

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

76 ncı Birleşim

29 . 3 . 1967 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	324	
2. — Gelen kâğıtlar	324	
3. — Başkanlık Divanının Genel Kurulunuşları.	325	
1. — Adana Milletvekili Kasım Gülek'in, buğday ve pamuk tarımında daha fazla ürün sağlayacak cinsteki tohumların kullanılması için Hükümetçe gerekli tedbir alınmasına dair demeci.	325:326	
2. — Afyon Karahisar Milletvekili Mustafa Akalın'ın, Senato üyelerinin ve milletvekillerinin ödenekleri ile ilgili olarak daha önceki bir birleşimde yapmış olduğu ve basına yanlış akSEDEN konuşmasını açıklıyan ve maksadının bir zamla ilgili olmayıp, Meclis ve Senato çalışmalarına devamı sağlamak üzere bir uyarmadan ibaret olduğuna dair demeci.	326:328	
3. — Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Milâs ovasındaki Bafa Gölünün bir şahsa tapulanmış bulunmasının civar hal-		
		kın hakları bakımından doğurduğu sakıncalar konusunda Hükümetçe tedbir alınması gerektiğine dair demeci. 328:329
		4. — Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural'ın, Millet Meclisi Başkanı Ferruh Bozbeyli'nin ve şahsında milletvekillerinin Kurban Bayramlarını kutladığına dair telgrafı. 329:330
		5. — Millet Meclisi Başkanı Ferruh Bozbeyli'nin, Genelkurmay Başkanının ve onun şahsında Ordu mensuplarının Kurban Bayramlarını kutladığına dair telgrafı 330
		6. — Bir toplantı yılında iki aydan fazla izin alan Kocaeli Milletvekili Süreyya Sofuoğlu'na ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi (3/630) 330
		7. — Millet Meclisi tutanaklarında ve ses bantlarında sahtecilik ve tahrifat yapıldığı iddialarını tahkik için kurulan Meclis Araştırma Komisyonu raporu. (9/10, 10/10) (S. Sayısı : 221) 330:361

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Ağrı Milletvekili Abdülbâri Akdoğan, Türkiye'de boraks madenlerinin yabancı firmalara değil, Hükümet eliyle işletilerek satılması gerektiğine,

Ordu Milletvekili Kemal Şensoy, 1966 yılı fındık stoklarının eritilmesi, 1967 ürününün idrak mevsimine tedbir alınarak girilmesi ve Fiskobirliğin islah edilmesi lüzumuna ve

Tunceli Milletvekili Hasan Ünlü de, seçim çevresinde başgösteren kızamık hastalığının önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınmasına dair gündem dışı demecinde bulundu.

İş kanunu tasarısının maddeleri üzerinde bir süre görüşüldü.

Parti grupları Başkanvekillerinin, Millet Meclisinin 29 . 3 . 1967 Çarşamba gününe kadar tatil yapmasına dair önergelerin kabulü üzerine,

O gün saat 15,00 te toplanılmak üzere Birliğime saat 18,35 te son verildi.

Başkan Başkanvekili
İsmail Arar

Kâtip Kars
Muzaffer Şamiloğlu

Kâtip
Manisa
Önel Şakar

2. — GELEN KÂĞITLAR

TASARI

1. — Ankara Üniversitesi Kuruluş kadroları hakkındaki 5239 sayılı Kanuna ek kanun tasarısı. (1/344) (Millî Eğitim ve Plân komisyonlarına)

TEKLİFLER

2. — Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan'ın, Çankırı ili Kurşunlu ilçesine bağlı Bayramören nahiyesinin ilçe haline getirilmesine dair kanun teklifi. (2/469) (İçişleri ve Plân komisyonlarına)

3. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve 10 arkadaşının 4273 sayılı Subaylar Hıyetine Mahsus Terfi Kanununun 10 ncu maddesinin (C) fıkrasını tadil eden 63 sayılı Kanunun 1 nci maddesine 1 fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi. (2/470) (Millî Savunma ve Plân komisyonlarına)

TEZKERELER

4. — Adana Milletvekili Turhan Dilligil'in, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hak-

kında Başbakanlık tezkeresi. (3/611) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyona)

5. — Tekel Genel Müdürlüğü 1961 yılı döner sermaye hesaplarına ait 1961 bilânçosu ile uzman murakıp raporu ve rapor hakkındaki idare mütalâasının sunulduğuna dair Başbakanlık tezkeresi, (3/612) (Sayıştay Komisyonuna)

RAPOR

6. — Gider Vergileri Kanununda bazı değişiklikler yapılması hakkında kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Sayıştay, Ticaret, İçişleri, Gümrük ve Tekel, Maliye ve Plân komisyonlarından 4 er üye seçilerek kurulan Geçici Komisyon raporu. (Millet Meclisi 1/300; Cumhuriyet Senatosu 1/725) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 189 a 1 nci ek; Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 899)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Ahmet Bilgin

KÂTİPLER : Hasan Kargal (Sivas), Bedrettin Karacerkok (Tokat)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, yeterli çoğunluğumuz vardır görüşmelere başlıyoruz.

3. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Adana Milletvekili Kasım Gülek'in, buğday ve pamuk tarımında daha fazla ürün sağlayacak cinsteki tohumların kullanılması için Hükümetçe gerekli tedbir alınmasına, dair demeci.

BAŞKAN — Sayın Kasım Gülek, buğday ve pamuk tohumluğu için gündem dışı söz istiyorsunuz, be; dakikayı geçmemek üzere buyurun efendim.

KASIM GÜLEK (Adana) — Sayın arkadaşlarım; huzurunuzda getirdiğim konu politik değil, dikkatle dinlemenizi rica ederim.

Bundan bir müddet evvel burada yeni bir buğday tohumundan bahsetmiştim: Sonora adında. Bu, büyük ilgi topladı, binlerce mektup ve telgraf aldım. Sayın arkadaşlarım bu tohumu Adana'da ektik, 100 kadar çiftçi arkadaş; sonora ekti. Bayramda Adana'ya gittim, tarlaları gezdim. Mahsulün gelişmesi olağanüstü iyidir. Uzmanlar da tarlaları gezdiler ve bu tohumun veriminden ve görünüşünden fevkalâde memnundurlar. Tahmin odur ki, dönümünden 400 kilo - üzerinde iyice duruyorum - alacağımız bir tohumla karşı karşıyayız. Hatırlarsınız, bu tohum Meksika'da üretildi. Hindistan ve Pakistan'da, bu mutedil iklimli ve iklimi bize benzeyen topraklarda tecrübe edildi. Bunun Orta - Anadolu'ya uygun cinsleri de vardır.

Aziz arkadaşlarım, dünya nüfusunun çok süratle artması üzerine buğday üretimini geliştirmek için çalışmalar yapılır. Son yapılan tecrübelerden elde edilen tohumlarla dünyada buğday verimi iki - üç misli artmıştır. Buna rağmen istihsal yetmiyor. Rusya, Çin, Hindistan altın karşılığında buğday satın alıyorlar.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, çok gürültü olmaktadır. Lütfen sükûtu muhafaza edelim.

KASIM GÜLEK (Devamla) — Dünya açlık tehlikesi üzerinde durulmaktadır. Yeni tohumlar ve yeni teknikle mahsulün çok süratle gelişmesi imkânları vardır. Yeni tohumlarla Türkiye'de bir tarım devrimi yapmak imkânı vardır. Türkiye bir buğday ihracatçısı olabilir. Bugün dünyada buğdayda en az verim alan memleketlerden birisiyiz. Dünya ortalaması dönüm başına 250 kilogram, biz yüz kiloyu zor bulmaktayız. Uzmanların, bu işi yakından inceleyenlerin söylediğine göre yeni tohumlarla üretimimizi % 100 artırma imkânımız vardır. Dünyanın tanınmış buğday uzmanlarından Prof. Folger geçenlerde Türkiye'ye geldi. Orta - Anadolu'da dönümden 300, sahil bölgelerinde dönümden 500 kilo buğday almak Türkiye için gayet kolaydır mütalâasındadır. Biz Türkiye'de bu hesapları bırakarak daha basitlerine bakalım, istihsalimizi bir misli artırabiliriz. Yılda 15 milyon ton buğday ihracatı imkânımız vardır. Buğdayın kilosunu; Orta Pazar memleketlerinde 105, Amerika ve Kanada'da 75 kuruştur. Bunları da bırakalım, çok daha aşağısından alalım; 15 milyon ton, Türkiye'ye en az yılda 10 milyar döviz getirebilir. Altın karşılığı, dolar karşılığı buğday satma imkânı vardır. Nüfusunun yüzde 70 i çiftçi, bu yüzde 70 inin büyük bir kısmı buğday çiftçisi olan Türkiye'de bunun mânası, iktisadi olduğu kadar içtimaidir.

Aziz arkadaşlarım, buğday mahsulünün yeni tohumlarını Adana'da biz ilk defa normal olmayan yollardan getirttik ve tecrübe ettik. Bunu Tarım Bakanından rica ettik; bu bakımdan Tarım Bakanını huzurunuzda şükranla

yâdetmek isterim. Kendisi bir çiftçi çocuğudur, bunu gayet iyi anlıyor. Uzmanlarına rağmen, bu yıl 60 ton getirttik. Önümüzdeki yıl 25 bin ton bu bahsettiğim. Sonra tohumluğundan getirtme kararındadır. Bunu mümkün olduğu kadar süratle getirip yalnız sahil bölgelerine değil İç Anadolu bölgelerine de uygun tohumların dağıtılmasını bilhassa rica ederim.

Pamukta da aynı konu vardır. Pamukta da yine normal olmıyan yollardan getirdiğimiz tohumların verimi anlaşıldı. Bir Koker'i, Delta-payını bakanlıktan evvel kendimiz getirdik, gösterdik ki bunlar başarılı tohumlardır. Sonradan bunların müsaadesi çıktı ve getirildi. Bunların da modası geçti arkadaşlarımız, Bugün Coker Carolina gucen, staneville 7 A diye anılan tohumlar mevcudun iki misli verim vermektedir. Kuruya 150 Kg. pamuk, suluda 600 Kg. pamuk kolaylıkla bunlardan almak mümkündür. Sonra bunların kalitesi normalin de çok üstündedir. Yanbaşımızda, Suriye'de bunların ekildiğini, bu mahsullerin alındığını gözümüzle gördük. Bunları da yine normal olmıyan yollardan getireceğimize Tarım Bakanlığının normal yollardan getirmesini temenni ederiz.

Muhterem arkadaşlarımız, buğday ve pamukta yeni tohumlarla ve yeni metotlarla elde edebileceğimiz bu sonucun memleketimize hayırlı olacağına inanıyorum. Tarım Bakanlığının ve Hükümetin dikkatini çekerim. Hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)

2. — *Afyon Karahisar Milletvekili Mustafa Akalın'ın, Senato üyelerinin ve milletvekillerinin ödenekleri ile ilgili olarak daha önceki bir birleşimde yapmış olduğu ve basına yanlış aktirilen konuşmasını açıklıyan ve maksadının bir zamanla ilgili olmayıp, Meclis ve Senato çalışmalarına devamı sağlamak üzere bir uyardan ibaret olduğuna dair demeci.*

BAŞKAN — Sayın Muhtafa Akalın?.. Sayın Akalın 13 . 3 . 1967 günlü konuşmanızı tavzih için bir konuşma arzu ediyorsunuz, beş dakikayı geçmemek üzere buyurun efendim.

MUSTAFA AKALIN (Afyon Karahisar) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, gerçeklerin nasıl tahrif edildiğine, bir damla suda nasıl fırtına yaratılmak istendiğine, şeref ve haysi-

yetlere nasıl saldırıldığına son günlerde bir daha şahid olduk.

13 . 3 . 1967 tarihinde Meclise devamla ilgili gündem dışı yaptığım konuşma ertesi günü bazı gazetelerde tahrif edilerek yayınlandı. Konuşmam basım ahlâkı ile, dürüslükle bağdaşmıyacak tarzda maksat ve niyetimizin tam zıttı olarak halka duyuruldu.

Bir kısım gazeteler de maksadımıza yakın ifadelerle yayım yapıldı.

Fikir yoksunu ilân ve reklâm gazetesini okuyan ve araştırma zahmetine katlanmıyan bazı Parlâmento ve milletvekili düşmanları terbiye ve ahlâktan yoksun olarak hakaret edecek derecede bayağılaştılar.

Şahsıma yöneltilen bütün kötü sözleri sahiplerine iade ediyorum. Gerçek elbet anlaşılacaktır.

Bu arada idrakî yerinde, akklı, selim sahipleri maksadımı anlamışlar ve tasvip mektupları göndermişlerdir. Onlara teşekkür ederim.

Arkadaşlar,

Konuşmanın hedefinin anlaşılmıyacak bir yönü yoktur. O gün Mecliste olup da dinliyenler anlamışlardır.

Kötü maksatlı, fesat çıkarmayı hedef tutan bir - iki gazete ve Meclise 6 aydır iki defa uğramıyan ve sözlerimin hedefi olan devamsız milletvekillerinden bazılarının da aynı hataya düştüklerini esefle gördüm.

Biz doğru bildiğimizi, inandığımızı daima söylemişiz, daima söyleyeceğiz.

Allahtan başka kimseden pervamız, korkumuz yoktur. Mevkiin de kulu değiliz.

Biz şuna kaaniiz ki, doğruluk bir gün mutlaka anlaşılacak, idraki kıt olanlar da anlıyacaklardır.

Biz ne dedik: «milletvekilleri 5 - 6 - 7 bin lira değil 3 000 lira alırlar. Bu 3 bin lira da halkın gözünde çok görülür. Halkımızın bu miktarı da çok görmesi yerindedir. Neden yerindedir? Zira Meclise devam edilmiyor» dedik.

«Alman bu paraları da helâl ettirmiyoruz» dedik.

Üzerinde durduğumuz nokta Meclise devam edilmemesidir.

Meclise devam edilmiyor mu?

Hepiniz bilirsiniz, bundan evvelki bütçe konuşmalarında ve Kamu İktisadi Teşebbüslerine ait denetleme konuşmalarında birçok kereler Meclise devam edilmediğini, Mecliste o gün için kaç kişinin bulunduğunu defaatle belirttim. Hattâ bir gün konuşmamda çok iyi hatırlarsınız Mecliste mevcudolan 35 - 40 kişinin isimlerini zapta yazdırtım.

Bir yılda 3 - 5 defa Meclise gelmekle vazife görüldüğü iddia edilemez.

450 milletvekilinden devamlı olanlar 50 - 60 - 100 - 150 yi geçmemektedir.

Öyle ise 450 aded fazladır dedik.

Milletvekili adedi 150 ye indirilmeli, devam mecburi kılınmalı, 450 adede verilen ödeneğin yekûnu itibariyle daha devam eden, teşriî vazifesini tam yapanlara verilmelidir temennisinde bulunduk.

Bunun mânasını anlamamak için kötü fikirli olmak lâzımdır, kıt zihniyetli olmak lâzımdır.

Hizmet görmiyen hangi sıfatı taşırsa taşırsın, hangi mevkiide olursa olsun Hazineden para almaya hakkı yoktur.

Bir milletvekilinin artık dışarda ticaret işleriyle, şahsi işleriyle uğraşmaya mecbur kalmadan yalnız teşriî hizmet görmesini hedef alarak konuştuk.

Ben şahsım için bir talepte bulunmadım.

Anayasanın 82 nci maddesi sarıhtir : Ödeneklerde yapılacak artırma yani zam ve ilâveler, bu zam ve ilâveleri takibeden milletvekilleri genel seçimlerinden sonra uygulanır.

Şu halde Mustafa Akalın'ın talebi kendisine mi ait?

Bundan sonraki devrede gelecek miyim; gelmeyecek miyim, bunu Allah bilir. Pek de bunu arzu ettiğim yok.

Bu talebim bundan sonraki devrelere sâridir, şahsıma ait değil.

Neden bana hücum ediliyor? Anayasa meselesinden bahsettim. Anayasayı okuyorum.

Yıllardan beri şu Meclise devam meselesi halledilmemiştir. Bunu halletmek lâzımdır.

Muhterem arkadaşlar;

Umumiyetle böyle yapıyor. Bir söz tam olarak ele alınmalıdır. Bir baştan bir sondan veya ortadan bir mevzu alınırsa mâna yarım olur,

ters olur. Binaenaleyh benim konuşmamı tümü ile, bütünüyle mütalâa etmek gerekir.

Biliyorsunuz meşhur hikâyedir :

Bir dinsize, beynamaza : «Neden namaz kılmıyorsun» diye sormuşlar. Beynamaz : «Kurânı Kerim'de öyle diyor : Lâ takrebüs salat'e diyor : Namaza yaklaşmayın diyor» demiş. Beynamaza : «Âyetin sonunu okusana, ve entüm sükerâ'yı okusana» demişler. Beynamaz «Benim hafızlığım yoktur» demiş.

Kurânı Kerim'de namaza yaklaşmayın der mi? Namaza sarhoş olduğunuz zaman yaklaşmanın diyor.

Bunun gibi benim sözlerimi de başından ortasından veya sonundan bir cümle alarak, Akalın böyle dedi dersenez; o ahlâksızlığın tâ kendisi olur.

Binaenaleyh, konuşmamın hedefini, anamak-sadını aklı erenler, sizler elbetteki takdir ediyorsunuz. Ne diyoruz biz? «Meclise devam muhakkak yapılmalı, devam sağlanmalıdır.»

450 milletvekili adedi Anayasanın 67 nci maddesindeki bir hükümdür. Filhakika bu maddede Millet Meclisi 450 milletvekilinden kurulur der. Ama, Anayasanın 67 nci maddesi ne anaprensip, ne genel hak ve ödevlere dâhil bir maddedir. Nihayet şekli ve usulî nitelik taşıyan bir maddedir. Şu halde Anayasa illâ 450 adedi diye dokunmıyacak mıyız? Memleketin menfaati neyi gerektiriyorsa Yüce Meclis, icabında Anayasanın 67 nci maddesindeki 450 adedini 150 ye indirebilir. Bunu dile getirmek, izah etmek istedik.

BAŞKAN — Sayın Akalın vaktiniz tamamdır.

MUSTAFA AKALIN (Devamla) — Peki Sayın Başkan.

Binaenaleyh 150 ye indirilmesi şartıyla mütalâa edilmelidir. 150 ye indirilmeli, bunlara da devam mecburi kılınmalıdır.

Şartın biri olmazsa diğerleri de elbet düşünülemez.

Bu devam edenlere 450 milletvekiline verilen ödenekten az ödenek verilecektir. O zaman daha iyi olur. O zaman başka işlerden ziyade Mecliste yalnız teşriî hizmetlerine kendisini verirler. Onlar şereflerini, haysiyetlerini kurtaracak şekilde diğer milletlerden misaller vermek suretiyle şu miktar verilsin temennisinde bulundum.

Arkadaşlar, kısaca bir noktaya daha temas edeyim :

Bu yanlış yayın dolayısıyla bana telgraf çekilenler şunu bilsinler ki - Beni yakından tanıyanlar bilirler - borçsuz olan milletvekillerinden birisi de benim. Ve milletvekilliği ödeneğinin, yolunun birkaç misli de kendi köyünden gelir. Binaenaleyh muhtacolduğum için bunu istemedim. Bunu, bundan sonraki yıllarda daha iyi hizmet görülsün diye bir temenni olarak üzerinde durdum.

BAŞKAN — Sayın Mustafa Akalın, lütfen bağlayın efendim vaktiniz bitmiştir.

MUSTAFA AKALIN (Devamla) — Bir de şunu hatırlatayım, muhterem arkadaşlarım ;

Avans kanunu konuşuluyordu, hatırlarsınız. O avans kanununda bir takrir verdim, dedim ki: «Milletvekillerine bu avans verilmesin...» Menfaatçi olan bir adam bu takriri vermezdi. Ben verdim. Ama bu takrir kabul edilmedi.

Hulâsa muhterem arkadaşlar, sözlerim tamamıyla yanlış anlaşıldı. Gazetelerin bâzıları yurtda arz ettiğim gibi tamamıyla Parlâmentonun haysiyetini kıracak şekilde kötü maksatlarla yayın yaptı.

Bunu millet huzurunda ve Yüce Huzurunuzda açıklar, saygılarımı sunarım. (Bravo sesleri, alkışlar.)

3. — *Aydın Milletvekili Reşat Özarda'nın, Milâs ovasındaki Bafa Gölünün bir şahsa tapulanmış bulunmasının civar halkın hakları bakımından doğurduğu sakıncalar konusunda Hükümetçe tedbir alınması gerektiğine dair demeci.*

BAŞKAN — Reşat Özarda. Sayın Özarda Bafa Gölü hakkında gündem dışı söz istemişsiniz. Beş dakikayı geçmemek üzere buyurun.

REŞAT ÖZARDA (Aydın) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Aydın'ın Söke ovası ile Muğla'nın Milâs ovası arasında uzanan ve Ege'nin en büyük gölü olan, 65 kilometre karelik bir sahayı işgal eden Bafa gölü son günlerde yine basınımızda önrolü oynamaya başladı.

Muhterem arkadaşlarım, sözlerime bağlarken, meseleye bir fıkra ile girmek isterim, hâdiseye uygun bir fıkra ile.

Vaktiyle bir anabalık yavru balıkları etrafına toplamış, onlara insanların balıklara kurduğu çeşitli tuzaklar hakkında ders verip; bu

oltadır, ucunda uzun bir çey görürseniz sakın yaklaşmayın, yakalanırsınız, diye öğüt veriyormuş. Tam bu esnada bir ağ gelmiş, serpmiş, hepsi içinde kalınca yavrular «ana» demişler «bu nedir? Öğrettiğin, verdiğin dersler arasında bu yoktu.» «Ah evlâtlar» demiş; «Lu tepeden inme belâdır ki, bundan kurtuluş yolu yoktur.»

Muhterem arkadaşlarım, Söke'nin Selçin ve diğer bazı köylerinin başına gelen de bu tepeden inme belâ; senelerden beri bu köylülerimizi büyük bir ıstırap içinde kıvrandırmakta ve bir türlü kendilerini bu işin içinden kurtarma imkânını bulamamaktadırlar.

Kanunu Medenimiz, ondan evvelki mevzuatımıza göre göller, denizler, dağlar Devletin, Hükümetin tasarrufu altındadır. Bugün yürürlükte bulunan Anayasamızın 130 ncu maddesine göre de yine tabî servetler ve kaynaklar Devletin, hüküm ve tasarrufu altındadır. Vaktiyle 1310 tarihinde Topkane Müşiri Fethi Ahmet Paşa bu Bafa gölünü de içine alan, 65 kilometre karelik bu gölü de içine alan bir tapu kaydı tesis ettirmiş. Bâlahara Cumhuriyet döneminde Müşir Fethi Ahmet Paşa'nın veresinden Sökelî Hüseyin Avni Özbaş bu tapulu yeri satın almış ve tapu kaydını kendi namına intikal ettirmiş. Sökelî Hüseyin Avni Özbaş Topkane Müşiri Fethi Ahmet Paşa'nın veresinin tapusuna sahibolduktan sonra Hazinenin o gölde balık avlama müsaadesini kira ile vermesi karşısında Hazine aleyhine bir dâva açmış, bu dâva senelere devam etti. Bunun teferruatına girmiyeceğim. Nihayet 1940 senesinde bir karar çıktı, mahkemenin. Bu karara göre göl tapunun içine giriyor. Ancak Medeni Kanunumuza göre; göller, denizler, dağlar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Binaenaleyh, gölün içindeki mülkiyet hakkını değilse de; ona izafeten bu gölde balık avlama hakkını, yani gölden istifâ hakkını yeni malik Hüseyin Avni Özbaş'a kabul etmiş mahkeme, böyle ilâm vermiş. Yargıtay da bu kararı tasdik etti. Bu kararın Medeni Kanunumuza ne derece aykırı olduğunu burada münafaka edemem. Bundan sonra hâdiseler başladı.

Söke'yi bilenler iyi bilir. Bir taraftan Söke köylüsü o kadar şanssız, talihsiz insanlardır ki, büyük arazi sahipleri 60 - 80 - 100 - bin dönümlük topraklara sahip, köylü topraksız. Diğer

taraftan önünde geniş, büyük bir göl Allahın verdiği nimetlerle dolu. Fakat bu gölün içerisinden bir tek balığı tutmaya kalktı mı derhal jandarma, polis bütün Hükümet kuvvetleri peşinde koşarlar, yakalarlar, tevkif ederler, mahkemeye, hapisaneye giderler, bu yüzden şimdiye kadar birçok yaralanmalar, cinayetler işlendi, fakat maaselef bu derde bir deva bulunamadı muhterem arkadaşlarım.

Şimdi her gelen iktidar, partiler, milletvekilleri daima bu gölün kenarında yaşayan halka vaitte bulunurlar, biz halledeceğiz bu meseleyi, diye. Fakat bir türlü hallolmaz ve yine oranın halkı ezilmekte, sürünmekte devam eder gider. Muhterem arkadaşlar, şimdi mahkemenin vaktiyle verdiği karar gölün mülkiyetini veremeyiz, ancak gölün mülkiyetine izafeten intifa hakkını tanıyoruz, şeklinde idi. Intifa hakkı da yine Medeni Kanununun 721 ne maddesine göre intifa hakkı sahibinin ölümü ile müntehi olur. Fakat bu o intifa hakkı malikin ölümü ile de nihayet bulunmuyor. Çünkü göl tapu içinde, tapuya sahibolanlar bu tapuya sihibolmanın verdiği intifa hakkına devam etmek hakkını kazanıyorlar. Yani d laysiyle dolaylı yollardan gölün mülkiyeti iktisabedilmiş oluyor.

Şimdi, muhterem arkadaşlar Anayasa rejimi ile idare edilen Türkiye'de koskocaman bir gölün şahsi mülk olarak kabul edilmesi ve bunun etrafında yaşayan kimselerin, topraksız kimselerin, topraktan mahrum oldukları gibi, o gölün nimetlerinden de faydalandırılmaması eidden hepimiz için üzüntü verici bir olaydır.

Hükümetin buna el koyması, buna bir tedbir, bir çare bulması gerekmektedir. Denilir ki, Devlet burayı istimlak etsin. Neyin bedelini verecek muhterem arkadaşlarım? 65 kilometre karelik bir gölün ve içindeki bütün servetlerin değerini tesbit edip yüz'erce milyon lirayı bulan bir gölün değerini sahiplerine mi ödiyecek?

BAŞKAN — Sayın Özarda, vaktiniz tamamdır, lütfen bağlayınız.

REŞAT ÖZARDA (Devamla) — Bittiyor efendim, bağlıyorum.

Şimdi böyle bir yola gidildiği takdirde bugün meselâ Van gölünü aldığımız takdirde Van gölünün etrafı çepeçevre şahsi mülkle çev-

rili, arazi ile çevrili. Birçok vatandaş ortaya çıkıp kendi tapulu tarlasının gölün birkaç Km. içerisine kadar uzanabildiğini, binaenaleyh, bu kadar mesafede olan su içindeki balıklar üzerinde de hak sahibi olduğunu iddia edebilir ve içinden çıkılmaz bir problemle karşılaşabiliriz. Binaenaleyh, Hükümetin bu işe el koyması ve bir kangren gibi senelerden beri devam edip giden ve her gün birçok adli hâdiselerin meydana geldiği olaylara sahne olan bu meseleye bir son vermesi gerekmektedir.

Muhterem arkadaşlar, bir taraftan şunu da arz edip sözlerimi bitireceğim:

Şimdiye kadar buradan gelmiş geçmiş idare âmirleri, kaymakamlar, savcılar ve sairele., Anayasamız ve kanunlarımız çerçevesi dâhilinde vatandaşların hakkını korumaya kalkıştıkları gün arkalarından yedikleri bir tekme ile hemen bir füze gibi havalanmışlar ve kendilerini memleketin en uzak bir köşesinde bulmuşlardır. Birçok memur da bu yüzden mağdur olmuştur, vatandaşlar da mağdur olmaktadır. Binaenaleyh, Hükümetin bu işe bir an evvel el koyup bir çare bulması lâzımdır. Saygılarımla. (Alkışlar),

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlarım, gündemimize başlıyoruz.

SABRİ ÖZCAN SAN (Gümüşane) — Gündem dışı söz rica etmiştim.

BAŞKAN — Üç arkadaşta verdik efendim. İnşallah yarına. Tekrar bir önerge göndermenizi rica ederim.

4. — Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural'ın, Millet Meclisi Başkanı Ferruh Bozbeyli'nin ve şahsında milletvekillerinin Kurban Bayramlarını kutladığına dair telgrafı.

BAŞKAN — Sayın Genelkurmay Başkanlığının bayram tebrikini havi yazısı vardır, okutuyorum.

Sayın Ferruh Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı

Ankara

Kendisine tevdi olunan vatani vazifelerini büyük milletimizin güven ve takdir duygularına layık bir şekilde ifa etmenin gayreti içinde bulunan Silâhlı Kuvvetlerimiz'n Kurban Bayramı tebrikleriyle iyi dileklerini şahsınız-

da Millet Meclisinin Sayın üyelerine sunmak-
tan bahtiyarım. Hürmetlerimle.

Cemal Tural
Orgeneral
Genelkurmay Başkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur. (Alkış-
lar).

5. — Millet Meclisi Başkanı Ferruh Bozbey-
li'nin Genelkurmay Başkanının ve onun şahsın-
da Ordu mensuplarının Kurban Bayramlarını
kutladığına dair telgrafı.

Sayın Orgeneral
Cemal Tural
Genelkurmay Başkanı

Ankara

Zatîâlinizin ve şahsınızda Türk Silâhlı Kuv-
vetlerinin Kurban Bayramını şahsım ve Millet
Meclisi üyeleri adına en iyi dileklerle teb-
rik eder, teşekkürlerimi ve saygılarımı suna-
rım.

Millet Meclisi Başkanı
Ferruh Bozbeyle

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur. (Alkış-
lar).

6. — Bir toplantı yılında iki aydan fazla
izin alan Kocaeli Milletvekili Süreyya Sofuoğ-
lu'na ödeneğinin verilmesine dair Başkanlık
tezkeresi (3/630)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Genel Kurula

Hastalığı sebebiyle bir toplantı yılında iki
aydan fazla izin alan Kocaeli Milletvekili Sü-
reyya Sofuoğlu'na ödeneğinin verilebilmesi,
İçtüzüğün 197 nci maddesi gereğince, Genel
Kurulun kararına bağlı olduğundan keyfiyet
yüce tasviplerine arz olunur.

Ferruh Bozbeyle
Millet Meclisi Başkanı

KENAN ESENGİN (Zonguldak) — Dört
sene oldu.

BAŞKAN — Sayın Kenan Esengin'den çok
rica ederim, okunan şeylere yerinden müdaha-
lede bulunmasınlar.

Tezkereyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul
edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlarım, gündemimizin bi-
rinci maddesine başlıyoruz.

7. — Millet Meclisi tutanaklarında ve ses
bantlarında sahtecilik ve tahrifat yapıldığı id-
dialarını tahkik için kurulan Meclis Araştırma
Komisyonu raporu. (9/10, 10/10) (S. Sayısı :
221)

BAŞKAN — Bir yeterlik önergesi gelmiş-
tir. Söz sırası komisyonundur efendim, buyu-
run.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Erzurum) —
Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bir
seneden ziyade bir zamandan beri efkâ-
rı umumiyeyi meşgul eden ve üç inikad
üstüste müzakere konusu yapılan Meclis
ses bantlarında ve tutanaklarında tah-
rifat yapıp yapılmadığına dair Araştırma Ko-
misyonunun mütalâalarını komisyon sözcüsü
olarak arz etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Önce belirtmek isterim ki; bizden evvel da-
ha ziyade komisyon çalışmalarını tenkid için
konuşan arkadaşlarımız, kanaatimizce, işin esa-
sını kâfi bir açıklıkla, bir vuzuhla ele alma-
mışlardır ve meseleyi bir aydınlığa çıkarma
gayretini göstermemişlerdir. Konuyu iyi anlı-
yabilmek için, konuya vuzuh kazandırmak me-
buriyeti vardır. Başka türlü komisyon çalış-
malarının mahiyeti, ehemmiyeti ve komisyon
raporunun değeri gereği gibi ne anlaşılabilir,
ne de münakaşa edilebilir. Mevzuun iyi anlaş-
labilmesi ve konuşmaların havanda su döğme
kabilinden devam etmemesi için şu sualin ön-
ceden cevaplandırılması ve buraya çıkan her
hatibin bu suale cevap vermesi lâzımgelir: Mec-
lis ses bantlarında niçin tahrifat yapılmıştır,
yahut niçin tahrifat yapıldığı iddia edilmek-
tedir? Bunu hiçbir arkadaşımız tenkid etmemek-
tedir. Bu meseleye her nedense temas etmemek-
tedirler. Fihakika Meclis zabıtları gibi resmî
evrak üzerinde sahtecilik fiilini, cürüm teşkil
eden böyle bir fiili işleyebilmek için, bu fiili
göze alabilmek için bir menfaatin yahut da
umulan bir neticenin istihsal edilmesinin ön-
ceden düşünülmesi lâzımgelir. Niçin bu göze
alınmıştır? Yahut da bunun göze, alınmasına
sebebolarak ileri sürülen husus vârit midir, de-
ğil midir?

Kanaatimizce evvelâ bu noktadan işe baş-
lamak ve meseleyi bu noktadan müzakere et-
mek lâzımgelir.

27 . 2 . 1966 tarihli birleşimde 1966 yılı bütçesinin müzakeresinin sonunda... (Gürültüler)..

BAŞKAN — Çok gürültü oluyor sayın arkadaşlar..

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Sayın Başkan, bütçenin tümü üzerinde, bütçe nihayetinde yapılan tenkidlere cevap vermek üzere bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmasında bâzı hususlara temas etmiştir. Ve bu konuşmadan o zamanki Millet Partisinin Lideri Sayın Osman Bölükbaşı, Başbakanın, seçimleri yenileme taahhüdünde bulunduğu neticesini çıkarmış ve Başbakanın taahhüdünde bağlamak düşüncesiyle Meclise bir önerge vererek seçimlere gidilmesini talebetmişti. Bunun üzerine Sayın Başbakan Millet Partisi Liderinin bu teklifinin varid olmadığını, konuşmasını doğru anlamadıklarını, bunun bir alaturka kurnazlık olduğunu beyan etmiş ve seçimleri yenileme taahhüdünde bulunmadığını kesin olarak ifade etmiştir. O zaman Millet Partisinin Lideri Sayın Osman Bölükbaşı, Başbakanın daha önce taahhüdüğü bir husustan millet önünde rücu ettiğini iddia etmiş ve bilâhara da taahhütten bu rücu Meclis zabıtlarında ve ses bantlarında tahrifat yapmak suretiyle bir başka kılığa sokmak istediğini iddia etmişlerdir. Evveleminde Komisyonumuzun çalışmalarında bu iddiaların varid olup olmadığı hususunun nazarı itibara alındığı şüpheden varestedir. Eğer gerçekten bu şekilde hâdise tasvir edildiği gibi cereyan etmiş ise, yani bir taahhüdü bilâhara inkâr edip bu inkâra muvazi olarak Meclis zabıtlarında ve ses bantlarında tahrifat yapıldığı hususu, bu kasıt, bu niyet, bu netice evrak üzerinde, konuşmalar üzerinde yapacağımız tahlil neticesinde vârid olursa düşüncelerimizi, muhakememizi daha ileri götürüp bu tahrifatın kimler tarafından nasıl yapıldığı, yahut yapıp yapılmadığı hususunda ariz ve amik münakaşa edebiliriz.

Başbakanın konuşması şudur: «Demokraside buhrandan bahsediyoruz. Muhterem Milletvekilleri; kanunlar noksansa kanun yapalım, bu buhranları önlemek için. Ne ise buhran, neden dolayı huzursuz olunuyorsa, huzursuzluk sadece 32 milyon vatandaşda mı, yoksa bir grup vatandaşda mı? Bu huzursuzluğu da bilmek lâzımdır. Yaygın mı? Yaygın ise, kim şikâyet ediyor buhran var diye? Bizi buraya seçip gönderen halkımız mı şikâyet ediyor; yoksa başka şikâyetçiler mi var? Bunların hepsini sarahaten bilmeye mecburuz. Şayet yaygın bir huzursuzluk varsa, yeniden tanzim edeceğimiz kanunlarla bunun önüne geçmek imkânı yoksa, buhranın çaresi yine var. Muhterem Heyetiniz Anayasaya göre seçimi yenilemek hakkını her zaman haizdir. Seçimi yenileriz. Ama seçimden sonra, geldikten sonra, 3,5 ay geçmeden üzerinden henüz, bu yine olmadı, bu kaidelere riayet edildi ama, bizim hâkem hakkında sarîh fikrimiz vardı, yoktu, yahut biz bunu yine beğenmedik denecekse, bunun sonunu bulmaya imkân yoktur, siz iktidara gelinceye kadar.» Başbakanın konuşması budur.

Şimdi bu konuşmada, Sayın Millet Partisi Genel Başkanı Osman Bölükbaşı'nın anladığı şekilde, sonra Millet Partisi hükmi şahsiyetinin iştirak ettiği şekilde ve sarîh bir şekilde veya zımni bir şekilde derhal seçimlere gitme taahhüdünün var olup olmadığını araştırmamız lâzımgelmektedir.

Başbakanın konuşması dikkatle incelenirse, seçimlere gidilmesi için şartlı konuştuğu derhal açıkça meydana çıkar. Başbakan; eğer umumi ve halka yaygın bir huzursuzluk varsa ve bu huzursuzluğun önlenmesi için bâzı alınan kanuni veya icrai tedbirler netice vermemişse, bu takdirde Yüce Meclisin, yahut Meclislerin daima seçime gitme hakkı vardır, bu takdirde seçimleri yenileriz diye bir buhranı hall etmek çaresi, yolu olarak ve Meclislerin düşüneceği bir husus olarak, seçimleri yenileme fikrini ortaya atmaktadır.

Binaenaleyh, Başbakanın bu konuşmasında seçimleri yenileme taahhüdünde bulunabilmesi için şartların mevcudiyetini de kabul etmiş olması lâzımgelir. Yani yaygın, umumi ve halka sırayet etmiş ve halkın malı olmuş bir huzursuzluk var mıdır, yok mudur? Başbakanın buna vardır demesi, ayrıca bu huzursuzluğu önlemek için Parlâmentonun ve Hükümetin aldığı bir çok tedbirlerin netice verip vermediğini kabul etmiş olması lâzım ki, bu konuşma şartına göre, seçimlere gitme ve yenileme teklifinde bulunabilsin, bulunmuş olsun. Konuşmayı dikkatle okuduğumuz, dikkatle dinlediğimiz takdirde başka her türlü bir anlayışa ve başka türlü bir intibaa varmamız mümkün değildir.

Şimdi Başbakana göre hakikaten seçimleri yenilemek için sebepler var mı, yok mu? Bunu da yine kendi konuşmalarından çıkar-mamız icabetmektedir.

Aynı konuşmasının muhtelif paragraflarından misaller veriyorum : «Bu itibarla söz-lerime... Türkiye'de bir buhran var mıdır, yok mudur münakaşasının yapılması ile baş-lyacağım... Bir rejim buhranından bir rejim münakaşasından bahsediliyor. Acaba nedir bu rejim buhranı, rejim münakaşası?..

Bu kürsüden mütalâada bulunan arkadaş-larımızın ç.ğu bunun ne olduğunu söy-le-diler ve ne de bunun içinden nasıl çıkılaca-ğımı söylediler.» O halde Başbakanın şu gi-rizgâhından anlaşılacağı veçhile; kendisi bu-hranın mevcudiyetini kabul etmemekle kalmı-yo.; buhranın mevcudiyetinden bahsedenle-rin bile samimiyetinin şüpheli bulunduğunu, filhakika buhran sebeplerinin izale ve hallet-me çarelerini sarîh olarak ortaya koymadık-larını ifade ediyor.

Başbakan konuşmalarına devam ediyor : «Nedir bu rejim buhranı, geliniz bunu çö-zelim» diyor. «Acaba bu milletin reylerini yanlışlığına, doğruluğuna mu münakaşa edi-yoruz? Sanıyorum ki, böyle bir münakaşa yap-mıyoruz. Bu kendi kendimizi inkâr olur. Millet'in hangi tarafa verdiği rey yanlış hangi tarafa verdiği rey doğru; milyonların içinde bunları seçmeye imkân yoktur. Bu iti-barla böyle bir münakaşa yapmak durumu varsa, o zaman bu münakaşayı yapan kim olursa olsun, kendi kendisinin inkârının münakaşasını yapmaktadır.» Tekrar sual vazedi-yor : «Peki, neyin münakaşasını yapıyoruz? Acaba kanunların, usüllerin, hukuk düzeni-nin noksanlığının münakaşasını mı yapıyoruz? Muhterem milletvekilleri, hukuk düzeni bir mecmuadır. Şayet bu düzenin içinde nok-san varsa teşriî organsınız, bunu düzeltmek teşriî organın vazifesidir. Yine bu hususta da Hükümetin şöyle bir kanun getirmesi lâ-zımdır veya her mebusun, her senatörün ka-nun tek'if etme yetkisi vardır. Hiç kimse-nin de böyle bir kanun teklif ettiğini, ne bir telkinle karşılaştık, ne de bir kanunla karşılaştık. Yani düzenimizde noksan var-

dır, gelin bu noksanı tamamlayalım diyen bir telkinle de karşılaşmadık.»

Başbakanın bu naklettiğim konuşmasın-dan da anlaşılacağı veçhile hiçbir suretle buhranın varlığını iddia edenlerin bile iddia-larında ortaya sarîh düşünce ile ve sarîh tekliflerle gelmediklerine göre, samimî oldu-ğunu kabule mütemayil görülmediği anlaşıl-maktadır.

Yine Başbakan bu konuşmasında; «Hükü-met programının müzakeresi sırasında de-miştik ki, biz 1961 Anayasasının Türkiye'de artık münakaşasını bitirdiğini sanıyorduk. Çünkü Kurucu Meclis bir İhtilâlin sonunda kurulmuştur. İhtilâlin kendisi bir rejim buhranı idi. Bu buhranın içinden çıkış for-müllerini yaymak Kurucu Meclisin vazifesi idi. Kurucu Meclis bu formülleri bulmuştu. Biz hâlâ bu kanaatteyiz.» Başbakanın bu konuş-masında bu paragraftaki fikirlerinden anla-şıldığına göre, Kurucu Meclis ve çalışmaları neticesinde kabul edilen 1961 Anayasası ile rejim meselesinin, rejim münakaşalarının kö-künden halledildiği kanaatinde olduğu an-laşılmaktadır ve buhranın da bu suretle son bulduğu fikrini savunmaktadır. Başbakan yine bu fikrine bir delil olarak, 1961 seçimlerine çıkarken Cumhuriyet Halk Partisinin beyanna-mesinde yer alan şöyle bir paragrafı da zikret-miştir. Paragraf şöyledir : «Bu seçim bevanname-si ihtivaalarımız imkânlarımız realist bir görüşle göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Sev'nele belirtmek gerekir ki, önümüzdeki yeni demokra-si devrine milletçe, bu rejim için gerekli bütün müesseselerin hukukî temellerini atmış olarak gi-riyoruz. Millet oylarının çoğunluğu tarafından benimsenen Anayasa, halk hizmetinde dürüstlük-le, bilgi ile ve azimle çalışmak, Türkiye'yi hürri-yet ilkelerine sadık kalarak, hızla kalkındırmak istiyecek müstakbel iktidarlar için gerekli bütün hukukî vasıtaları sağlamış olmaktadır.»

Başvekilimiz'in konuşmasından daha birçok deliller gösterilebilir. Bu ifadeleriyle buhranın varlığını, huzursuzluğun varlığını asla kabul et-medğini sarîh olarak beyan etmektedir. Bu sa-zahat karşısında bir buhran yoktur. Bir buhran-dan bahsedilmek için, buhran id'asında, huzur-suzluk id'asında bulunanlar sarîh ve vazih bir mesele ortaya koyamamaktadırlar. Buhranın ön-

lenmesi için hiçbir çare tavs'ye edememekte, hiçbir telkinde bulunamamaktadırlar. Bu durum karşısında buhran idd'asının gayr'samimî olduğu aşkârdır. B'nacnaleyh, Meclis'in buhrana, huzursuzluğa hiçbir çare bulunamadığı takdirde düşünülecek fevkalâde seçim yoluna gitmesi için Başbakanın bir tavs'yede bulunduğunu kabul etmek aklen ve mantıken mümkün değildir. Başbakan ancak bir şekilde diyor. Henüz seçimlerin üzerinden 3,5 ay geçtikten sonra yeniden seçim istemek ancak bir şekilde mümkün olabilir. O da: Seçimlerin dürüstlüğünden şüpheli isek, seçimlere hile karıştırıldığını idd'a ediyorsak. Başka türlü bu kısa zaman içerisinde yeniden seçimlere gitmenin bir muhik sebep'nin bulunabileceğine Başbakan ihtimal vermemektedir. Fikrini şöyle ifade etmektedir: «Şimdi, 10 Ekim 1965 seçimlerinde bu seçimlerin dürüst yapıldığına dair, daha doğrusu dürüst yapılmadığına dair en ufak bir emare var mı kimsenin zihninde? En ufak bir emare yoktur. Namusla, faziletle yapılmış bir seçimdir. Bunun içerisinde bu kürsüde konuşan bütün hatipler kendi entegratelerini teminat olarak koymuşlardır. Öyle ise millet kendi hürriyetini, kendi iradesini serbestçe kullanarak bu seçimi yapmıştır. Netice bu çıkmıştır.» diyor Başbakan.

Şu halde 4 ncü Koal'asyon sırasında, 4 ncü Koal'asyonun ortağı part'nin kendi entegratelerini, yani kendi doğruluklarını, dürüstlüklerini teminat olarak ortaya koyup yaptıkları bu seçime hile karışmış bulunduğunu iddia etmenin imkânsızlığını ifade etmekte ve namusla, faziletle yapılmış bir seçimin neticesine bütün grupların, bütün millet'in, herkes'in rıza göstermekten başka, gelecek seçime kadar bir çaresin'in mevcudolmadığını sarîh olarak ifade etmektedir. Bütün bu uzun izahları yapmamın sebebi vardır, arkadaşlar. Sebebi şudur: Sayın idd'a sahipleri diyorlar ki, Başbakan seçimleri yenilemek teklifinde, taahhüdünde bulundu, sonra bu taahhüdünü inkâr etti, bizim seçim istememiz üzerine inkâr etti ve bu inkârına muvazi olarak bu inkârını ispatlamak için Meclis ses bantlarında ve zabıtlarında tahrifat yaptı. Şurada konuşmanın tahlilinden açıkça anlaşıldığına göre, Başbakan seçimleri yenilemek taahhüdünde hiçbir surette bulunmadığına göre, aklen, mantıken, akıl ve mantık ölçüleri içinde bu konuşma tahlil edildiği takdirde, bu konuşmanın lojik bir analizi yapıldığı takdirde

Sayın Bökükbaşı ve onun idd'asına katılanların çıkardıkları mânâ hiçbir surette çıkarılması mümkün olmıyan şu metinde bir seçim taahhüdü ve bir seçim telkini mevcudolmadığına göre, bunun tarifi için yahut da bunun değ'stirilmesi için Meclis ses bantlarında veya zabıtlarında tahrifat yapılmazına, tahrifat yapılması için bâzı sahtecilik muamelelerine tevessül edilmes.ne hiçbir mantıkî sebep kalmamaktadır, hiçbir sebep gösterilememektedir.

Hal böyle olunca; yani Başbakan seçimleri yenilemek taahhüdünde bulunmadığına göre, akliselinin, mantığın gereği konuşmayı başka türlü anlamaya müsa.dolmadığına göre, iki ht.mal üzerinde durmak zarureti elbette vardır. O da; acaba sayın idd'a sahipleri konuşmayı mı dikkatle okumamış yanlış anlamışlardır, yoksa ses bantlarını, kendi ellerine geçen ses bantlarını da aynı şekilde yanlış anlayarak, konuşmayı da hiç okumuyarak bâzı tereddütlere, bâzı endişelere, bâzı vehimlere mi düşmüşlerdir? Yoksa kasıtlı mıdır? Kasden efkârı umumiye-yi tağ'siş etmek için, kasden bâzı insanları zan altında bulandırmak için mi böyle bir yıldan beri efkârı umumiye-yi, hem bu sertlikte bir idd'a ile bulandırmak davranışına girişmişlerdir? Bunun etraflı olarak düşünülmesi zarureti vardır. Bu noktaya geçmeden evvel seçimleri, yapılan, yapıldığı iddia edilen tahrifat «seçimleri yenileriz» ibaresi yerine «seçimleri yenilemek» ibaresinin konulduğu yani, «riz» çıkarılarak «mek» hecesinin konulmasından ibarettir. Şimdi «riz» yerine «mek», «mek» yerine «riz» konulursa acaba mânâda bir değişiklik, mânâda bir tebedülât mı oluyor? Böyle bir sahteciliği yapmak için acaba iddia sahiplerini haklı gösterecek, makul gösterecek bir eihet var mıdır? Bunun üzerinde de durmak lâzımdır.

Başbakan bâzı şartlar ileri sürüyor. Huzursuzluk ve buhran varsa ve bu yaygın ise. bu yaygın buhrana kanuni tedbirlerle, icrai tedbirlerle hiçbir çare bulunamıyorsa, o zaman Meclis başka tedbirlere de tevessül edebilir, diyor Başbakan. Nedir o tedbirler? Seçimleri yenilemek, yahut nedir o tedbirler, seçimleri yenileriz. Bu iki ibare arasında hiçbir fark yoktur. Bu farkın olmadığını an-

lamak için Türkçe bilmek kâfidir. Böyle ince bugüne kadar hiçbir profesyonel sahtekârın yapamadığı, yapmaya muktedir olmadığı, hiçbir hassas cihazla meydana çıkarılmıyan bir sahtekârlığı göze alabilmek için hiç olmazsa basit bir mânâ değiştirmesini temin edecek bir lâfız, bir hece değiştirmesi veya bir cümle değiştirmesi isnadında bulunmalı idiler. Mânâ değişmiyor. Buhran varsa ne yapılır? Seçimler yenilenir. «Seçimleri yenileriz.» seçimleri yenilemek çaredir. Bunların hepsi aynı mânaya gelen, hele konuşma dilinde farklı mütalâası hüsnüniyetli anlayış ölçüleri içinde kabul edilemeyecek olan ibarelerdir. Bunun böylece tesbitinde zaruret vardır. Binaenaleyh, şu başlangıçtan beri ifade ettiğimiz hususlarla, mütalâalarla anlaşılmalıdır ki, Meclis ses bantlarında ve Meclis zabıtlarında tahrifat yapılmasını gerektirecek hiçbir muhik, hiçbir haklı sebep yoktur, hiçbir mantikî sebep mevcut değildir. Sebep olmayınca, yani isnadedilen taahhüt ve taahhüdün inkârı fiilî bahis konusu olmayınca bu takdirde tahrifat ve sahtecilik iddiaları daha işin başında bütün kıymetini ve bütün ehemmiyetini kaybeder. Ve bundan sonra yapılmış bulunan ve yapılması arzu edilen, istenilen mumelelerin hepsinin sırf bâzı iddia sahiplerinin gönüllerini hoş etmek için, hatır için yapılacak muamelelerden ibaret olacağı anlaşılır ve buna Yüce Heyetiniz umarız ki, hiçbir surette lüzum ve ihtiyaç duymaz.

Muhterem arkadaşlarım, böylece Meclis ses bantlarında tahrifatı gerektirecek bir konuşmanın, seçimleri yenileme taahhüdünü tazammun eden bir konuşmanın Başbakan tarafından yapılmamış bulunduğunu belirttikten sonra Komisyonumuzun çalışmaları hakkında kısa bilgi vereceğim ve bu çalışmalara yöneltilen tenkidleri cevaplandırmaya gayret edeceğim.

Komisyonumuz ileri sürülen gerekçenin, ileri sürülen sebebin, saikın varid olmadığını bildiği halde; çünkü bunu sadece Başbakanın konuşmasını bir kere okumak suretiyle anlamak mümkündür, normal bir anlayış buna kâfidir; bildiği halde gene de efkârı umumiyede hiçbir şüphe husule gelmesin diye, cihanda hiçbir ha-

kkikat gizli kalmasını diye bâzı talepleri yerine getirmiştir, bâzı noktaların araştırılmasına, soruşturulmasına ehemmiyet vermiş ve ciddiyetle bu araştırmayı yapmıştır. Yaptığımız işler şunlardan ibarettir :

Millet Partisi Genel Başkanının, Osman Bölükbaşı'nın Başbakanın konuşmasında tahrifat yapıldığına dair delillerinin nelerden ibaret olduğu sorulmuş ve Bölükbaşı'nın saydığı ve vermektен imtina etmediği bütün delilleri toplamıştır. Bu arada neticeye müessir olacak birkaç delil Sayın Bölükbaşı vermektен imtina etmiştir. Tabii bir kuvvet istimali sureti ile kendisinin elinden o delilleri almamız mümkün olmadığından eldeki delillere göre karar vermek mecburiyeti hâsıl olmuştur. Ayrıca tutanaklarla ilgili memurların tamamı, âmîrleri, ve sairesi her şeyi dinlemiştir ve onların bilgileri, onların kanaatleri tamamen verilen kararda nazarı itibara alınmıştır.

Sonra Bölükbaşı'nın elinde bulunan teyp sureti, Meclis ses bantları ve TRT deki ses bantları orijinali ile mukayese edilmiştir, bilirkişiler huzurunda yapılan bu mukaseye neticesinde her üç teypin ihtiva ettiği sesin yekdiğerine tıpa tıpa, noktası noktasına, virgülü virgölüne uygun olduğu tesbit edilmiş ve bu tesbit keyfiyeti bilirkişi mütalâaları ile zapta geçtikten sonra Komisyonumuzun kararında ifadesini bulmuş ve kıymetlendirilmiştir. Tevsii tahkikat zmnında Millet Partisi temsilcisi Sayın İsmail Hakkı Akdoğan'ın ilk olarak ileri sürdüğü tevsii tahkikat taleplerinin tamamı kabul edilmiştir. İsmail Hakkı Akdoğan daha adını bilmediği bâzı cihazların mevcudolduğunu, bu cihazlar vasıtasıyla sesi harfe döktürecek, sesi harfe inkılâbettirecek, kalbettirecek bâzı cihazların mevcudolduğunu, bunun vasıtasıyla söylenen sözlerin tahrif edilip edilmediğinin anlaşılmasının mümkün olduğunu iddia etmiş ve bu iddiası da tahkik edilmiş, neticede böyle bir cihazın hiçbir surette bugüne kadar yeryüzünde icadedilmediği böyle bir cihazın mevcudolmadığı, mevcudolmıyan bir cihazın icadını bekledikten sonra bu Komisyon raporu ile huzurunuzda gelmenin de ciddî bir davranış olmayacağı neticesi alınmıştır ve ona göre kararda bu tevsii tahkikat talebi de kıymetlendirilmiştir. Bundan sonra tevsii tahkikat talepleri-

nin de; sırf haksız çıktıkları aşikâr bir şekilde sabit olan iddia sahiplerinin tahkikatı, araştırmayı uzatıp neticede efkârı umumiyyede bâzı müphem anlayışların devamını arzu ettikleri ve bu maksadı istihsale gayret ettikleri neticesine varılmıştır. Bu hususta Sayın Komisyon Başkanımız nelerin yapıldığını geçen birleşimde yaptıkları konuşmada etraflı olarak izah etmiş ve teferruatlı bir şekilde Yüce Heyetin bilgisine arz etmiştir. Onun için biz bu noktalara ayrıca hiçbir suretle temas etmeyeceğiz. Biz sadece Komisyonumuzun çalışmalarıyla ilgili bâzı tenkidlere cevap vermeyi arzu ediyoruz. Bu cevapları sırasıyla belirtmek istiyorum :

Konuşan arkadaşlardan Sayın İsmail Hakkı Akdoğan, iddianın varidolduğunu bildiren delillerin kararda nazarı itibara alınmadığını ifade etmişlerdir. Bütün deliller nazarı itibara alınmış, fakat iddianın varidolduğuna dair elde hiçbir delil mevcudolmadığı için nazarı itibara alınmamıştır. Yok olan, olmayan bir şeyin nazarı itibara alınmasını istemek hakları değildir. Bizdeki ham zabıt kaybolmuştur, ama bu zabıtlar üç nüsha olarak tutulur dediler. Buna Komisyon Başkanımız iyi cevap vermişlerdir. 50 senelik en hurda vesikaları kaybetmiyen Sayın Millet Partisi Ankara Milletvekili Osman Bölükbaşı'nın bu kadar üzerine düştüğü, ehemmiyet verdiği bir zaptı kaybetmiş inancı bizde hiçbir zaman hâsıl olmamıştır. Fakat bu vesikayı vermediği kanaatine varılmıştır. Diğer taraftan işi kalmıyan ham zabıtların ne muamele gördüklerini Sayın Komisyon Başkanımız ifade etmişlerdir. Bunlar çöp sepetine atılır. Ham zaptın muhafazası mecburiyeti yoktur.

«Basın mensuplarına dinlettik, basın mensupları bize hak verdiler» diyor. Basın mensuplarının yani ham kaba kulakla dinliyenlerin hatırı için mi, gönüllerini hoş etmek için mi, şaka olarak mı yahut gerçek olarak mı söyledikleri sözleri ciddiye almak, fakat TRT den dinlettiğimiz bu işin uzmanlarının beyanlarına ehemmiyet vermemeyi ciddi bir mütalâa telâkki etmemekte olduğumuzu ifade etmek isterim.

«Bant bakımından değişiklik yapıldığı ispat edilememiştir, bu doğrudur, ama buna imkân da verilmemiştir» diyorlar. Delillerini ve iddialarını en serbest bir şekilde her türlü ispat etmek imkânları kendilerine verilmiştir. Tahkikat bittiği halde iki üç defa Yüksek Meclisin Komis-

yonumuza verdiği mühletin uzatılması talebedilmiş ve Yüce Heyetiniz de bu talep ve isteklerimizi kabul buyurmuştur. Buna rağmen aradan bir sene geçtiği halde bir sene içerisinde delillerini hazırlamıyanların bir gün içerisinde gidip bir hurda dükkâncısından aldıkları bir vesikayı uzman raporu olarak karşımıza çıkarmalarına ciddi bir araştırmamın, ciddi bir komisyon üyelerinin ciddiyetiyle kabili telif bulmadığımızı burada bir kere daha ifade etmek mecburiyetindeyiz. Kaldı ki, bu kadar elektronik beyinlerle işletilen makinaların icadını beklemeye lüzum ve zaruret yoktur. Ses bantlarında ve zabıtlarda tahrifat yapılmasını gerektirecek hiçbir sebep ileri sürülemezdir. Ellerine geçirdikleri teypin suretini dinlemediklerini, yahut dinleyip iyi anlamadıklarını, bu kulak meselesidir deyip kabul edelim, ama Başbakanın konuşmasını hiç olmazsa bu kocaman iddiaları ileri sürerken bir kere okumak zahmetini ihtiyar etmiş olsalardı bu neticeye ve Meclisin bu kadar zamanını işgal etmeye hiçbir suretle gitmiyeceklerdi ve bugün de Yüce Meclisin huzurunda iddia sahipleri arkadaşlar mahcup duruma düşmiyeceklerdi. Ya bizim kulağımıza itibar edeceksiniz veyahut elektronik beyine, diyorlar. Bunun dışında hiçbir uzmanın, hiçbir mütehasssın mütalâasını kabul etmiyorlar. Kendi kanaatlerini, kendi zati düşüncelerini muhkem kaziye zanneden insanların bir obsesyon, bir musallat fikir içinde bulduklarını kabul edersek bunun münakaşa edilmiyeceğini, yahut onları ikna etmek için sarf edilecek gayretlerin beyhude olduğunu kabulde zaruret ve fayda vardır.

Sayın Bölükbaşı memleketin ve rejimin temelinde ahlâk ve fazilet yerleştirilmeli, bunda titiz davranmalıyız, yoksa rejim de, devlet de çöker gibi bâzı büyük, çok yuvarlak bir girizgâhla konuya giriyor ve peşinden Araştırma Komisyonumuzun hakikati meydana çıkarmak değil, hakikati örtmek, ortadan kaldırmak için bir komisyon olduğunu rahatlıkla ve hiçbir muhakemeye dayanmadan, istinadetmeden ileri sürebiliyor. Bir kere Bölükbaşı'nın bu üslubu bize ne hayret verir, ne de itibar ederiz. Artık öfkeli bir ton ile, tecavüzi bir üslup ile söylenen sözlerin gerek Mecliste, gerekse halk oyununda hiçbir tesir husule getirmede herkesin malûmu olmuştur. Şuradan ne kadar gürültülü sesle, ne kadar öfkeli bir üslup ile konuşulursa konuşulsun bu

sözlerin ardında bir muhakeme yoksa, bir araştırma yoksa, bir doğru anlayış mevcut değilse buna kimse itibar etmemekte ve ehemmiyet vermemektedir. 20 yıllık siyaset hayatında arkadaşlarımızın aldıkları netice de, halkın da bu ölçüleri muhafaza ettiklerini ortaya koymuş bulunmaktadır.

İSMET KAPISIZ (Konya) — Konuşmalarınız başlangıçtaki gibi olsun, havayı bozmayın.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Eski il başkanı söylüyor bunları.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, lütfen müdahale etmeyiniz.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Bölükbaşı bu ididayı da ortaya atmıştır. Benim eski Millet Partisi il başkanı olduğumu söylemiştir. Nasıl bu Meclis ses bantlarında sahtecilik yapıldığı hakkındaki iddiası doğru değilse, bu iddiasının da hakikatle hiçbir alakası yoktur. Bölükbaşı kendi teşkilâtında kimlerin il başkanı olduğunu bilmiyecek kadar teşkilâtına lâkayt bir insan olduğu için bunu söylemiş ve bugün ona inananlar da o sözünün hakikat oluşunu zannediyorlar. Ben Millet Partisinin il başkanlığını falan yapmadım. (Millet Partisi sıralarından «şereftir» sesleri) Millet Partisinin il başkanlığını yapmak şereftir veya değildir meselesinde değilim, o noktada değilim. Elbette her partinin il başkanlığı şerefli ama ben böyle bir şey yapmadım. Bölükbaşı kendi teşkilâtını tanımadığı için doğru söylememiştir.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar oturduğunuz yerden müdahale etmeyin. Sayın Hatip karşılıklı konuşmalarınızı rica ederim. Lütfen yerinizden müdahale etmeyin.

NAHİT MENTEŞE (Aydın) — Bölükbaşı'nın söylediğine cevap veriyor.

BAŞKAN — Mevzu başka; karşılıklı konuşmalar mevzuun dışına çıkmayı icabettiriyor, onun için ihtar ediyorum. Hata mı ediyorum? Yerinizden müdahale ediyorsunuz. Rica ederim yerinizden konuşmak doğru değildir.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Bir kere Millet Partisinde, yani Bölükbaşı'nın şimdi lideri bulunduğu Millet Partisinde ben hiç bulunmadım. Millet Partisinde hiç bulunmadım. Yani Millet Partisi kurulduğu zaman ben Ada-

let Partisinin başındaydım. İkinci Adalet Partisinin dışında hiçbir partinin faal bir üyesi olmadım. Yani her hangi bir kurulunda faal vazife almadım. Ancak 1961 seçimlerinde Erzurum'da sadece Y. T. P. - C. K. P. ve C. H. P. faaliyet göstermekte idi. Benim temayüllerime, o zaman daha yakın zannettiğim C. K. M. P. hesabına çalıştım ki, Bölükbaşı'nın bugün bu partiyle hiçbir alakası yoktur. Vaktiyle aynı partide bulunmuşuz. Bölükbaşı 5 - 6 parti değiştirmiş. Ben de kendi partim kurulunca bu partiye bir mebusluk temin etmişim, hepsi bundan ibarettir.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Demek Y. T. P. ye gitmişsin.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Hayır girmedim, yalnız Adalet Partisine girdim.

BAŞKAN — Lütfen karşılıklı konuşmayınız, karşılıklı konuşursanız sözünüzü keseceğim. Size de Tüzüğü tatbik etmek mecburiyetinde kalacağım, müdahale etmeyin arkadaşlar, bakın katî söylüyorum.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Şimdi Sayın Bölükbaşı, Meclis ses bantlarında tahrifat yapıldığına, Meclis zabıtlarında tahrifat yapıldığına delil olarak «Efendim geçmiş devirlerde bu tahrifat yapılmıştır, geçmiş devirlerde yapılmış olduğuna göre şimdi de pekâlâ yapılmış olabilir» diyor ve bu gayriciddi beyanını delil olarak ileri sürüyorlar. Şimdi geçmiş devirlerde Meclis bantlarında, zabıtlarında tahrifat yapıldığına dair hiçbir vesika, hiçbir belge elinizde mevcut değildir. Bölükbaşı'nın o zaman da bâzi iddiaları vardır. Arkadaşlar 1960 hareketinden sonra ocağ başkanı olan Cumhurbaşkanı'na kadar Demokrat Partiye mensubolan bütün faal üyeler mahkemeler huzurunda, fevkalâde veya normal mahkemeler huzurunda en hurda teahhütlerinin, en hurda davranışlarının bile hesaplarını vermişlerdir. Bu hesaplar arasında Meclis ses bantlarında veyahut da o zaman Meclis zabıtlarında sahtecilik yapıldığına dair hiçbir iddia ortaya atılmamıştır. Hiçbir iddia'nın ne Yassıda mahkemelerinde, ne de bunun dışında her hangi bir mahkemede tahkikatı yapılmamıştır. Binaenaleyh bu âme dâvasıdır, hukukçu olan arkadaşlarımız bilirler, bunun şahsi dâvacısı yoktur. Resmî

evrakta sahtecilik re'sen tahkiki müstelzim, kamu takibini gerektiren bir fiildir. Bunu hukuku arkadaşlarımız bilirler. Böyle bir şey yoktur. Bu, Bölükbaşı'nın kendi karihasının mahsulüdür. Yani Bölükbaşı olmıyan bir şeyi burada da olmuş gibi gösterip, bugünkü iddiasına ve isnadına delil olarak ileri sürmektedir. Halbuki bir vâkıa vardır. Bölükbaşı Meclis zabıtlarında sahtecilik yapıldığı hakkında her hangi bir hüküm, vesika veya delil, geçmişte olsun, ileri sürememektedir. Ama kendisi o zaman, o sıhhatli kabul edilen zabıtlara göre Meclisin mânevi şahsiyetini tahkirden mahkûm olmuştur. Ve 27 Mayıs'tan sonra çıkan bir Af Kanunu ile bu cezasından kurtulmuştur. Gerçek bu iken, hakikat bu iken mahkeme kararıyla zabıtlar sıhhatli ve kendisi suçlu kabul edildiği halde hakikati tamamen berakıs göstermesi, berakıs göstermeye çalışması, Bölükbaşı'nın, şimdi Başbakanın konuşmasını yanlış gösterme gayretine muvazi ve aynı haleti ruhiye içinde ikinci bir haksız ithamını teşkil eder. Yoktur böyle bir şey. O dâvalardan ne yalan şahadetten mahkûm olan vardır, ne de yalan şahadetten takibata uğrayanlar vardır, hiçbiri yoktur. Buna rağmen Komisyon Başkanımızı, «Yalan şahadette bulunduğu sabit olmuştur» şeklinde göstermesi de Sayın Bölükbaşı'nın bu mevzuda ne kadar dedillere ters mâna verdiğinin bir misalini teşkil etmektedir.

Sayın iddia sahipleri kendi kanaatlerini muhkem kazıye sayıp, kendi kanaatlerinin dışında en müspet delilleri, en haklı tesbitleri bile nazarı itibara almamak, görmemek temayülündedirler ki, bu anlayışta olan insanları ikna etmek mümkün değildir. Çünkü bu saplantı Mecliste bir araştırma konusu değil, kanaatimizce bir rahatsızlık meselesidir. Bir başka yerde bunun araştırılması ve halli düşünülür zannediyoruz. Bu bakımdan obsesyonlara cevap vermiyeceğiz.

«İnsanların şahitliğine değil mantığın şahadetine değer veririz», diyorlar. Yani insanların şahadetini Bölükbaşı kabul etmiyor. Bir mevzuda hem şahit gösteriyor, hem de şahadetini kabul etmiyor. Her şeyi mantık açısından ele almak zaruretine inanıyorlar. Fakat Bölükbaşı mantık açısından da meseleyi ele almamışlardır. Tekrar ifade ediyorum; Başbakanın beyanları hiçbir surette seçimleri yenileme taahhüdünü tazammun etmediği halde, Başbakanın konuşması belli şartları ihtiva eden ve şu şartlar tahakkuk ettiği tak-

dirde şu yola tevessül edilebilir, şeklinde bir beyanı ihtiva ettiği halde bunu sarıh bir şekilde taahhüt zannetmeleri, bu konuşmayı tahlile bile lüzum görmemeleri, bu konuşmayı bir lojik tahlil neticesinde bütün bu iddiaları hiçbir surette atmıyacakları aşkâr iken, akıl ve mantık ile evvelâ bu durumu tahkik edip sonra iddayı ortaya atmak gerekirken buna da değer vermemişlerdir. Kanaatimizce aklın ve mantığın şahadetine değer veririz, diyen Sayın Bölükbaşı aklın ve mantığın şahadetine de hiçbir surette yanaşmamışlardır. Böylece kanaatimizce konuyu ihtiyatlı bir şekilde kendi hesabına yanılmak ihtimalini de derpiş ederek va'zetmek 50 yıllık bir tecrübenin, 50 yıllık bir siyasi tecrübenin, bir hayat tecrübesinin sahiplerinden beklenilmesi herkesin beklemesi haklı bir ihtiyattır. Yani temenni ile hareket etmek, sözleri temenni ile va'zetmek, her an yanılma ihtimalini de hesaba katmak bence politikada, bilhassa tecrübeli üstat politikacılarda görmeyi arzu ettiğimiz bir ağırbaşlılığın icalidir.

«İddiasının delillerini, mesnedini hazırlamadan halkın önüne çıkan bir insan değilim.» diyorlar Sayın Bölükbaşı Fakat şu ana kadar, bir sene geçtiği halde önümüze kendi iddialarının delillerini, mesnetlerini hazırlıyamamış ve mukni bir delil, mukni bir mesnet önümüze çıkaramamışlardır. Bence ihtiyatlı davranırsa da, «biz bundan şüphe ediyorduk, netice böyle çıktı, biz bundan tatmin olduk veya olmadık» deseler daha iyi olurdu.

Tabii konuşmalarını hep «seçimleri yenileriz» veya «yenilemek» noktası üzerine teksif ediyor. Başlangıçta da söyledim; seçimleri yenileriz ile seçimleri yenilemek arasında bir mâna farkı yoktur. Şu şartlar tahakkuk ederse, buhranı önlemek için ne yapılacağını Başbakan beyan ediyor : «Buhranı önlemek için çare var» diyor : «Seçimleri yenileriz.» Yani buhranı önlemek için çare var, seçimleri yenilemek. Bu iki mâna arasında hiçbir fark yoktur. Bu «riz» veya «mek» meseleleri üzerinde uzun boylu spekülasyonlara hiç mahal yoktur kanaatimizce. Böyle mütevazı bir hece, mânayı değiştirmiyen bir hece için bu kadar cüretli ve bu kadar ustaca bir sahtecilik yapabilecek profesyonel sahtekâr bu çatının altında da yoktur. Türkiye'de de dünyada da bilirkişilerin beyanına göre böyle bir sahtekâr tesbit edilmemiştir.

«Tahrif edilmiş Meclis zaptını dinlettim, işte açık, seçimi yenilemek diyor buradaki teypte» diyor, Sayın Bölükbaşı. Kendilerindeki teypte seçimleri yenilemek dendiğine şahidolarak kendi kulağını veriyorlar. Kendi kulakları şahit, fakat TRT de bu mevzuun mütehassısı olan üç bilirkişinin kronometrelerle tesbit ettikleri, kulaklarıyla aldıkları ve zapta geçmiş bulunan mütalâaları muteber değildir. Bunu anlamamaya imkân yoktur. Ayrıca kendilerinden gayri, yani Sayın Bölükbaşı, Akdoğan, Önder ve Erdemir'den gayri de bu şekilde anlıyan bugüne kadar, şu ana kadar ferdi vahide raslamadık. Başka türlü anlıyan hiç yok. İllâ «Bizim iddialarımıza niçin itibar etmediniz, bizim iddialarımızı delil kıymetinde görmediniz, bizim iddialarımızla niçin âmel etmediniz?» diyerek şahıslarımıza komisyonu teşkil eden üyelere bol bol târizlerde, sitelerde hattâ ithamlarda bulunmaktadırlar. Hayatlarında hiçbir zaman sözleri ile müşkül mevkie düşmediklerini beyan etmektedirler. Bilmiyorum sözleri ile nasıl başka türlü müşkül mevkie düşülür? Takdir kendilerine aittir. Bu anlayış ferahlatır insanı.

Şahıslarımızı da, kararımızı da itimada şayan görmediklerini yine gayet öfkeli bir üslûpla beyan etmişlerdi. Bu, inanç meselesi. Biz Araştırma Komisyonu üyeleri tarafsızlığımızdan ve bu araştırmayı sıhhatla yürüttüğümüzden viedanen müsterihiz. Mühim olan insanın viedanı ile başbaşa kaldığı zaman bir nefis muhasebesi yaptıktan sonra, yüzünün kızarmamasıdır; ve kendisini müsterih hissetmesidir. Muhatap taraf şu veya bu şekilde bir zan taşıyabilir. Ben şahsan bunlara değer vermem. Ben şahsan inanıyorum ki, komisyon üyesi arkadaşlarının hepsi müsterihtirler, kimseyi istilzam etmeden, kimseye haksızlık etmeyi düşünmeden bir hakkı ortaya koymanın titizliği içinde çalışmışlardır ve titizliğin mahsulü olarak Yüce Heyetin huzuruna bir rapor getirilmiştir. Bu raporda Sayın Bölükbaşı'nın ve Millet Partisi hükmi şahsiyetinin iddialarının varidolmadığı, hiçbir surette tahakkuk etmediği belirtilmiştir ki; bunun altında imzası olanların viedanı kanatlerinin bir ifadesidir bu karar.

Ayrıca Sayın Bölükbaşı, «Komisyon cevap versin, neden bizim arkadaşlarımızın beyanı itimada şayan görülmemiştir,» diyorlar. Bir kere arkadaşlarından kasıtları Sayın Bölükbaşı'nın, Sayın Erdemir, Sayın Önder ve Sayın Akdoğan'dır. Millet Partisinin, Millet Partisi hükmi şahsiyetinin iştirak ettiği bir ithamı yapan 3 arkadaşın yani itham sahibinin beyanının niçin samimi kabul edilmediğini Sayın Bölükbaşı bize sormamalıydılar. Aksi takdirde kendileri vaktiyle basın bülteninde Sayın Meclis Başkanını itham ederken «Kadı ola dâvacı, muhsır dahi şahit, ol mahkemenin hükmüne derler mi adalet?» demişlerdi, şairin sözünü hatırlatmışlardı. Hem dâvacı, hem şahit, hem de kadı mevkiindeki arkadaşlarını niçin görmediğimizi Sayın Bölükbaşı'nın sorması kanaatimce hakları değildir. Kaldı ki, bir görgü ve bilgileri de yoktur. Şahidolarak gösterdiği arkadaşlarının bir görgü ve bilgileri de tesbit edilmemiştir. Gitmişler bir zabıt almışlar ve bu zaptı ibraz etmediler. Sepetten çıkarıp almışlar, ama ibraz etmediler. Sonra teype almışlar, kendi ellerindeki küçük teype Meclis teypinden Başbakanın sözlerini almışlardır. Bu teyp azten bilirkişilere verilerek diğer orijinallariyle mukayese edilmiştir. Bu cihetten kendi arkadaşlarının beyanları nazarı itibara alınmış ve kararda bu beyanları değerlendirilmiştir. Değerlendirilmeyen husus her üçü de «seçimleri yenilemek» şeklinde Başbakanın sözünü anladıklarını ifade etmişlerdir. Zaten bu onların iddiasıdır. İddialarının vâridolup olmadığı hususu tahkik mevzuudur. Tahkikat neticesinde bu iddialarının vâridolmadıkları, eğer hüsnüniyetle yanlış anlaşılıyorsa bu anlayışlarının yanlışlığı ortaya çıkmıştır da onun için bu beyanları hüccet olarak, delil olarak kararımızda bir yer bulmamıştır.

Bunu anlamak için fazla, çok derin düşünmeğe lüzum yoktur. Zannediyorum ki, bâzi insanların sahtekârlık töhmeti altında bulunduruldukları bir vasatta itham edenlerin, hod behod hiç düşünmeden itham edenlerin beyanlarını delil kabul edersek, Sayın Bölükbaşı da böyle bir delille verilecek hükme razı olmaz. Yani viedanen buna razı olmak mümkün olmadığı için razı olmazlar. Suallerinin cevaplarını böylece vermiş

oluyorum. İnsanların şeref ve haysiyetlerini gereği gibi koruyabilmek için her türlü titizliği Komisyon üyeleri olarak göstermeye mecburduk ve bu titizliği gösterdiğimiz için her iddiayı delil saymadık.

«Siyasette muhalif olabiliriz, ahlâkta, fazilette, namusta birleşiyorsak hakka boyun eğmeye rıza göstermeliyiz» buyuruyorlar Sayın Bölükbaşı. Doğru. Siyasette muhalifiz ve bu muhalefet münasebetinde ahlâk, fazilet, namus hiçbir tarafın vazgeçemeyeceği temel kıymetlerdir, müteâl değerlerdir, mânevi değerlerdir. Bunlara hepimizin boyun eğmemiz mecburidir. Bu beyanı biz de aynen tekrar edebiliriz. Benimsenerek ifade edebiliriz, fakat bununla «bizim söylediğimiz hakta, eğer ahlâklı iseniz buna boyun eğiniz» demek istiyorlarsa, ahlâken böyle bir iddiaya, boyun eğmek mecburiyeti olmadığı için bu sözün ehemmiyeti kanaatimizce epeyce azalır. Eğer hakka boyun eğeceksek Sayın Bölükbaşı ve arkadaşları yanıldıklarını buradan kemâli samimiyetle söyleyebilirler ve biz de kendilerine bir insandır, beşer hatadan sâlim değildir der, yanılma hakkını, yanılma mazeretini kabul eder ve bu münakaşayı burada kesmeye hazır olduğumuzu ifade ederiz. Yok, hayır yanılmamız mümkün değildir, böyle bir tahriyat yapılmıştır, katî delillerimiz elde mevcuttur, bunlar toplanmamıştır derler ve hiçbir delil deliri sürmiyerek uzun müddet bu araştırmaların sürüncemede kalmasını temin edecek yollara tevessül ederlerse, o zaman Sayın Bölükbaşı'nın bize söylediklerini biz kendilerine söylemekte haklı oluruz ve kendilerine lütfen hakikate boyun eğiniz, deriz.

Bir zühule takılmışlar Sayın Bölükbaşı; efendim nasıl (riz) yerine (mek) yazmak bir zühul imiş. Bu nasıl zühul ki diyorlar benim elimde sekiz sayfalık bir zabıt sureti var, bunun içerisinde yalnız bir noktada zühul vardır, bir hecede «riz» yerine «mek», bunun dışında hiçbir noktada zühul yapılmamıştır. Delil, yani vesika Araştırma Komisyonundan esirgenirse, böyle iri iri, kocaman kocaman iddialarla bu kürsüye çıkılıp söylenebilir. Çünkü tahkik etme imkânı yoktur. Sekiz sayfalık zabıttan Sayın Bölükbaşı bize sadece bir sayfasının fotokopisini vermişlerdir. Dosyamızda yedi sayfası yoktur, yani bu yedi sayfayı aslı ile karşılaştırıp bu tasfihli olduğunu iddia ettikleri sekiz sayfalık zap-

tın suretinin, zaptın aslı ile ne ölçüde uygun olduğunu tahkik etme imkânını vermemişler, bizden bu imkânı esirgemişlerdir. Vesika elerinde, vesikanın bir sureti Tutanak Dairesi arşivlerinde mevcut değil, yazışmalar neticesinde bu meydana çıkmadı. Başka türlü geçirmemiz mümkün değil. Sayın Bölükbaşı size itimadım yoktur, veremem diyorlar. Belki biz bunun nerelerde, hangi mülkter ve ölçüde yanlış olduğunu veya doğru olduğunu, zabıtlardan virgülü virgüline, noktası noktasına tahkik ve takibetme imkânından hem mahrum ediliyoruz, hem de büyük bir iddiaya cevap vermeye mecbur bırakılıyoruz. Bu suali sormakta ve başka hiçbir noktada değil de niçin yalnız bir tek hecede bu zühul vardır, diye bize sual teveih edip bunun cevabını istemekte Sayın Bölükbaşı haklı değildirler. Verselerdi tahkik ve takibederdik. Diğer noktalarda haklı olup olmadıklarını kendilerine beyan ederdik. Hem esirge, hem de iste, olmaz bu.

«Niçin bizim şahitlere itibar etmemişlerdir. Oysaki bizim arkadaşlar namuskâr insanlardır,» diyorlar. Elbette arkadaşlarımızın namuskâr olduğu hususunda en küçük bir tereddüt ve şüphe taşımamız mümkün değildir. Bunda mutabıkız. Amma, şahadetine itibar etmekle bir insanın mutlaka yâmi namuskâr olmadığı manâsını çıkarmaya mümkün değildir. Şahadetine itibar edilmemiştir bilgi ve görgüsü yoktur. Bu mevzuda bir sahtekârlık yapıldığını görmüş değildir, seyretmiş değildir. Kimin yaptığı hakkında bir bilgiye sahip değildir. Bu mevzuda bize hiç bir şey söylememişlerdir. Hiç bir şey söylememiş insanın şahadetine ne diye itibar edeceğiz. Hiç bir şey bilmiyor ki; itibar edelim. Söyledikleri mücerret sözlerdir. Sayın Bölükbaşı'nın da zaten mücerret araştırma, tahkikat konusu iddiası vardır. Bu iddiaları tekrar edenlerin beyanlarını şahadet olarak kabul etmek hukuk mantığına göre mümkün ve terviçedilecek bir keyfiyet değildir. Namusu her meselenin önüne çıkarmamak lâzım gelir. İlle bu şöyle şöyle oldu, canım bu namussuzmu gibi sözler beence böyle ihiyatsız sarfedilmiş sözlerdir. Berati zimmet asıldır. Biz hilafı sabit olmadıkça insanların haysiyetini ve namusunu kabul ederiz ve insanları namuslu, ve haysiyetli varlıklar olarak saygıya değer görürüz. Bizim sıradan insanlara say-

grı, alalâde insana saygı, her insanı namuslu, ahlâklı, faziletli telâkiki etmek prensibimiz Bölükbaşının da kendi inanç dünyasında makûs bulacak bir prensip olmak lâzım gelir, öyledir zannediyorum. Bir şeyi bulamayıp itibar etmediysek mutlaka namus meselesini hemen bu işlerin karşısına çıkarmamaları lâzım gelir.

«Eğer kendimize güvenmeseydik» diyor sayın Bölükbaşı «elimizdeki ses bandını komisyonda dinletmezdik. Biz delimiydik ki kendi aleyhimize olan bir delili komisyona verelim. Eğer şüphemiz olsaydı sadece sekiz sayfalık zabıtla yetinir ve komisyona teypi hiç göstermezdik.» diyorlar. Bu beyanlarına da katılmaya imkân yoktur. Bence dürüstlük işte bu noktada moydana çıkar. Her sözümlü ahlâkla, faziletle, dürüstlükle bitiren insanların kendi aleyhlerine de bir araştırma tecelli etse kendi aleyhlerine olacak delilleri de bir geniş yüreklilikle ortaya koyabilecek selâbeti göstermeleri icabeder. Bu delilik değildir; bu dürüstlüktür işte. Bu delilik değildir, bu doğruluktur. Aleyhlerine de olsa, leyhlerine de olsa sayın Bölükbaşı ahlâki, fazileti, namusu, dürüstlüğü hiç dillerinden bırakmadıklarına göre, bu vesikaları komisyonunuza ibraz etmeğe mecburdurlar. Bu bir ahlâki mecburiyettir. Bu ahlâki mecburiyete biz delimiydik demeyen sayın Bölükbaşı ve hiç kimse haklı değildir. Delilleri kendi aleyhlerine olunca bâzı masum ve bu polemğin içine hiç bir surette karışmamış insanları uzun müddet sahtekârlık töhmeti altında bulunmalarına rıza göstermek bence ne ahlâk, ne fazilet ölçüleri içinde müdafaa edilebilir. Sayın Bölükbaşının bu beyanını o heyacanla söylenmiş bir söz olarak telâkiki ediyorum. Aksi takdirde bâzı insanları sahtekârlıkla itham edip, onların sahtekâr olmadığına dair ellerindeki delili ibraz etmemek, bâzı insanlara geniş ölçüde, büyük ölçüde hak etmedikleri tarzda zulmetmek olur. Bu zulme, zulmün karşısında isyan halinde bulunduğumu iddia eden sayın Bölükbaşının rıza göstermesi mümkün olmamak lâzım gelir. Eğer sadece siyasete muhalif isek, ahlâkda, fazilette, namusta müşterek isek bizim aleyhimize de olsa bâzı delilleri Araştırma Komisyona vermeye nefsimizi mecbur hissetmeliyiz.

«Benim elimdeki sekiz sayfalık tasdikli tutanak hakikatın ta kendisidir. Bu tutanağın bâ-

zı yanlışlıkları ihtiva ettiği tesbit edilmiştir. Hakikatın ta kendisi olan tutanak matbaada tabedilmiş tutanak bile olmayabilir.» Arkadaşlar, insanlar hata edebilirler. Burada stenograf-lar elle konuşmaları tesbit etmektedirler. Kulak yanlış anlayabilir, el hatalı yazabilir, göz şifreyi sonra biraz hatalı gözebilir. Bütün bunlar beşerin düşebileceği normal hatalardır. Sonra matbaada yanlış dizilebilir. Bu yanlış dizgi tashih edilmeyebilir; o şekilde baskıya verilebilir. Bütün bunlar üzerinde sahtekârlık vardır, tahrifat vardır gibi böyle kocaman kocaman sorumluluk hissi ile kabili teklif olmayacak iddialarla bâzı insanları töhmet altında bulundurma doğru değildir. İnsanlara yanlış payı, yanlış haklı tamamlı. İddia eden de kendini müdafaa eden de fiilin içinde bilmiyerek veya bile-rek bulunan da yanlış olabilir. Onun için zapta sabık hakkında söz almak vardır. Onun için zapta yanlış geçmiş hususların tashihli için bir usûl müessesesi vardır. Bütün bunları hesap etmeden, tek bir alternatif üzerinde düşünmek, manhasıran sahtekârlık üzerinde düşünmek hüsnüniyet ölçüleri ile kabili teklif değildir. Hüsnüniyetli işler her mevzuda herkesin suiniyetli olduğunu zannetmek hakkına sahip değildir. Hüsnüniyet asıldır, suiniyet istismardır. Hüsnüniyet ölçüleri içerisinde evvelâ meseleleri muhatapın ta kendisinin en lehinden en aleyhine olan bütün ihtimalleri içinde mütalâa edip, eğer neticede suiniyetli bir durum bahis konusu ise, ancak ozaman bu suiniyetli durumu, o da tahkikat, araştırma mevzuubahis olduğuna göre ihtiyatla vaz'etmek, böyle bir şeyden şüphe ediyorum demek, doğru bir deyiş şekli olur. Bunu böyle öfkeli bir üslûpla, müteceviz bir üslûpla, insanların yüzüne bağırarak «siz sahtekârsınız, sahtekârlık ettiniz,» elde ilâm yok, delil yok, hiç bir şey yok, «siz şöylesiniz, böylesiniz» diye ithamlarda bulunmak bence iyi insanlara pek yakışmaz gibi geliyor.

TRT de vazifeli memurların tesir altında kaldıklarından da Sayın Bölükbaşı şüphe ediyorlar. Yani kendileri hiçbir suretle yanlış durumda değildirler. Yanılmazlar, şaşmazlar, böyle bir ihtimalin kendileri için bahis konusu olduğuna hiç yanaşmıyorlar. Ama, başkaları için her türlü şüpheyi izhar edebiliyorlar. Niçin bu iddiada taraf olduklarını esasen anlayamadım. Bu iddiada eğer taraf olmak ba-

his konusu ise yegân yegân her milletvekili bu iddiada kendini taraf saymak mecburiyetindedir. Bu Meclis ses bantlarında veya zabıtlarında sahtekârlık yapıldığı iddiasının takipçisi ne Bölükbaşı'dır, ne onun ilki - üç arkadaşından ibarettir. Bölükbaşı ve ilki - üç arkadaşı ile birlikte bütün milletvekilleridir. Bütün milletvekillerini ilgilendiren bir mevzuu taraf meselesi yapıp, siz haksızlıkları setrediyorsunuz, biz hakkı meydana çıkarmaya çalışıyoruz», şeklinde poze etmek, vaz'etmek hakkına hiç kimse sahip değildir. Bu hakkı kim kendisinde görüyorsa biraz kendisine mübalâğalı vazifeler tahmil ediyor demektir ki, diğer bütün arkadaşlarımızın ilgilendiği bir mevzuuda Sayın Bölükbaşı ve arkadaşları taraf olamazlar. Taraf olmayınca itham değil, araştırma faaliyetlerimize Sayın Bölükbaşı ve arkadaşlarının katılmaları lâzımdır. Araştırma neticesi müspet de çıkar, menfi de çıkar. Her iki neticeye de eğer kendileri de viedanen kaani iseler boyun eğerler, kaani değillerse başka usulleri ve yolları da vardır. Onları kendilerine tavsiye ederiz. «TRT vazifeli memurları tesir altında kalabiliyorlar.» Kimin tesiri altında kalırlar TRT vazifeli memurları? Yani TRT nin vazifeli memurlarının tesir altında beyanda bulduklarını, M. P. nin sayın komisyon üyesi beyan etmemiştir. Böyle bir iddiayı ileri sürmemiştir. Onların tesir altında, telkin altında kaldıklarına dair bir şüphe izhar etmemiştir. Sayın Bölükbaşı'nın bu şüpheyi hatırlarına getirmeleri, galiba kötüye kötü sarılma kabülünden bir hüccet ele geçirme sevincinin bir tezahürü olmak lâzımgelir. «Bunlar kulak mütehassısı mıdır?» diyor; yani «riz» yerine «mek» anladılar, bunlar kulak mütehassısı mıdır? Evet arkadaşlar bunlar aynı zamanda kulak mütehassısıdır, ses mütehassısıdır. Yani bu sesleri anlamak şu topluluğumuzdan bile birçok arkadaşlarımızın kulak hassasiyeti içinde mütalâa edebilir. Bir müzik alışkanlığı, bir sesi dinlerken, bir soloyu, bir kemani, bir piyanoyu takibedebilmek, si bemol mu, do diyez mi ne ise bu noktaları böyle takibedebilmek ve yanlışları bu müzik zevkiyle meydana çıkarabilmek maharetini Bölükbaşı, zannedirim operaya falan giderler, kabul ediyorlar da; TRT de üç ses mütehassısının «riz» mi «mek» mi olduğunu anlamalarının mümkün olmadığını, bunun için elektro-

nik beyine ihtiyaç bulunduğunu söylüyorlar. Bu iddialarının ne ölçüde, ne derecede samimî bir iddia olduğunun takdirini yine kendilerine bıraksak ve viedanlarındaki cevaba biz de rıza göstersek bilmiyorum kendileri râzı olurlar mı?

Ses mütehassısları dinlemişlerdir...

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Yok öyle bir şey.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Zatiâliniz komisyonunda olmadığımız için bilmemekte mâzursunuz. Seslerin aynı olduğunu, her üç teypteki seslerin de birbirleriyle tıpatıp aynı olduğunu ifade etmişlerdir, ve komisyon başkanımız bu raporları bu Mecliste okumuştur. İtiraz vukubulursa biz de bir kere okuruz.

«İktidardaki komisyon üyeleri, hadi bu natamam tahkikatın, natamam araştırmanın mahsulü olan raporun altına, zirine imzalarını attılar ama, ya muhalefettekilere ne demeli?» diye bir sual ortaya atıyorlar Sayın Bölükbaşı.

Bana kalırsa bu rapora muhalif Sayın Bölükbaşı ve Bölükbaşı'dan çekinen bir iki arkadaş. Bunun dışında bu raporun muhalifi yok. Bu rapora muhalefet eden bir arkadaşta bu Yüksek Heyette ben rastlamadım. Eğer siyasi iktidar, siyasi muhalefet münasebetlerini kastederek, yani muhalefet partilerine mensup milletvekillrinin viedani kanaatleri ne surtte tezahür ederse etsin, tecelli ederse etsin mademki muhalefettekiler, o halde bu kararın altına imza koymamaları, muhalefet şerhi vermeleri lâzımgelirdi, gibi bir mantığın adamı iseler, o zaman kendilerine biraz evvel kendi vaz'ettikleri kaideyi hatırlatmak mecburiyetinde kalırım. Siyasette muhalif, ama ahlâkta, namusta, fazilette muhalefeti bizi bu siyasi muhaliflik gerektirmez, ahlâkta, fazilette, namusta, viedanda muhalif değil, müttehidolmak zorundayız, derim. Buna karşı bir şey söylemeyecekleri, bizim de katıldığımız bu kaide kendilerindedir zannededim. Muhalefete mensup, yani Türkiye İşçi Partisinden Cumhuriyet Halk Partisine kadar muhtelif büyüklükteki muhalefet partisine mensup değişik kanaatteki komisyon üyeleri komisyonunda siyasi inançlarla değil, hukukî inançlarıyla bulunmuşlardır, hukukî inançlarıyla hareket etmiş ve hukukî

inançlarının ifadesi olan kararın altına imzalarını koymuşlardır. Aslında Sayın Bölükbaşı «Ya bu muhaliflere ne demelidir?» dedikten sonra bâzı izahlarda yine bulundular, konuşmalarını devam ettirdiler, şöyle bir vehimi ortaya koydular zannediyorum. Yani : «Kâinat bana cephe almış, herkes bana düşman, ben hakkın ve hakikatin sözcüsüyüm, fakat herkes bana hasım olduğu için hakkı ve hakikati ortaya koymama kimse bana yardım etmiyor, herkes bana mâni oluyor.»

Sayın Bölükbaşı'nın bütün konuşmalarında bu anlayış hâkim gibi geliyor bize. Herkesi kendisine hasım zannetmek, herkesi kendisine düşman zannetmek, hakikatin tek dâvacısı, tek takipçisi kendisini kabul edip, bu hakikat iddiaçılığında kâinatı kendisinin karşısında görmek dahi, kanaatimce böyle psiko - patolojik diyeceğim bir durumdur, yani böyle zanneden, böyle düşünen insanlar vardır. Ama bilmiyorum bu şekilde düşünenlerle meşgul olunan yer Parlâmentolar galiba değil, bimarhaneler falan olmalı. Herkesi kendine düşman zannetmek, herkesi hakikate düşman zannetmek, hakikati meydana çıkarmaya çalışanı kendisine karşı herkesi ittifak halinde görmek, bu arz ettiğimiz şekilde ancak tavsif edilebilir, başka türlü bir izahını şahsan ben yapmaya muktedir değilim. Aslında ben biliyorum ki, insanların hepsi haktan, hakikatten bahsediyorlar, insanların hepsi hakkın, hakikatin, doğrunun, iyinin, güzelin meydana çıkması için kendi emeklerini, kendi kafalarını insanlığın emeğine katıyorlar. Ve medeniyetçilik, medeniyet dâvasında, medeniyet mücadelesinde büyük var olma dâvasında, bu mücadelede her insan kendi payına düşeni yapmanın huzuruna sahibolmak istiyor. Bütün insanları böyle görmek, bütün insanları böyle tanımak, değerlendirmek çağımızın, insana dayanan, insana inanma medeniyetinin manevi anlayışları içinde vardır ve böyle mütalâa edilmek müteameldir. Hem zapta itimatetme, hem teypte itimatetme, hem bilirkişiye itimatetme, mantığa ve akla itibar etme. Ondan sonra da, ee... «Canım, ben doğrudum da benim karşımda neyin muhalefet ile iktidar birleşti ve karşıma çıktı?» de... Bu bir saplantı, bir obsession olmak lâzımgelir.

Bunlardan birisine itibar etmeye mecbursunuz. Veya birçoğuna, birbirini teyidettiğine göre, hepsine itibar etmeye ve kendinizin hiç olmazsa yanılmanızın mümkün olduğunu kabul etmeye mecbursunuz. Bu mecburiyete rıza göstermeniz, hakka teslim olmanız, ve yahut da teslim olmamız, hepimize düşen doğruluk vecibesidir. Kendi beyanını muhkem kazıye zannetmek, yani «benim ağzımdan çıkmış ise bu âyet-tir, bu kazıyei muhkemedir, bunu behemahal doğru kabul edeceksiniz, bunun doğruluğunu ispata medar olacak delilleri araştıracağız, bunun doğruluğunu ispata yaramıyan hiçbir delille ittiae etmeniz caiz değildir.» İşte böyle bir anlayışla karşımıza çıkıyorlar, Sayın Bölükbaşı. Böyle bir anlayışın, böyle bir taassubun karşısına biz çıkamayız. Böyle bir taassubu tatmin etmek imkânlarına sahip değiliz. Benim anlayışım muhkem kazıyedir, kesin hükümdür. Bu kesin hükmü teyidedecek delilleri buluncaya kadar araştırmaya devam edeceksiniz, anlayışımın karşısına çıkmayı Komisyonumuz hiçbir zaman düşünmemiştir. Bu anlayışın, arz ettiğim gibi, araştırılması değil, tedavisi bahis konusu olur.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Kendini tedavi ettir.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Sonra ilim adamları ile temasa geçmek de, ondan sonra tevsi tahkikat talebinde bulunduk diyorlar. İlim adamı dedikleri postahanenin arkasında bir tamirhane dükkanı olan, bir hurdacı olacak galiba. İlim adamı... Bu ilim adamının raporu ile tevsi tahkikat talebinde bulunmuşlar imiş. Zannediyorum Sayın Komisyon Başkanımız okudular; Suat Osmanoğlu, elektrik tesisatı, imalât taahhüt ve mümessillik işleri ile meşgul olan ve Şehit Kalmaz caddesinde oturan esnaftan bir arkadaş. Yani esnafı istihfaf için söylemiyoruz, öyle bir anlayış ortaya koydular. Biz «bu işi bilmez», demek istiyoruz.

TRT nin uzmanları bilmiyor, Sayın Bölükbaşı ilme itibar ederiz, diyorlar, TRT deki uzmanlara ehemmiyet vermiyorlar. «TRT de bu işin mütahasırları bilmez bunu» diyorlar. Soruyoruz. Orta - Doğu Teknik Üniversitesine, PTT Umum Müdürlüğüne ve diğer bâzı ciddî müesseselere, «İlmin en son buluşu nedir» diye soruyoruz? Onlardan cevap geliyor, diyorlar ki:

«Böyle bir araştırmanın yapıldığı bâzı mecmualarda, gazetelerde söyleniyor, ama ilim âlemine henüz böyle bir cihaz kazandırılmamıştır. Bu konuda hattâ müspet bir adım atıldığına dair en küçük bir belirti de tesbit edilmemiştir.» İlim adamları böyle cevap veriyorlar. Suat Osmanoğlu da bir alet adı söylemişler. Böyle bir aletin olup olmadığını sorduk biz Millet Partisinin Sayın Araştırma Komisyonu Üyesine, kendileri, «Vallahi bana bir arkadaşım söyledi, ama söylenen arkadaş da hatırlamıyorum, adını söylediği cihazı da hatırlamıyorum, ama böyle bir şey galiba varmış, gelin bunu da araştıralım» dediler. Ben ona şiddetle muhalefet ettim, gayriciddî buldum böyle bir tevsii tahkikat talebini fakat arkadaşlarımız kabul ettiler. Şimdi Suat Osmanoğlu, yani bu ilim adamı, malzeme satıyor ilimî adam.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Fen Fakültesinden bahset.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Evet, ona da sıra gelecek, sıra gelecek.

Profesör filân, işte bu arkadaş bir şeyler yapmış. Ayrıca bu Suat Osmanoğlu ilim adamı TRT nin mütehassısları da Einstein değil ya onlar alelâde teknisyenlerdir, diyorlar, Sayın Bölükbaşı. Yani TRT de olunca illâ Einstein olacak, ama kendileri gösterince Suat Osmanoğlu kâfi. Suat Osmanoğlu Einstein olmasa da ehil. Fakat Suat Osmanoğlu olmaz da TRT nin resmî mütehassısları olursa Einstein olmadığı için makbul değil. Karşımıza çıkan anlayış bu.

«Bu benim elimdeki tepyte «mek» yazılı, diğerlerinde de «riz» yazılı. Bu «mek», benim elimde mütehassıslar, profesyonel sahtekârlar, cihazlar yok ki, kendi elimdeki aleti tahrif ediyim», diyorlar. Sanki başkalarının elinde bu kadar büyük tahrifat yapacak elemanlar varmış gibi. Yani, bende yok da sizde var, demek istiyorlar galiba. Aslında Einstein olmıyan teknisyenlerimiz bunu cihazlarla, kronometrelerle, zaman bakımından, fon bakımından, müzikalite bakımından, her bakımdan kontrol etmişler, tetkik etmişler, hiçbir sesin diğerinden farklı olmadığını Başbakanın aynı konuşmasına ait üç suret olduğunu kesin olarak ifade etmişlerdir. Biz bunu kâfi görmüşüz. Şimdi bunu kâfi gördükten sonra, Fen Fakültesinden de bir

belge aldık, buna niye itibar etmediniz diyorlar. Fen Fakültesinden alınan belgeyi de okuyacağım arkadaşlar.

Evvelâ şu hususu belirtmek mecburiyetindeyim. 31 . 1 . 1967 tarihli yazı ile Fen Fakültesinden bu belge istenilmiştir. Halbuki Meclis ses bantlarında tahrifat yapıldığını, sahtecilik yapıldığını 3 . 3 . 1966 da Sayın Bölükbaşı iddia etmiştir. Yani aradan 9 - 10 ay geçmiş, araştırma Komisyonu kurulmuş, faaliyetini tamamlamış, raporunu yazmaya başlamış, raporunu bitirmiş, imzalatmış, Heyeti Umumiye raporunu sevk etmiş. Ondan sonra Sayın Bölükbaşı Heyeti Umumiyede, bu Genel Kurulda muttali olduğumuz bir belge ile karşımıza çıkıyor ve bu belgeye niçin itibar etmediniz, diyorlar.

Arkadaşlar, Fen Fakültesinden, M. P. Millet Meclisi Grup Başkanvekili Hüseyin Ataman'ın talebiyle Doçent Doktor Ziya Güner'den alınan rapor Komisyona ibraz edilmemiştir. Komisyona ibraz edilmemiş olan bir belgenin, vesika değeri üzerinde münakaşa edilmeyeceği, edilmesi de tabiidir. Bunu komisyona ibraz etmedikleri halde, eğer ibraz ettiklerini iddia ediyorlarsa vallahi doğru söylemiyorlar. Bu, komisyona verilmedi. Bunu, burada, elimizde böyle bir vesika varken, nasıl bunu tahkik etmeden ve araştırmadan böyle bir raporla karşımıza çıkarsınız demek için tedarik etmişlerdir ve ilk defa burada okumuşlardır. İlk defa biz burada gördük. Bir seneden beri birçok insanları en ağır ithamların, en ağır töhmetlerin altında bulunduran insanların, her şeyden evvel delillerini tam ve kâmil bir şekilde hazırlamaları lâzımdır. Komisyon araştırmasının karşısına çıkmak ve onun önüne bâzı setler çekmek için delil benzeri olan şeylere müracaat etmemeleri ve bunlara tenezzül etmemeleri lâzımdır. Ya çok iddialı konuşmasınlar, ya öfkeli bir şekilde herkesi itham edip, sırf kendilerinin haklı olduğunu ve yanılmaz olduklarını iddia etmesinler, yahutta aradan bir sene geçmiştir, bir sene içinde ellerinde hiçbir delil yoktuysa ve tek tutamakları Araştırma Komisyonunun çalışmaları bittikten sonra doçent bilmem kimden aldıkları, şimdi mufadını da arz edeceğim, şöyle bir vesika ise; bu kadar iddialı konuşmalarını lâzımgelirdi. Ben bunu ciddiyetle izah edemiyorum ve kabili telif bulmuyorum.

Bu raporda ne var? Bir ses bantına alınmış kelimelerin storaskop aleti veya armonik analizleyici cihazı ile analizi yapılarak parazit seviyesinin düşük olması halinde fennen ayır- dedilebileceğinin mümkün olduğunu. Yani, bazı aletlerle bu cihazdaki sesin armonik analizinin yapılabileceğini ve parazit seviyesinin düşük olması halinde seslerin fennen ayır-dedilmesinin mümkün olduğunu beyan ediyor. İyi, bizim bu mevzuda bir müşkülâtımız olmamıştır ki, arkadaşlarımız. Biz TRT ye gittik. TRT de, bu, fennen ayır-dedilemez, demediler ki, bize. Bizim cihazlarımızla, elimizdeki cihazlarla biz bunları karşılaştırırız ve tefrik ederiz, dediler. E.. böyle tahkik edilmiş, bir müşkülâtla karşılaşmadığımız bu konuda şu belgeleri o zaman ibraz etselerdi bile ben şahsan bunun reddine oy kullanırdım. Çünkü bu mevzuda bir müşkülâtımız yoktur. Bunların tevsii tahkikat isterken iddiaları şu idi; diyorlardı ki; «Bâzi cihazlar var, buradan konuşulduğu zaman karşı taraftan bu konuşma yazıya intikal ettiriliyor, otomatikman, elektronik beyinler vasıtası ile. Biz şimdi elimizdeki bant suretini, TRT ve Millet Meclisi bant suretlerini bu cihazın önüne koyalım, öbür tarafta bu harfe dökülsün; (riz) midir (mek) midir, gözümüzde onu görüp anlayalım.» diyorlar. Tevsii tahkikat talepleri bu idi. Böyle bir elektronik cihazın mevcudolmadığı ve bunun üzerinde hiçbir surette bugüne kadar henüz çalışmadığı bile ifade edildikten sonra bu kadar gayriciddî bir tevsii tahkikat talebinin haklılığına delil olarak şu sayın Doçentin bunun armonik analizleyici vasıtasıyla analizi yapılır mealindeki şu raporu getirilmemeliydi. Çünkü bunun armonik analizi yapılmıştır. TRT de zaten bu yapılmıştı. Yani Sayın Doç. Ziya Güner'in iddia ettiği şeyi biz TRT de uzmanlara yaptırarak ve neticesini aldık. Ancak, diyorlar ki; «Lâboratuvarımız için istenilen tesbit işinin uzun süreli bir çalışmayı gerektirdiğini saygılarımla arz ederim.» Lâboratuvarları pek müsait değilmiş. Halbuki biz TRT de bunu kısa bir zamanda neticeye bağladık.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Kulakla..

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ
İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) —
Hayır kulakla değil.. Galiba herşeyi dinlemiyor.

Zaten dinlesek Heyeti Umumiyeye hitabediyo- rum, şahsa değil - her şey halledilirdi. Meselâ, iddia etmeden önce Başbakanın konuşmasını okusaydık, yani Sayın Bölükbaşı Başbakanın konuşmasını bir kere okumuş olsalardı da, acaba Başbakanın seçimleri yenilemek taahhüdün- de, şunu yenileriz olarak kabul edelim deyip, ye- nilemek taahhüdünde bulunmuş mudur, bulun- mamış mıdır; bunu düşünseydiler mesele bitmiş- ti orada. Yani başladığı noktada bitmişti. Şu şartlar tahakkuk ederse seçimleri yenileriz. Buh- ranın çaresi vardır, seçimleri yenileriz. Yahut buhranın çaresi vardır, seçimleri yenilemek. Farkı yok. Okumamışlardır. Okumamaları yü- zünden bir yıldan beri efkârı umumiye ve Mec- lisin çok değerli zamanı maalesef işgal edilmek- tedir. (A. P. den bravo sesleri) Orada bu iş biter- di. Okuduğunu anlamak... Sayın Fatin Gökmen merhumun asistanları idi zannediyorum. Fatin Hocanın asistanı, biraz akıl ve mantık işlerinden anlar benim bildiğime göre. Ve Başbakanın ko- nuşmasını bir lojik analize tabi tutabilme gü- cünü yitirdiklerini zannetmiyorum Sayın Bölük- başı'nın. Bir kere okumak itiyadını, tedbirini gösterelemezdi mesele bitmişti. Hiçbir şey dinle- mediğimiz için meseleyi bitiremiyoruz.

Şimdi, mütehassıslara, bantlarda, TRT ve Meclis bandı, yani Sayın Bölükbaşı'nın suretini verdiği bantla TRT ve Meclis bandı arasında lâ- fız bakımından bir fark olup olmadığı soruldu, TRT ve Meclis bandı ile bu bant arasında hiçbir fark yoktur, dediler. İsmail Hakkı Akdoğan; «seçimleri yenilemek mi, yoksa yenileriz mi di- yorlar, bundan ne anlıyorsunuz» diye soruyorlar. Ve mütehassıslarla kelime üç defa dinlenildi ve her seferinde, «seçimi yenileriz» olduğu ifade edildi, diyorlar. Yani Bölükbaşı'nın, tahrif edil- miş şekliyle bir delil olarak bize getirdiği teypte sarahaten seçimleri yenileriz söyleniyormuş ve öyle anlaşılıyormuş, bilirkişiler bunu açıkça be- yan ediyorlar.

Alkış süreleri ve alkış tonları ayrıca cihaz- larla tahkik ediliyor; alkış sürelerinin ve alkış tonlarının her üç şeritte birbirinin tıpa tıp aynı olduğu ifade ediliyor. Bölükbaşı'nın teypinde sesin fazla net olmadığı, seçimleri yenileriz ve- ya yenilemek şeklinde onların anladıkları sözün fazla net olmadığı soruluyor: «TRT bandı direkt mikrofondan ve anpeks makina ile alındığı için

ses kalitesi çok net ve anlaşılır şekildedir. Halbuki bu bant amatör makinada alınmıştır, ses kopya anında net kopya edilemez. Bununla beraber seçimi yenileriz şeklinde olduğu açıkça anlaşılmaktadır,» diyorlar. Bir ses bandında bir hecenin değiştirilmesinin; «riz» yerine «mek», «mek» yerine «riz» konulup konulamıyacağı, bunun mümkün olup olmadığı hususu bilirkişiye soruluyor: Bu soruya mütehassıslar, katiyen böyle bir değiştirmenin yapılamıyacağını, yapılsa dahi bunun derhal kaba bir kulakla da anlaşılmasının mümkün olduğunu ifade ediyorlar. Bir montajın da mümkün olmadığını, bunun yapılamıyacağını, aksi halde kulakla dahi bunun rahatlıkla anlaşılacağını ifade ediyorlar. Ve bunun gibi daha diğer mütalâalarla, şu Sayın Doçent Dr. Ziya Güner'in, «yapılabilir» dediği hususları TRT mütehassısları yapıyorlar. Aslında arkadaşlar, arz ettiğim gibi, bunların hiçbirisine lüzum yoktu; Başbakan, «seçimleri yenileriz» de dese, «yenilemek» de dese seçim taahhüdünde bulunmamıştır. Bunun, mantık, akıl, eğer birlikte müracaat edeceğimiz bir lisan, gramer kaynaklar ise, deliller ise, maddi tesbit üzerinde en geniş münakaşayı yaparız. Esasen bu münakaşadan ısrarla, itina ile kaçınması da bizde bir şüphe hâsıl ediyor. Niçin yani Başbakanın, seçimleri yenilemek taahhüdünde bulunduğu bir mütearife olarak kabul edilip, bütün muhakememiz bu mütearife üzerine bina ediliyor? İşte bu alaturka kurnazlıktır, Başbakanın dediği budur. Başbakan böyle demişti de, Sayın Bölükbaşı buna sinirlenmişlerdi : «Bu alaturka kurnazlık, dessalıktır, hilebazlıktır, bu mânaya gelir. Bana böyle bir şey söyleyemezsiniz,» demişlerdi. Ben bu hassasiyete hak veririm. Belki böyle bir şey denilemez. Ama, ya kurnazlık, ya anlayışsızlık... İkisinden birisini tercih etmeye mecburuz ve sayın arkadaşlarımız muhtardırılar. Biz, hangisini tercih ederlerse ona itibar ederiz. Alaturka kurnazlık, değil ise, alaturka bir anlayışsızlık mı diyelim, alafranga bir anlayışsızlık mı? Yani, Başbakan diyor ki, buhran varsa, huzursuzluk varsa ve bu belli bir zümreye münhasır değil ise, yaygın ise, Meclisçe alınacak kanuni tedbirlerle bu huzursuzluğun önüne geçilemiyorsa, o takdirde ihtilâlden falan bahsetmeye mahal yoktur, diyorlar. Seçimlerin yine parlamento usulleriyle huzursuzluğun giderilme çaresi vardır, diyorlar. Bu seçimleri yenilemektir,

seçimleri yenileriz. Ama, rahatsızlık sizde ise, diyor Başbakan, konuşmalarına böyle devam ediyorlar, rahatsızlık sizde ise, huzursuzluk sizde ise, buhran sizde ise, millette, halkta değilse, bu buhranın giderilmesi için sizin halk reyini ile iktidara gelmeniz lâzımdır ki, o zamana kadar seçimleri mütemadiyen yenilememiz lâzımdır ki, siz huzura kavuşasınız, diyorlar. Bu sözde, seçimleri yenileme taahhüdünü bulmak, o sözün öncesini de okuyup, seçimleri yenileme va'dinde bulundu demek, bence okuduğunu anlamamak veya anlamadan iddia etmekle izah edilebilir, başka bunun izahı yoktur.

Mantığa, akla değer veriyor, aklın ve mantığın şahadetine itibar ediyorsak, mantık ve akıl başka bir şey söylemiyor, Başbakana söylemediği şey isnadedilmiştir. Mantık ve akıl başka türlü bir anlayışa alet etmeye imkân yoktur. Eğer kendi anlayışımıza mutlâk doğru nazarı ile bakmıyorsak, tabii böyle bir rahatsızlığımız yoksa.

Postacıya götürmüş, yani biraz evvel arz ettiğim Bölükbaşı'nın şeylerinden okuyorum; postahanenin arkasındaki postacı Suat Osmanoğlu'na götürmüş, o aletle dinlemiş. Yani postacının elinde alet varmış, postahane falan profesör mü, dinlemiş de alet «mek» diye bağırılmış. Sayın Bölükbaşı böyle söylediler, Alet «mek» diye bağırınca hemen bizim arkadaşlarımız da bu bağırıştan, tamam iddiamızı ispat edecek delili bulduk demiş, tevsii tahkikat talebinde bulunmuşlar. Sayın Bölükbaşı böyle diyordu. Yani bu alet de, galiba burada bu aletin adı geçiyordu bir bakayım, Osilograf, aletin adı da osilograf. Yani osilografa götürmüş koymuşlar, «mek» diye bağırılmış. Doçent de storaskop diyor. Bu osilograf mı «mek» diye bağırır, storaskop mu «mek» diye bağırır, bu mevzuda da bir vuzuuh yok. Yani arkadaşlarımız hani şu «mek» diye bağırıyor, şunu da dinleyin de bizim haklı çıktığımız anlaşılın deselerdi, böyle bir tevsii tahkikat talebinde bulunsalardı belki hakikaten merak eder biz de kabul ederdik. Ama bütün komisyon üyesi arkadaşlarımızı işhadederek beyan ediyorum ki, İsmail Hakkı Akdoğan, tevsii tahkikat talebinde bulunurken, ben böyle bir aleti görmedim, böyle bir aletin var olduğu söyleniyor, adını bile bilmiyorum, demiştir. Bu alet ne yapar demişizdir. Yani osilograf veya storaskop falan değil, bu alet ne yapar demişizdir; bu alet elektronik beyinle çalışır, demiştir. Buradan,

mikrofondan konuştuğunuz mu teypi öbür tarafta konuşmayı yazılı olarak geçirir, demiştir. İştmiş, M. P. Grupuna mensup bir mühendis arkadaş böyle bir şeyin olduğunu zanneder gibi olduğunu beyan etmiş, Sayın Akdoğan'a. Sayın Akdoğan da bu «gibi gibiyi» bizim karşımıza tevsii tahkikat delili olarak çıkardılar. Buna rağmen komisyondaki arkadaşlarımız gene kabul ettiler, çok âlicenap arkadaşlar. Ben buna itiraz ettim, işte dedim ciddiyet yok, samimiyet yok, bilgi yok, akıl yok, yani komisyonumuzu hakikaten müşkül duruma düşürecek sualleri hiçbir makama sormamak zorundayız. Yani kendimizle alay ettirmek hakkına sahibolsak bile, bu Meclisin teşkil ettiği bir komisyonun üyeleri ile, bu Meclisin hukukuna taallük etmesi sebebiyle hiç kimseyi alay ettirmek hakkına sahip değiliz. Bu tevsii tahkikat talebi böyle bir neticeye götüreceği cihetle sureti katiyede bunun reddi gerekir mütalâasında idik, orada da sarahatle biz bu mütalâamızı arz ettik. Ama yine kabul edildi, fakat böyle bir cihazın mevcudolmadığını, bunun üzerinde çalışma bile vukubulmadığını ilgili makamlar bildirdiler. Binaenaleyh «mek» diye cihazları, yahut teypleri bağtıracak bir şeyin olmadığı muhakkaktır. Sayın Bölükbaşı eğer yanıtılmamışsa, yanıtılmış olsa bile şimdi hatırlatırlar, ümidediyorum ki, tashih ederler.

Şimdi, aslında bu raporu komisyona tekrar iade edelim, şu uzun süreli çalışma yapılsın demek istiyorlar. Hakikaten çok uzun zaman, üç bin senesine kadar belki alet icadedilmeyeceğine göre, uzıyacak bir araştırma, belki devamlı olarak itham ettiklerine göre Sayın Bölükbaşı'nın işine yarıyabilir, ama buna komisyonumuzun fırsat vermesi mümkün değildir.

Bölükbaşı'ya tavsiye edilecek yol vardır. Eğer böyle bir sahtekârlığın varlığında ısrarlı ise, samimî ise mahkemeye müracaat eder, bir tesbit dâvası açar. Artık bu hangi aletlerle «mek» diye bağırılıyorsa o aletleri hâkimin seçtiği, intihabettiği tarafsız bilirkişilere dinletir, tahkik ettirir, bir ilâmla karşımıza çıkar, Araştırma Komisyonumuzun araştırmasının neticesinin mahkemenin tesbitiyle taarruz halinde bulunduğunu beyan eder. Yani bir yolu kalmıştır, kanaatimce Sayın Bölükbaşı'nın. Yoksa kişileri uzun müddet, daha uzun müddet sahtekârlık töhmeti altında bulundurmaya veya buna rıza

göstermeye ne Bölükbaşı'nın, ne de hiçbirimizin hakkı vardır. Eğer çok ididalı iseler, ama o zaman da filân hâkim muhalefet etmişti, biz gene haklıyız diye karşımıza çıkmamalıdılar. Çünkü geçmişte verilmiş bir mahkeme ilâmında karara muhalefet eden hâkimin burada muhalefet şerhini, ilâmın gerekçesi, ilâmın metni gibi bu kürsüden okudular. TRT de galiba bunu vâkı zannederek yaydı. Arkadaşım Mehmet Ersoy da buna üzülmüşler. Gerçekten yani bir heyetin verdiği karara iştirak etmeyen bir üyenin muhalefet şerhini okudular zannedirim. Asıl karar Sayın Bölükbaşı'nın o zaman Meclisin mânevi şahsiyetini tahkir ettiğini sabit gören ve onun mahkûmiyetine hükmeden karar idi, onu okumadılar. O kararda bütün şahitlerin yahut birçok şahitlerin muhtemel ki, şahadetine itibar edilmiş, şahitlerin doğru söylediği kanatine varılmıştı da Sayın Bölükbaşı mahkûm edilmişti. Sayın Bölükbaşı mahkemenin ilâmını da bu şekilde getirdiğine göre karşımıza, yani kim lehine beyanda bulunursa o ilâm, yahutta kendi kanaati ilâm hükmünde, mahkeme kararı da olsa kendi aleyhinde olunca bu ehemmiyetsiz bir vesika, tarihe intikal edecek bir ibret vesikası. Bu anlayışla gelirlere karşımıza tesbit dâvasında da, kendilerini tatmin edecek bir netice alacaklarına ihtimal vermeyiz. Sayın Bölükbaşı diyor ki, böyle bir raporla Meclis huzuruna gelmek Parlâmentonun şerefine bir şey ilâve eder mi? Parlâmentonun şerefini biz tam düşünüyoruz, tama bir şey ilâve edilmez. Yani noksanı tamamlamak değil, kâmil bir düzeni devam ettirmek anlayışı içerisindeyiz biz.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Allah nazardan saklasın.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Bu Parlâmentoda, bu parlâmentonun üyesi olarak bulunan ve bu sıralarda oturan arkadaşlarımızın Parlâmentoyu bu inançla telâkki etmeleri, yani bir meslekî mecburiyet, bir ahlâkî mecburiyet olmaktan ibaret değildir, bu bir yurtseverlik, bir vatanseverlik mecburiyetidir.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Bu inanç kurtarmaz, fiil kurtarr.

BAŞKAN — Sayın Hasan Lâtif Saryüce; çok rica ettim, dinlemediniz. Yani tüzüğü mü tatbik edelim? Bunu mu arzu ediyorsunuz?

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İS-
MAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Bu
inancı taşıyanlar bu sıralarda oturmaya lâıyk ve
bu sıralarda oturanlara gösterilmesi mütat hür-
mete lâıyk kişilerdir.. Bu inanca biz değer veri-
yoruz, önce inanç lâzım. Bu inanca müterafik,
bu inancı teyideden ve hepimizin mesaisinin bir-
leştiği bir icraat ile bunu tahakkuk ettirmek her
zaman mümkündür. Fakat yani bu nazari söz-
lere de lüzum yok tabii. Parlâmentonun şerefine
bir şey ilâve eder mi? Bu parlak bir söz, biz de
buna karşılık bir cevap verdik.

Bölükbaşı yalan söyledi demek için bu rapo-
ru tanzim etmeye değer mi idi, diyorlar. Arka-
daşlar o raporda Sayın Bölükbaşı yalan söyledi
diye bir ibare yok. Sayın Bölükbaşı öyle veh-
mediyorlar, öyle zannediyorlar. Yani daha önce
dikkatinize arz etmek için bu bültenlerde yer
alan ibareleri okuyacağım. Daha önce de bu veh-
me, bu zanna kapılmışlardı da. Bu yüzden bu
komisyonlar, bu araştırma komisyonları kurul-
muş ve bu neticelere, bugünlere gelmiş oluyor.

Şimdi, daha önce yine Bölükbaşı iddia etmiş,
Bölükbaşı'nın iddiasını re'sen Başkanlık Divanı
tahkik konusu yapmış, Başkanlık Divanı kimse
yalancıdır falan dememiş. Bölükbaşı'nın ortaya
attığı, Meclis ses bantlarında sahtecilik iddiası-
nın varidolmadığı anlaşılmalıdır, tahakkuk etme-
miştir, bu iddia mealinde bir karar burada su-
nulmuştur, sunuşu yapılmıştır böyle bir Başkan-
lık Divanı kararının. Bunun altında Bölükbaşı
yalan söylemiştir, mânası yoktur. Bu Bölükbaşı
yanılmıştır mânasına da anlaşılabilir. Çünkü yal-
lan söylemek tek ihtimal değildir. Bölükbaşı ya-
nılmıştır da olabilir. Bölükbaşı ile söylediğim
söz doğru değilse ben yalancıyım anlayışının içi-
ne bir kere girdikten sonra onu oradan kurtar-
mak Araştırma komisyonlarının vazifesi de-
ğildir.

«Mecliste bulunmadığım bir zamanı seçerek
bana yalancı demişlerdir» diyor. «Gerçekle alâ-
kası olmıyan bir husus varsa, o da Ferruh Boz-
beyli'nin beni yalancı göstermeye yeltenen ve
üzerine Başkanlık Divanı gibi hürmete şayan
bir etiket yapıştırdığı sözleridir.» Böyle bir şey
yok arkadaşlar. Yani bu rahat bir anlayışın mah-
sulü değildir, rahatsız bir anlayışın mahsulüdür.
Yani Ferruh Bozbeyli Başkanlık etiketini de üze-
rine zırh olarak giymiş. Tabii yalnızlık Sayın
Bölükbaşı'ya cevap verilmez. Sayın Bölükbaşı'

ya yalın kılıç bir şey söylenmez. Bir zırh var,
Meclis Reisi böyle bir zırhı da giymiş çıkmış
kürsüye, Bölükbaşı'ya sen yalancısın demiş.
Yapmamış Bozbeyli böyle bir şey. Sayın Meclis
Reisi böyle bir şey yapmamış, bu bir vâkıa, bu-
nu hepimiz biliyoruz, Bölükbaşı'da biliyor. Sa-
yın Meclis Reisi, Bölükbaşı'nın ortaya attığı bir
iddiayı tahkik etmiş, fakat Reis olarak kendisi
değil, Başkanlık Divanına tahkik ettirmiş. Baş-
kanlık Divanının vardı-ğı neticeyi Heyeti Umu-
miyenin bilgisine sunmuştur. Yani vazifesini
yapmıştır. Şimdi Ferruh Bozbeyli olmazdı da
başka muhterem bir Reisvekili bu Riyaset Ma-
kamını işgal edebilirlerdi, onlar okurlardı. O za-
man da onları mı itham edeceklerdi bilmiyorum.
Ferruh Bozbeyli'nin galiba o heyette, müzake-
relerde, kararlarda eğer reyler müsavi değilse
sadece bir rey hakları vardır, bir reyleri vardır,
bir reyini Bölükbaşı'nın beyanının varidolma-
dığı, tahakkuk etmediği istikametinde kullan-
mışsa, bir insanı bu kadar rencide edici bir lâfız-
la hücum edip, sen bana yalancı dedin demek
doğru olmaz. Sonra, Parlâmentoda artık müza-
kere, görüşme usullerinin, sitilinin, üslûbunun
hence değiştiğini, eski alışkanlıklara sahibolan
arkadaşlarımızın da kabul etmesi lâzımdır. Eski-
den şöyle kürsüye çıkıp, o boynunun damarları-
nı böyle şişirerek, aşağıya doğru bağırıp, el,
kol sallıyarak, iri iri, yuvarlak yuvarlak lâflar-
la konuşmak bir politika idi. Bir politika idi he-
yecanlandırmak insanları, tahrik etmek, öfke-
lendirmek, hislerini galeyana getirmek, insanları
hırslandırmak... Bunlar eski bir hitabet, politi-
kada bir hitabet şeklidir ve eskiden bu revaçta
idi. Gerçekten insanları öfkelenirip, ondan son-
ra onları belli hareketlere, belli istikametlere
tahrik etmek bir usül idi. Ama çağımızın lider-
ler seviyesindeki politikası bu değildir arkadaş-
larım. Zamanımızda insanlar biraz... (M. P. sıra-
larından, «medeni» sesleri) Evet, onu tarife ça-
lışıyorum, insanlar daha başka şekilde konuşma-
yı tercih ediyorlar. Haklı olarak muhataplarının
gönlüne, muhataplarının hislerine değil de; mu-
hataplarının muhakemelerine, muhataplarının
kafalarına hitabediyorlar. İnsanları ikna etmek
için gayret sarf ediyorlar; öğretmek, anlatmak,
izah etmek, ikna etmek başlıca politik konuşma-
ların hedeflerini teşkil ediyor. Yoksa, tahrik et-
mek, öfkelenmek, kızdırmak; bu, zamanımızın
politikası değildir.

Şimdi bunu şunun için söylüyorum arkadaşlar; Sayın Bölükbaşı, meselâ buradan çıkıyor gösteriyor bir grupu veya bir kaç grupu millî irade dolandırıcıları diyor, millî irade sahtekârları diyor. Eh canım, bu millî irade dolandırıcısı demek, yani ağırbaşlı bir söz değil hiç olmazsa, başka bir şey demeyeceğim ama, ağırbaşlı bir söz değil. Bana yalancı demeye değer mi idi mesele? «Bana niçin yalancı dediniz?» E... canım size yalancı demedik. Yani bu ağırbaşlı bir söz değil. Sizin iddia ettiğiniz, zannettiğiniz ve yanlışla ihtimalini dâima derpiş etmeniz lâzımgelir, zannettiğiniz ihtimal tahakkuk etmemiştir, varit çıkmamıştır. Söylediğimiz bu. Bu sözün altında sen yalancısın mânası yoktur. Bunu böyle zannetmemek, hiç olmazsa yarım asrın tecrübesini omuzlarında, kafasında taşıyan bir liderin daha ihtiyatlı bir şekilde meseleleri anlatması kendileri bakımından da münasip olur. Çünkü öfkeli söyleyen, hiçbir yanlışla ihtimaline yer vermeden, pay ayırmadan mutlak mutahakkak bir surette bu böyledir demek, benim yanlışla mümkün değildir, bütün delillerim elimde olmadıkça ve iddiamı tam ve kâmil bir şekilde ispatlayacak imkânlara sahibolmadıkça ben böyle bir söz söylemem demek bunun aksi tahakkuk edince insanı çok müşkül duruma düşürebilir, insan hacaletle duçar olabilir. Bence insan kendisine saygı sebebiyle de böyle ihtiyatlı konuşmalıdır. Zamanımızda politik konuşmanın bu tarzı galiba daha münasibolduğu için herkes böylesini tercih ediyor. (M. P. sıralarından, «tekerrür oluyor» sesleri) Ben Sayın Bölükbaşı'nın konuşmalarından not aldım, cümlelerini alıyor, okuyorum ve cevaplarını arz etmeye çalışıyorum. Bir arkadaşımız tekerrürlerden şikâyet buyurdular. Demek ki, bizi itham eden de tekerrür var ki, cevap da da tekerrür oluyor. Kusursa, itham eden yani şu sözlerin sahibinin tekerrürüne muzaf bir kusurdur. Onu tashih ve telâfi etmek bana düşmez.

«Bir insan halkın viedanında yalancı değilse, hangi iktidar çalışırsa çalışsın» ve ilâhire... Yani halkın viedanında yalancı değilim ben. Binaenaleyh, iktidarımız da benim yalancılığımı ispata çalışıyor, demek istiyorlar. Biraz evvel arz ettiğim haletî ruhiye, yani Adalet Partisi İktidarının programında, Adalet Par-

tisi İktidarının seçim beyannamesinde, icraatında, düşüncesinde, aklımda, hayalinde Bölükbaşı'nı yalancı çıkarmaya çalışmak diye bir şey yoktur. Yani hangi iktidar çalışırsa çalışsın, eğer ben halkın viedanında yalancı değilsem falan, bu sözler de biraz evvel arz ettiğim ihtiyatsız sözlerdir. Hiçbir iktidar bir insanın yalancılığını ispata çalışmaz. Böyle bir şeyi ispat için bir iktidar kurulmaz. Bir insan bâzan yalancı söyler, bâzan yanlış söyler, bâzan doğru söyler; bu kendisine ait bir şey. Binaenaleyh, iktidarımızın veya bu Parlâmentoda iktidar grupunu teşkil eden arkadaşlarımızın da muhalefet gruplarında bulunan, muhalefet grupunu işgal eden arkadaşlarımızın da kimseyi yalancı çıkarma iddiaları yoktur. İnsanlar yalancı çıkıp çıkmamak iradesine sahiptirler. Yalan söylemezlerse yalancı çıkmazlar, söylerlerse çıkarlar. Bir iktidar o yalancı örtmeğe gayret etse bile yine meydana çıkar. Onun için bu zanları da Sayın Bölükbaşı'nın varit değildir.

Yine «Topyekûn bir Parlâmento hakikatin karşısına çıksa»... Arkadaşlar, biraz evvel yine arz ettim, Parlâmento hakikatin karşısına niçin çıksın canım? Evvelâ hakikat, varitse; bu hakikat dediğiniz ne yani? Meclis ses bandlarında sahtecilik yapıldığı ise bu hakikat değil arkadaşlarım. Bu, Sayın Bölükbaşı'nın bir şüphesidir, bir şüphe, araştırma konusu olan bir şüphe. Bu şüpheyi mutlak hakikat gibi karşımıza çıkarıp, ondan sonra bütün siyasi parti gruplarına mensup Araştırma Komisyonu üyelerinin tamamı Sayın Bölükbaşı'nın kanaatini benimsememiş olduklarından bütün bir Parlâmentoyu bu hakikatin karşısında göstermeye yeltenmek de... Evet bunu tavsif etmişim. «Hakikatleri öğretmeye çalışan suni izahların karşısına vatanperverane bir şahlanışla çıkmak lâzımdır» Güzel bir cümle. Hakikatleri örtmeye çalışan suni izahların karşısına... Arkadaşlar, hakikatleri örtmeye çalışan suni izahlar dediği Sayın Bölükbaşı'nın, bizim Araştırma Komisyonu raporudur. Araştırma Komisyonu raporunun karşısına vatanperverane bir şahlanışla çıkmak lâzımdır. Allah Allah... Şimdi bu rapor yanlışdır belki, bu rapor eksiktir veya hatalıdır. Yani bunu tashih edelim demek istiyorlar sayın arkadaşımız. Vatanperverane bir şahlanışla, canım bu kâğıdın karşısına bu kadar büyük şahlanışla çıkmaya galiba lüzum yok.

Sonra suni izah değil. Hakikatleri öğretmeye çalışan suni izah değil. Bir şüpheyi tahkik için yapılmış çalışmaların tabii izahı. Yani, suni izah, tabii izah tefrikine de esasen lüzum yok. Bir durumu anlatıyoruz biz, diyoruz ki, çalışmalarımız şu neticeyi vermiştir. Çalışmalarımızın şu neticeyi verdiğini anlatırken sebbeden izahımıza suni izah da diyebilirler, tabii izah da diyebilirler. İzah işte canım. Bunun karşısına vatanperverane şahlanışla hiç çıkmaya lüzum yok. Vatanperverlikle de alakası yok. Komisyonumuz da Sayın Bölükbaşı gibi yanılmaz değil. Belki hata da etmiş olabilir, eksik de iş görmüş olabilir, yanılmış da olabilir, o da bir ihtimal. Yani Bölükbaşı kadar olmasa bile, ona yakın bir ölçüde yanılabilir. Çünkü bir heyettir. Değişik siyasi partiler mensuplarından kurulu bir heyettir. Aşağı - yukarı ittifakla karar verilmiştir, yalnız Akdoğan arkadaşımız muhalefet etmiştir. Bu heyetin yanılma şansı Sayın Bölükbaşı'nın yanılma şansından daha azdır, ama eh, bu da yanılabilir. Ama vatanperverane şahlanışla değil de, Yüce Heyetiniz bize talimat verir, kararı ile emir verir, der ki, şu hususları da tahkik edin ve raporunuzu bu araştırmayı bitirdikten sonra getirin. Bunu derlerse biz bunu hürmetle telâkki eder, Heyeti Umumiyenin Komisyona bir direktifi telâkki eder, araştırmayı tamamlar ve getiririz. Yani vatanperverane şahlanışla Allah Allah diye hücum etmeye lüzum yok. (A. P. sıralarından, gülüşmeler.) Bilhassa Adalet Partililerden istiyorum diyor bunu. Lâboratuvarlarda ilmin mütalâasına geliniz inkân veriniz diyor. Lâboratuvarlarda... Arkadaşlar, ben hukukçuluk yaptım, avukatlık falan yaptım. Arkadaşlarımızdan uzunboylu bu meslekte çalışan, bu mesleğin profesörü olanları da var içimizde, aranızda, kompetanı, mütehassısı olanları da var. Ben sahtekârlığın lâboratuvarlarda; ama, şahit beyanına itibar edilmiyor, maddi tesbitlere, vesikalara itibar edilmeyecek, bir evrak buradan lâboratuvara atılacak, imbikten geçecek, öbür taraftan sahte veya hakiki çıkacak. Eh böyle bir şey istiyorlar. Çünkü elektronik beyin diyorlar, ben onun için lâboratuvara takılıyorum; (Elektronik beyinlerle çalışan cihazlar, «mek» mi «riz» mi gelin bunu lâboratuvarda tesbit edelim.) Bunun «mek» mi yoksa «riz» mi olduğunun geniş lâboratuvar tahlillerine ihtiyacı yoktur, bu zaten tesbit edilmiştir. Böyle bir sahtekârlığa da lüzum yoktur. «Mek» de olsa «riz» de olsa ay-

nı mânaya geliyor. Aynı mânaya gelen iki heceden birini değerine tercih etmek için bir sahtekârlığı göze almaya imkân yoktur. Mantıklı bir imkân düşünememekteyiz. Ayrıca, Sayın Bölükbaşı, politikacıların hâkim yapıldığı bir meselede hakikatin çığnendiği dünyaca bilinen bir hakikattir, buyurdular. (M. P. sıralarından, «doğru sesleri») Doğru ise o zaman bu Araştırma Komisyonundan hiçbir netice talebetmemeleri lâzımgelir. Arkadaşlar; burada bulunan her üye, her sayın üye arkadaşımız politikacıdır. Yani burası politik bir yerdir. Burada bulunan insanların müsterek sıfatı politikacılıktır, Sayın Bölükbaşı da dâhil. Politikacılar, bu araştırma komisyonlarında, soruşturma komisyonlarında politikacılar hâkim veya hakem yapıyor. Politikacıların hükümleri, politikacıların kanaatleri Yüce Heyetin huzuruna çıkarılıyor ve Heyeti Celileniz de politikacılardan terekübetmiş bir Heyettir. Buna da razı değiller, yani bu da ileride bu tevsi tahkikat talepleri kabul edilirse ona itirazın ihtiyatkâr sözleridir. Yani o ihtiyat kaydını Sayın Bölükbaşı zannediyorum buraya düşürmüşler. Vaktiyle ben zaten politikacılara itimat ve itibar etmeyeceğimi beyan etmiştim diyebilmek için bu sözü sarf ettiklerini zannediyorum.

Ashında hiç olmazsa politikacıları kamu oyununa, efkârimumumiyyeye bu kadar yanlış tanıtmaması lâzımgelir. Politikacıların da aralarında, ne bileyim, hakikati pek sevimli bulmayan tipleri vardır, ama politikayı biz hakikatle yanyana görmek temayülündeyiz ve politikacıyı hakikat adamı olarak görmeyi tahakkuk ettirirsek, vazifemizi, misyonumuza ifa etmiş oluruz. Yoksa, politikacılık, bir dalaverecilik, bir hakikat düşmanlığı, bir yalancılık, bir sahtecilik şeklinde efkârı umumiyyeye, halka tanıtılır, tasvir edilirse o zaman hiç olmazsa bunu tasvir edenlerin politikacı olmaktan vazgeçmiş olmaları haklı olarak istenir. Biz politikayı hakikatla tev'em, hakikatle bir gördüğümüz için politikacılıkla hakikatin bir arada daima yürüdüğüne ve yürümesi lâzımgeldiğine inanıyoruz ve biz bu inancın politikacılarıyız. Bu inancın politikacıları olduğumuz anlayışını muhafaza ederek Araştırma Komisyonunda araştırmamızı yaptık ve neticesini de, yine bir hakikati, Heyeti Umumiyyeye arz etmek için raporumuzu tanzim ettik ve huzurunuzda geldik. Razıyız, tatminkâr bulunmazsa tekrar götürür tasvih eder, direktifleriniz dairesinde yeniden araş-

tırır yine getiririz. Ama, bize göre sebeb olmayınca sahtekârlığın göze alınması da mümkün değildir. Sebep, mantıkan bertaraf edilince sahtekârlığın daha fazla, daha derinliğine araştırılmasına da mesâğ kalmamaktadır.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Daha nekadardır konuşacaksınız?

ARASTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Bitiriyorum efendim. Ama bunu Sayın Başkanın ikaz etmeleri gerekirdi zannediyorum. Bâzi arkadaşlarımız böyle kendilerini, bâzi salâhiyetlerle mücehhez zannediyorlar.

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Sen de kafamızı şışirdin.

ARASTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Evet, muhterem arkadaşlarım; Araştırma Komisyonumuzun çalışmaları hakkında yapılan tenkidlerden Sayın Bölükbaşı'ya taallük eden kısımları cevaplandırdım.

Sayın Reşit Ülker arkadaşımız da bâzi itirazlarda bulunmuşlardı. Biz diyorlar, o postacının raporu ile, bir de doçent arkadaşımızın, bunlar tahkik edilebilir dediği ve bizim de esasen tahkik ettiğimiz hususlar için tanzim ettiğimiz bir rapor vardır. Bu vesikalar elde iken Komisyon Başkanı ve Sözcüsü ne söylesen söylesin, ağızlarından bal aksın, bu raporun doğruluğuna kimseyi inandıramıyacaktırlar, buyurdular. Tabii, yani inanamamaya karar veren, azmeden bir arkadaşımızı inandırmak gayretini göstermeyiz biz. Ve inanamamaya yeminliyim ben, ağızımızdan bal aksa da, en doğruyu söyleseniz de ben size inanmıyacağım diyen, önceden bu kararı vermiş olan bir arkadaşımızı biz inandırmak için emek sarfetmeyiz. Bu abesle iştigal olur. Fakat Sayın Reşit Ülker arkadaşımız da, arz ettiğimiz gibi, bu «riz» mi idi, «mek» mi idi, bunu lâboratuvar tahlilleriyle meydana çıkaralım da sahtecilik var mıdır, yok mudur, noktastından hareket ettiler. Bu arkadaşımız da dediğimiz çıkış noktasını ihmal ettiler. Çıkış noktası şudur: Evvelâ iddia varit midir? Bunu tekrar tekrar söylememde fayda vardır, çünkü efkârı umumiyede, Yüce Heyetinizde bâzi istifhamlar, bâzi şüpheler, tereddütler husule getirilmeye çalışılmıştır. Belki de bu şüpheler hâsıl olmuştur; bâzi istifhamlar kıvrılmıştır bâzi zihinlerde. Böyle bir şart üzerinde sayın arkadaşları-

mın konuşması lâzım. Bu hususta fikirlerini beyan etmeden şu da yerine getirilseydi, bu da yerine getirilseydi demeye hakları yoktur. Başbakan, seçimleri derhal yenilyselim taahhüdünde bulunmuş mudur, bulunmamış mıdır, sözlerinden bu mânayı çıkarıyorlar mı? Sözü okurlar, tahlil ederler bu mânayı çıkarıyorlarsa sonunu getirirler. Buraya hiçbir arkadaşımız yanaşmıyor, buraya gelmiyorlar. Eh bunu, bu zannı bir kaziye olarak kabul edip, ondan sonra da şu alete, bu cihaza müracaat edelim, domenin ben doğru olmadığına kaanım. Buradan hareket edilirse, sebep ortadan kalkınca, sâik ortadan kalkınca, elbette fiil de lüzumsuz bir hal alır ve bütün şüpheler ortadan kalkar.

Sayın Ülker arkadaşımızın dahi ihmal ettiği hususu beyan etmek istiyorum. Başbakanın konuşmasını bir kere okuduktan ve bunun lojik analizini yaptıktan sonra diğer hususlarda konuşmaları münasib olurdu. Sonra bunu niçin araştırmadılar, buyurdular. Arkadaşlar; ibraz edilmedi ki, araştıralım. Burada bizim raporumuz müzakere edildiği sırada burada okundu bu vesika; biz de o celseden sonraki birleşimlerde veyahut da aralarda gittik bunu gördük Komisyon olarak. Ve bir suretini kendi elimizle çıkardık da ancak muttali olduk. İbraz edilmeyen delil nazarı itibara alınmaz.

Sayın Kodamanoğlu da, gereği gibi çalışılmadığını, bâzi münakaşalara sebeb olduğunu, bize, Komisyonumuza bir kusur olarak ileri sürmektedirler. Ben, münakaşasız, yani hiçbir münakaşayı davet etmeyecek bir raporun tanzim edilmesini muhâl görürüm. Hakka rıza, hakka, hakikata teslim olma itiyadına hepimiz sahibolsak, hak aleyhimize de tecelli etse hakka karşı boyunumuzu büküp, rıza götürmeyi bilebilsek bile, yani hepimiz bu yüksek duygu ile, yüksek hisle mücehhez olsak bile yine de bir beşerî eserde, bir eserde itiraz edilecek hiç olmazsa bir üslûpta olsun veya «niye zühul kullandınız da başka bir kelime bulamadınız mı» gibi bâzi itirazlar olaıdır. Nitekim, Sayın Kodamanoğlu zühui sözüne takılmışlardır. Gerçekten ben arkadaşlarımızın bu takılışlarına hak veririm. Yani, Parlâmentoda her metnin, her konuşmanın, kelimesinin, hecesinin ölçülerek, biçilerek, tartılarak söylenmesi, sarf edilmesi taraftarıyım. Hakikaten burada üslûba da, her şeye de dikkat, itina edilmelidir. Bu kabîl ihmaller, bu kabîl

düşünce dışı tutulan hususlar hatırlatılmalıdır. bu faydalıdır. Ama, bir zühule yahutta bir kelimeye bile itiraz edilebilen bir ortamda, ki edilmelidir tabii, herkesin kayıtsız şartsız üslubundan müfaddına kadar, muhtevasına kadar her yönü ile beğendiği kâmil bir metni arz etmek hiçbir komisyonun iktidarı dâhilinde olamaz değildir. Hakikatı tahakkuk ettirme, hakikatı ortaya çıkarma açısından raporumuz ele alınırsa eldeki delillerle ulaşılan netice, bizim zannettiğimiz nispi doğrudur ve bu doğruyu Yüce Heyetinize takdim ettik.

Raporda, tahrifatın yapıldığı tesbit edilememiştir. denmeliydi, tahrifat yapılmadığı tesbit edilmiştir denmemeliydi, tarafsızlık ahlâkı bunu icabettirir diyor, Sayın Kodamanoglu. Bence tarafsızlık ahlâkının bunu mu, öbürünü mü icabettirdiğini söylemek, biraz muhatabın da düşüneneğini hesaba katmak suretiyle olmalı idi. Tahrifatın yapıldığı tesbit edilememiştir denmeli, tahrifat yapılmadığı tesbit edilmiştir denmemeli. Niçin? Tahrifatın yapıldığı tesbit edilememiştir, sözünün çok vesveseli bir anlayışın, bir kafanın, tahrifat vardı da ancak Komisyonun çalışmaları bunu tesbite yetmemiştir şeklinde anlamasına engel mi olurdu? Bu ibare daha mı ihtiyatlı bir ibaredir? Bu ibarenin arkasında, daha doğrusu Komisyonumuzun raporunun meydana koyacağı netice ile ilgili taraflar vardır. Arkadaşlarımız. Bir yanda, koca bir Meclis idaresi ve idarecileri; bu idare ve idarecilere bütün bir milletin itimat etmek, güvenmek ihtiyacı vardır. Diğer yandan, bir sözünü inkâr eden bir iktidarın, kendi inkârını teyit için şuna veya buna sahtekârlık yaptırdığı töhmeti vardır. Bu töhmete raporumuzun cevap vermesi, bu ithama, bu ağır ithama raporumuzun cevap vermesi lâzımgelirdi.

Diğer taraftan, hiçbir yanılma, hiçbir yanlış anlama avantajına veyahut da şansına iltica etmeye lüzum görmeden, kayıtsız şartsız diğer tarafı itham eden insanlar vardır ki, bu tahkikatın neticesi şöyle veya böyle olursa kendileri hakkında şu veya bu şekilde düşünülecek bir netice hâsıl edecek bir araştırmayı yapıyoruz. O halde, evet, üslûba dikkat etmeli, ama tahrifatın yapıldığı tesbit edilememiştir sözü, bir tarafı tatmin etse de diğer tarafı tatmin etmez. Tahrifatın yapıldığı tesbit edileme-

miştir veyahut tahrifat yapılmadığı tesbit edilmiştir, sözlerinden komisyonumuzun anladığı yahut çıkan mâna şudur, şu netice çıkıyor : Yaptığımız araştırma böyle bir tahrifatın yapılmadığı sonucunu ortaya koymuştur. Araştırmamız neticesinde, Meclis bantlarında ve zabıtlarında hiçbir sahtecilik yapılmadığı neticesine ulaşmış bulunuyoruz. Bu anlayışı hangi ifade, hangi ibare içerisinde arkadaşlarımız anlamak isterlerse, o ibare içerisinde anlasınlar, biz raporumuzda bunu belirtmek, bunu ifade etmek istedik.

«Daha ciddî bir rapor getirilmeliydi, viedanen mutmain olmadım» diyorlar. Daha ciddîden ne kastediliyor? Raporun gayriciddiliği neresinde, çok mu gayriciddî buluyorlar bunu? Muhalif, muvafık, kendi partisine mensubolan arkadaşlar da dâhil, herkesin, tereddüdetmiyerek o toplantıya katılan her arkadaşın imza koyduğu bir rapora gayriciddilik isnadeden arkadaşımızın, biraz evvel bizim üslûbumuza takılmasını bilmiyorum, nasıl izah edeceğiz? Hodbehot karşına çıkarak, bana gayriciddî buldu, ciddî buldu, ciddî bulmadı, de, bunda bir üslûp nezaheti bul, beri tarafta, «Efendim, komisyon, tahrifatın yapıldığı tesbit edilememiştir, demeliydi, edilememiştir dememeliydi» şeklinde bir menfi veya müspet cümleyi biraz nezaket kaidelerine ve üslûp titizliğine aykırı bul. Bence Sayın Kodamanoglu hiç olmazsa komisyonumuzu tenkid ederken, komisyonumuzdan istediği üslûp titizliğine riayet etmeliydiler. Hiç olmazsa bu âna munhasır olmak üzere kendilerine hak vermemizin şartı bu idi.

Sayın Reşat Özarda, işi kolaylaştırmak, yani beleş bir hüküm, kolay, ucuz bir hüküm vermek rahathığını tercih etti. «Başbakan seçimleri yenileriz demiş, o halde Bölükbaşı'nın iddiası sübut bulunmuştur.» diyorlar. «Başbakanın inkâr ettiği söz meydana çıkmıştır. O halde mesele halledilmiştir.» İşte Sayın Özarda'nın komisyon raporundan çıkardıkları netice, anladıkları mâna. Diyor ki; komisyonumuz o kanaattedir ki; şu cümlede, «seçimleri yenileriz» sözü ile, «seçimleri yenilemek» sözü ayrı ayrı kullanılsa, bu ibareler ayrı ayrı kullanılsa mânada hiçbir değişiklik olmuyor. Bunun onuncu veya icabederse daha fazla basıldığını da yapacağız. Çünkü, Reşat Özarda'ya cevap vermezsek, Sayın Özarda arkadaşımız, aca-

ba konuşmamızı, estağfurullah, cevaba değer bulmadılar mı sitemini bize tevcih edebilirler. Ben Özarda'nın böyle bir sitemine muhatabolmak istemem, kendilerine hürmet ederim. Başbakanın, şu şartlarla buhran önlenemezse bunun yine çaresi vardır, şeklinde mukadder suale, çaresi nedire cevabı : Seçimleri yenileriz, seçimleri yenilemek. Seçimleri yenileriz veya seçimleri yenilemek şeklinde vaz'edilmiş iki cevabın ikisi de aynı mânaya gelir. Başbakan, «seçimleri yenileriz» demiştir, yahut «seçimleri yenilemek» demiştir, mânaya tesir etmeyen bir hece farkıdır. Fakat Başbakan bir şekilde söylemiş ve bu işi bitirmiştir. Başbakanın bundan başka bu işle meşgul olmadığı aşıkârdır. Komisyonumuzca bu sabit olmuştur. Yalnız burada zabıt tutan memur, stenograf, Başbakanın, «seçimleri yenilemek veya yenileriz» şeklinde anlaşılan konuşmasını bu şekilde iyi anlıyamadığı için böyle zaptetmiştir ve iyi anlıyamadıklarını da kendileri beyan etmişlerdir. Yani, Başbakan konuşurken bir alkış gürültüsüne karıştı konuşmaları demiştir ilgili zaptı tutan arkadaş. Bu gürültü içinde seçimleri yenilemekle ilgili bir söz sarf ettiler, ama yenileriz mi dedi, yeniliyelim mi dedi, yenilemek mi dedi, anlıyamadım, seçimleri yenilemek dedim ve üç nokta koydum ki, sonra teyple karşılaştırıp doğrusu ne ise onu oraya yazayım dedi arkadaşımız. Arkadaşımızın bu beyanını, o verdiği ham zabıtlarda yapılan, daha birçok ham zabıtlarda yapılan namütenahi tashihleri nazarı itibara alarak samimî kabul ettük. Bu samimî kabul edişte de bir zaruret vardı. Gayrisamimî kabul etmek için hiçbir haklı sebep ileri sürememişlerdir. Binaenaleyh Sayın Reşat Özarda arkadaşımızın, «seçimleri yenileriz, demiş, bu sabit oldu, ondan sonra da buru inkâr etmişler, o da sabit oldu. O halde araştırma neticesi meydana çıkmış, araştırma neticesi hâsıl olmuştur.» şeklindeki rahat hükümlerini, kendilerinden, daha sağlam, daha kuvvetli, daha güçlü muhakeme beklediğim için, kendilerine yeni bir şaka yaptıklarını, lâtife yapmak mı istedikleri gibi bir şeyi de isnad etmek istemiyorum. Her halde daha güçlü düşünebilecek kafaları vardır. Bu düşüncelerini de fırsat bulurlarsa ifade ederler.

Sayın Şevket Asbuzoğlu'nun, zaten bu kürsüdeki hırçınlığına ve titizliğine hayran oldum.

Bir komisyon üyesi, Araştırma Komisyonunun bütün çalışmalarına katılıyorlar. Komisyon, araştırmanın neticesini bir kararla tesbit ediyor. Kendi partileri, grupları, ciddî bir insandır ve kendisine verilen vazifeyi ciddiyetle ifa eder, ciddiyetle yerine getirir, yapar inancıyla arkadaşımızı komisyona üye gösteriyorlar. Arkadaşımız geliyor, «şu toplantıda bulundum, bu toplantıda bulunmadım, arkadaşlarımın hepisini dinledim, onlara inandım, inanıverdim ve bu şeylerin altına imza attım.» diyorlar.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Tamamını söyle, olduğu gibi söyle.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İSMAİL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Böyle. «Bugün bir noksan tahkikat evrakı ile huzurunuzda geldiği kanaatindeyim.» diyorlar. Ben arkadaşımızın, yani şu kürsüden böyle ibretle, hayretle dinlediğim mütalâaların gerektirdiği yargıya, hükme razı olabileceğini zannettim. Bir insan, kendisine verilen vazifeyi, hele Meclis gibi, Millet Meclisi gibi, Parlâmento gibi kutsî bir müessesede, bir Milletvekiline verilen vazife hafife alınmamalıdır. Bir vazifeyi hafife almak; bir vazifeyi; efendim, arkadaşlarım, şöyle yaptı da, ben de onlara kanaat getirdim, itibar ettim, şeklinde ihmal ettiğini bu kürsüden bir arkadaşımızın belirtmesi çok üzüntümüzü mucibolmuştur.

Muhalefet etmelerine kimse engel olmamıştı, muhalefetleri varsa bu muhalefetlerini beyan edebilirlerdi. Vazife hissi, sorumluluk hissi neyi gerektiriyorsa ben Sayın Şevket Asbuzoğlu'nun da aynı şeyi yaptığımıza kaaniim. Yalnız, Sayın Bölükbaşının bir sitemine, bir tanzine galiba muhatabolmamak telâşi ile burada yanlış beyanda bulunmuşlardır. Kendisine saygısı olan bir insan başka türlü hareket etmezdi. Çünkü, Sayın Asbuzoğlu yerlerinden müdahale ediyorlar, «ben öyle söylemedim, böyle söyledim, evrak ve saire» diye. Bize bâzı art düşünce isnad ettiler. Geçen Birleşimdeki konuşmalarında art düşünceler ile hareket ettiğimizi beyan ettiler. Eh, benim art düşünce me niçin alet oldunuz? Art düşünceyi nereden çıkardınız? Sonra, niçin muhalefetiniz raporun ziyrinde yoktu?

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Heyeti Umumiye'yi kasetmeyin, tahrif etmeyin konuşmayı..

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İS-MAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Heyeti Umumiye'yi kasetmiyorum ben.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Bîtaraf sözcü değilsin..

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İS-MAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Evet, bîtaraf sözcüyüm. Ve Heyeti Umumiye'yi kasetmiyorum.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Hepsini kasetmeyin, Heyeti Umumiye'yi kasetmeyin.

BAŞKAN — Sayın Asbuzoğlu; müdahale etmemenizi rica ediyorum, karşılıklı konuşmaya sebebiyet veriyorsunuz. Müsaade buyurun.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İS-MAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Sayın Şevket Asbuzoğlu, bir kişiye de art düşünce isnat etme haksızdır., bir heyete de art düşünce isnat etseler haksızdırlar, Heyeti Umumiye'ye de art düşünce isnat etseler haksızdırlar. Çünkü bu art düşünce; raporun zirinde imzası olan arkadaşımız hiçbir muhalefet beyan etmemiştir ve bu art düşünce raporunun zirinde yoktur, yazılı değildir. İnsan, imzasma sahibolabilmelidir, insan kanaatine, hükmüne sahibolabilmelidir.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — Demagoji yapıyorsun.

BAŞKAN — Asbuzoğlu; çok rica ederim, bu şekilde kelimeler kulanırsanız Tüzüğü tatbik etmek mecburiyetinde kalacağım. Susmanızı rica ederim, yerinizden müdahale etmeyin efendim.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Devamla) — Sözlerimi tahrif ediyor, müdafaai nefsetmek hakkim değil mi?

BAŞKAN — Rica ederim, hatip kendisi konuşuyor, siz de söz alıp konuşabilirsiniz. İcaberderse cevap verirsiniz, ama yerinizden değil.

ŞEVKET ASBUZOĞLU (Eskişehir) — O halde söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Kaydedelim efendim.

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İS-MAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — De-

ğerli arkadaşlarım; öfke, hakkından, haklılığından emin olan insanların hâleti ruhiyesi değildir. Öfkesiz, kinsiz, sırf bir doğruyu, bir gerçeği ortaya koyma titizliği içerisinde, dümüst, sorumluluk hissiyle hareket ederek, komisyonumuzun vardığı neticeleri soğuk kanlılıkla ifade etmeye çalıştım. Komisyonumuza yöneltilen tenkidlerin vâridolmadığını, tenkidlerin ciddi bir muhakemenin mahsulü olmadığını ifadeye gayret ettim. Çok büyük iddialarla, çok büyük ithamlarla muhatabı âdetâ etmek, silmek, yoketmek istiyen, çok kesin ifadelerle bu milletin huzuruna çıkmış olan arkadaşlarımızın, bir zayıf mütalâaya, sonunda çok zayıf bir mütalâaya, o da kendilerinin bin bir rica ile istihsal ettikleri bir zayıf mütalâaya iltica etmeleri, oradan bir netice çıkarmak arzusunu göstermeleri, şuradan belki bir netice çıkar; hele şu çalışmalarını bitirmeyin de şunu da bir araştıralım, yokluyalım demeleri zaten bu iddia hakkında bir kanaat vermek için kâfi sebeptir. Büyük iddialar, küçük, çok zayıf karinelerle ortaya atılmaz. Çok zayıf karinelerle bu kadar insan rencide edilmez. çok zayıf karinelerle, - karine de demiyeceğim, karine bile yok - çok zayıf şüphelerle bu kadar insanın töhmet altında, sahtekârlık töhmeti altında bırakılmasına, daha bir müddet bırakılmasına biz komisyon olarak râzı değiliz. Bâzı delile benzer mütalâalar, şimdi, sayın doçentin laboratuvarında bu mevzuu tahkik etsek de, yine postahânenin arkasında bâzı memurlar bulunup, onlardan birer vesika alınabilir, yine aynı vesikalarla karşımıza çıkılabilir. Binaenaleyh...

HASAN LÂTİF SARIYÜCE (Çorum) — Nerede imiş o?

ARAŞTIRMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ İS-MAIL HAKKI YILDIRIM (Devamla) — Şahit Kalmaz caddesinde, yani dükkân çok, oradan bir rapor yine alınabilir. Binaenaleyh, komisyonumuzun raporunu Yüce Heyetinizin tatminkâr bulduğunu ve izahlarımızın ışığında tasvirbedeceğini ümidediyorum. Bu tasvîbi, bizi tatmin eden belgenin, Umumi Heyetinizi de tatmin edeceğini zannetmemizden istihraç ediyoruz. Ama, takdir Yüce Kurulumuzundur. Eğer, raporumuzun her hangi bir yönü hakkında, her hangi bir şüphe varsa, Umumi Heyetinizin direktiflerini harfiyyen yerine getirmek, bu Ge-

nel Kurulun bir cüz'i tamamı olan komisyonunun esasen İhtizük gereğince vazifesidir. Biz buna da râzıyız. Ama bu kadar kesin iddiaların en sonunda, külliye, kâmilan haksız çıkmış olma rizkini iddia sahiplerinin göze alamıyacıklarını ve bu kadar çok iddiadan ve Meclisin zamanını bu kadar çok işgal ettikten sonra varılacak hükmün çok katı olmasından endişe etmeleri lâzımgeldiğini zannediyorum.

Takdir Yüce Kurulunuzundur. Hürmetlerimi sunarım. (A. P. sıralarından alkışlar.)

BAŞKAN — Söz sırası grubu adına Sayın Osman Bölükbaşı'nındır, buyurun efendim.

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Ankara) — Muhterem milletvekilleri, üç saate yakın bir zamandan beri Komisyonun sayın sözcüsünü büyük bir dikkatle ve büyük bir tahammülle dinlemiş bulunuyoruz. Söylediği sözlerin cevaba lâyük görülecek noktaları tarafımızdan tesbit edilmiştir. Biraz konuşmayı uzat tığı için bütün noktalara cevap veremeyeceğiz. Ama halk sözü vardır, ben burada bir seminerde konuşur gibi herkese va'zetmek özentisi içersine girecek bir insan değilim, buna ihtiyacım da yoktur. Yalnız halkın bir sözü vardır der ki «Bir ambar buğdayın mostrası bir avuç buğdaydır.» Söylenen sözlerden bazıları ele alınıp hakikatın neşteri buna vurulduğu zaman burada fazilet ve ahlâk dersi verenlerin fazilet ve ahlâktan nasibedar olup olmadıkları derhal anlaşılır. (Gürültüler)

Arkadaşlar, ben tahammülle dinledim, görüyorsunuz dinlemeğe tahammülleri yok.

Muhterem arkadaşlar; dünyanın her yerinde politik heyetlerin ihtilâflı meselelerde tarafsız bir mahkeme telâkki edildiği vâkı değildir. Her memleketin politikacılarının birtakım zaıfları vardır. Bu politikacı zaıflarının bir milletin hayatında nelere mal olduğunu bu genç avukat arkadaşımız şayet etüdetmek imkânını bulmamışsa, aralarında profesör olarak bu işi çok iyi bilenler vardır, onlara müracaat ederlerse görürler ki, demokrasinin en büyük düşmanı faziletten bahseden faziletsizlerdir. Demokrasi, bir fazilet ve ahlâk rejimidir. Bunun böyle olduğunu sövlemek kâfi değildir, bunu sövliyenlerin dilleri ile ifade ettiklerini kalbleri ile tasdik, fiilleri ile tasdik etmeleri icabeder. Politika adamlarının bu gibi ihtilâflı meselelerde tam taraf-

sız olamayacağından bahsetmeyi politikacılara kendilerine has semahatle bir iltifatta bulundular. Parlâmentonun kutsiyetinden bahsettiler, kendilerinin hak ve hakikat yolunda olduğunu söylediler. Parlâmentonun kutsiyetine inanan insan, bu kürsüde söylenmiyen sözleri söylemiş göstermez, tahrife ve yalana tenezzül etmez. Hele :

«Dün mektebe gelmiş bugün üstadolayım der.

Sor zâhide kim, sahibi irşadolayım der.»

diyen şiiri hatırlatan bir garip hava içerisinde, sanki cihanı idare ediyormuş, herkesi susturmuş zannederek, burada istihfaflar yağdırmak bir Komisyon sözcüsünün ciddiyetine yakışmaz. Dilinden düşürmediği Parlâmentonun kutsiyetine en büyük tecavüzü maalesef sayın sözcü yapmıştır. Bize burada ahlâk, fazilet dersi vermiştir. Söylediği her cümle cevabını alacaktır. faziletsizliğin kimde olduğu anlaşılacaktır. Kendilerini dinlerken son derecede mütebessimdim. En ufak bir sinirlenme alâmeti olmamıştır. Niçin bilir misiniz? Dinlerken dinlerken aklıma şu söz geldi : «Dahleden dinimize bâri müselman olsa.»

Şurada faziletten, ahlâktan bahsedip de ömrünü ahlâk ve fazilet mücadelesinde tüketmiş, kendisinin birdenbire 50 yıllık tecrübe dediği merhaleye gelmiş bir şerefli lidere bu kadar lâü-bali bir üslûp ile, söylemediğini ona izafe etmek suretiyle cevap vermesi cidden hazindir.

Şimdi arkadaşlar, deveye sormuşlar, «Boynun neden eğri?» demişler. Onun cevabı da, «mîrim benim nerem doğru», demiş. Ben bu zatın sözlerinin hangi noktasından başlayayım? Neresini ele alırsanız elinizde kalıyor. (Soldan anlaşılamiyan bir müdahale..)

BAŞKAN — Yerinizden müdahale etmeyin, çok rica ederim. Bakalım bu suretle bir neticeye varabilirsek karşılıklı konuşalım efendim. Lûtfen dinliyelim.

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım; evvelâ şu Komisyona ibraz edilmediğini ileri sürdüğü 8 sayfalık tutanak üzerinde duralım. Ne demişiz? Bu 8 sayfalık tutanağın, tasdikli tutanağın yalnız Komisyoneca itiraz edilen, Komisyoneca kabul edilmeyen bir tek kelimesi var. O da tahrifat iddiasının vaktiyle mesnedi olarak bu kürsüden ifade edilmiş olan kelimedir. 8 sayfalık tutanağın virgülünde, noktasında, majüs-

külünde, minüskülünde en ufak bir fark olmadığı halde 6 Mart tarihinde tahrifatın bir delili olarak muallâkta kalan bir «seçimi yenilemek» sözünden burada bahsettiğimiz ve teyipi Yüce Meclise dinlettiğimize göre 9 Martta istenilen tasdikli tutanağı vermekle vazifeli olanlar, Tutanak Bürosunda çalışanlar bu kürsüdeki tahrifat iddiasından hiç şüphesiz haberdardır. Tahrifatın nerede olduğunu ifade ettiğimizi de biliyorlar. Böyle olan insanların, buradaki iddiamızı bir de tutanakla teyid ettirmek için yaptığımız müracaat üzerine verecekleri tasdikli tutanağı tanzim ederken büyük bir dikkat ve itina içinde bulunacakları gayet tabiidir. Ben aklın şahadeti diye işte bu neticeye diyorum. İnsanların şahadetine, hâdiselere itibar etmiyor diyor, aklın şahadetinden bahsediyor. Eğer akıl ölçülerine bir şahadet, bir beyan sığmıyorsa, bin tane adamdan sadır olsa, o adamın sözüne itibar edilmez. Bugün dünyada «iki kere iki dört eder» hakikatini kabul etmemekte 1 000 tane beyinsiz ittifak etse idraki olanlar buna itibar mı edecekler, şahadet diye? Bizim söylediğimiz akla, mantığa uymayan şahadetler makbul sayılmaz demek istemiszdir. Buna rağmen neler söylemedi burada.

Arkadaşlar; şu yalana bakınız. Biz 8 sayfalık tutanağı kendilerine vermekten kaçınmışız. Arkadaşlar, bu kaçınmıştır sözünü bile bile söylüyorlar, faziletten bahsedenler, bunun bir nevi faziletsizlik olduğunun idraki içinde değiller. Ben komisyona verdiğim cevapta, 8 sayfalık tasdikli tutanak örneğini komisyona ibraz etmeye âmade olduğumu kendim bildirmişim. Benden henüz komisyon birşey istememiş, sadece delilleriniz nedir demiş. Ben de mevcut delillerin bir listesini yaparak kendilerine bildirmişim. Bakınız bu listenin 4 nci maddesinde, pardon 5 nci maddesinde ne diyor, «İsteddiği anda komisyona göstereceğimiz Tutanak Müdürlüğünün 9 Mart 1966 tarih ve 586 sayılı yazısının aslı ile bu yazıya merbut olarak Millet Partisi Grupuna verilen 8 sayfalık tasdikli tutanak sureti.»

Arkadaşlar, kendimi beğenen bir eda ile, Bölükbaşı bunu bize vermedi ki, iddialarının doğru olduğunu, yalnız farkın ihtilâflı noktada olduğu tesbit edelim» diyor. Komisyonun huzuruna götürdüm arkadaşlar, verdim Komisyon

Başkanının eline. İhtilâflı kelime ile alâkalı olan zaptı okudu, bunun kendilerinde bulunan fotokopi ile mutabakatını komisyon huzurunda ifade ettim. Ben kendilerine verdiğime göre eğer bu 8 sayfalık tutanağı kendileri için lüzumlu görüyorlarsa okurlar, teyple tesbit edilen komisyon zaptına geçer, ondan sonra üzerinde istedikleri tetkikatı yapabilirlerdi. Bölükbaşı bu imkâmı bize vermedi sözünün gölgesinde birtakım tarizlerde bulunmak burada fazilet ve ahlâk dersi verenlere yakışmaz. Öyledir, neresinden başlayalım?

Muhterem arkadaşlar; «demokrasi, bir fazilet ve ahlâk rejimi olduğu kadar bir de karşılıklı saygı ve sevgi rejimidir. Lüzum ve zaruret olmadıkça her hangi bir vatandaşı rencide eden insan demokratik zihniyete sahip değildir» dedim. Burada gûya çürük iddialarına bir mesnet bulacaklarmış gibi, görüyorsunuz, çevirip çevirip postahanenin arkasındaki âlim, Einstein diye, esnaf diye alay ediyor bir komisyon sözcüsü.

Arkadaşlar, kimse postanenin arkasındaki zat dediklerinin Einstein olduğunu iddia etmedi. Biraz sonra okuyacağım, komisyona sunulmuş bulunan İsmail Hakkı Akdoğan arkadaşımızın tahririnde bu zatın kimliği hakkında bilgi var. Ne diyor? TRT de TRT de çalışmış, hocalık etmiş bir zat. Bir tüccarın raporu diyor. Bir tüccarın stüdyosu var. Tüccar osilograf aleti ile bunun fennen tesbit edileceğini söylüyor ve ilim adamları ile yapılan temasta bu zatın söylediklerinin doğru olduğu anlaşılıyor. Bunu bir tarafa bırakarak istihfafta teselli aramak çürük dâvaya sahibolanların çabalamalarından başka birşey değildir.

Arkadaşlar; bunun dışında daha neler söylenmiyor. Fen Fakültesinden gelen bir yazı burada birden bire oldum havasına giren insanlara has bir eda ile istihfafa tabi tuttu. «Fen Fakültesinden gelen bir Doçentim» diyor. Bir ilim adamıdır bu. Resmen Fakülteye yazılıyor, fakülte o kürsünün doçentine havale ediyor, doçent kürsü profesörlüğüne cevap veriyor, Üniversitenin, Fakültenin Dekanı da yazıyı buraya gönderiyor.

Bir kere bahsettiği doçent nevezuhur politikacılar gibi birden bire sahneye çıkıp oldum diyenlerden değil, en az 15 - 20 senelik ilim uğ-

runda harcanmış bir hayatı var. Ondan sonra arkadaşlar, bakın nasıl tahrif ediyor, profesörden gelen cevabı okuyor, Fakülteden gelen cevabı, ondan sonra tahrif üstüne tahrif yapıyor. Diyor ki: «Neden biz diyor Üniversiteye gidecekmiz?» Ne demiş, analizleyici mi demiş, bilmem ne mi demiş, bütün bunlar TRT de yapılmıştır diyor. Tamamen hilâfı hakikattir arkadaşlar. İnsanlara yalancı şahadet ettirmek mümkündür ama bir ampermetreye yalancı şahadet ettirmek, 300 voltluk bir cereyanı 25 volt göstertmek mümkün değildir. Aletle tesbit başka, şahadetle tesbit başka. Alet yanılmaz. aletin sahtekârlığı olmaz. Alet partizan düşüncelerle hareket etmez, Bakan olayım hevesi ile Zemzem kuyusuna işemez. (A. P. sıralarından gürültüler).

BAŞKAN — Sayın Bilgiç, rica ederim oradan müdahale etmeyin.

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Alet hiçbir zaman bir İsmail Hakkı..

SADETTİN BILGIÇ (İstanbul) — Sayın Başkan, zemzem.. (Gürültüler).

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — İsmail Hakkı Yıldırım seviyesine düşmez. (A. P. sıralarından, gürültüler).

BAŞKAN — Müdahale etmeyin efendim, lütfen yerinizden konuşmayın. Rica ederim efendim.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, işte böyle tecavüz ederler, bu tecavüzleri lâyük olduğu bir cevap ara - sıra aldı mı gelirler bu kürsüye, nezaket hocası olurlar, kibarlık hocası olurlar. (A. P. sıralarından gürültüler).

BAŞKAN — Oturduğunuz yerden böyle müdahale ederseniz olur mu?

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Biz bu hükümden karar alacağız. Daha beni dinlemeden hükmünü veriyor. Konuşmadan evvel kararı, kapı arkasından veren hâkime benziyor. (A. P. sıralarından, gürültüler.)

İşinize gelmiyen kararları verenler için ne-ler söylediğinizi bu millet bilir.

Arkadaşlar; başka bir hilâfı hakikat noktaya temas ediyorum:

Biz gûya demişiz ki, 31 Martta veya 2 Şubatta; pardon 31 Martta, «Fakülteden gelen

bir yazı ile bu komisyon niçin amel etmemiştir?» demişiz. Külliyyen yalan arkadaşlar. Bu yazı, komisyonun kararından sonra alınmak suretiyle Mecliste yapılan müzakerede ileri sürülmüş ve «mek» midir, «riz» midir; bunun fennen tesbiti mümkündür, madem ki, «mek» anlıyan var «riz» anlıyanlar var, bu ihtilâfı bir âlet vasıtasıyla halelttirelim, demek ve bu iddiayı takviye etmek için bu kürsüde ileri sürülmüştü arkadaşlar. Hiçbir zaman, Komisyonun ibraz edildi, Komisyon bununla amel etmedi, denmemiştir. Denmiyen bir sözü ele alarak, bizi Komisyon kararının verilmişinden sonra elde edilen bir alet, bir rapordan dolayı Komisyonu itham etmek gibi bir abes hareketle burada suçlamışlardır. İşte bahsettikleri faziletin ölçüsü bu. Ondan sonra biz, postahänenin arkasında, âlim, Einstein diye istihfaf ettiği, yaşlı, fizik hocalığı yapmış, stüdyosu olan bir muhterem zatın şimdi esnaf olması bir ayıp teşkil etmez. Pastırma Tüccarından bu alınmamıştır. Adam ne diyor? Elektronik aletler üzerinde meşgul oluyor, vaktiyle de hocalık yapmış. Şimdi, bu adamla alabildiğine alay ediyor ve arkasından bizim söylemediğimiz bir sözü de burada... Yani yalanı söylemekte ben bu kadar pervasızlık göstereni bu Parlâmento hayatımda görmedim. Biz demişiz ki: Bir alet varmış, bu Einstein Suat Karaosmanoğlunda, koydunuz mu «mek!» diye alet bağırıyormuş. Hayır arkadaşlar, tamamen iddiaları yalandır. Bölükbaşı bu kürsüde şöyle söyledi: Bu zat, kendi tepyinde tetkik ediyor bantı ve bir rapor veriyor. Bantın dönüşünü hafiflettiği zaman «mek» diye hece sarahaten duyuluyor dedik. Şurada söylemediğimizi bize izafe edip de, bunun üzerine bir istihfaf binası kuranları ciddiyeye almazsak bizi mazur görün. (A. P. sıralarından, «mek» sesleri). Neyse, kendinize münasip gördüğünüz sesle bağırın.

Muhterem arkadaşlar; Komisyonun bu meselenin uzamasına tahammülünün olmadığını söylüyor. Eh, bu mesele bir sene uzamış da, Fen Fakültesinde bir hazırlık lâzım demişler. Hazırlık da bu bitmem ikinci üçüncü Demir Çelik Fabrikasının yapılması gibi seneler sürececek değil, lâboratuvarda aletlerin monte edilmesi için 3 - 5 gün, 10 gün birşey olacak. Buna tahammülleri yokmuş. Ama kendi kararları üzerinde bir gölgenin kalmasına tahammülleri var-

dır. Namuslu kimseler töhmet altında kalmış.. Arkadaşlar; kim sebeb oldu? Bu iddia, 6 Mart 1966 da burada ortaya atılmıştır. Meclisin Sayın Başkanı, böyle bir iddianın tahkikini bilhassa Başbakan'ın kürsüde söyleyip sonra basın toplantısında inkâr ettiği iddiasına dayanan böyle bir meselenin tahkikini yalnız A. P. li bir İdare Âmirine havale etmesi bu işin uzamasının başka sebebi olmuştur. Politikacıları kendisi evliya telâkki ediyorsa mazur görünümler, ben kendi kanaatinde değilim. Eğer politikacılar evliya olsaydı bu memleket yıllardan beri buhrandan buhrana, inkilâptan inkilâba, sürüklenmezdi. Eğer politikacılar, dedikleri gibi kusursuz, her türlü hatadan münezzeh olsalardı tarihte millî irade deyipte buna ihanet edenler bulunmazdı. (A. P. sıralarından gürültüler). Vallahi emanetini aldığı millîte ihanet edip de memleketi hâlâ sarsıntılarında kurtulamadığımız bir ihtilâle sürüklemiş olanlar acaba Bölükbaşı'nın kürsüde söylediği iki sert sözden daha mı azını yapmışlardır?

Göreceksiniz, geçmişe ait mesnetler arıyorlar. O zamanki sahtekârlığa ait bir fotokopi dağıtacağım. (A. P. sıralarından gürültüler). Onun sırası gelecek.

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, yakışıyor mu yani şu şekilde konuşmak? Grupunuza yazık vallahi. (A. P. sıralarından gürültüler). Müsaade buyurun, bu karşılıklı konuşma olmasın.

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Muhterem arkadaşlar; müsaade buyurursanız, sahtekârlıktan bahsedilmesi suçmuş; Türkiye'de sahtekârlıklar oluyor mu? Mahkemeler niçin kurulmuş?

Arkadaşlar seviyelerini görüyorsunuz. 3,5 saat, bu zat, 3 saat bu kürsüde her şeyi söyledi, tahammülle dinledik. Burada «herkesi kendisinin karşısında görmek bir nevi hastalıktır» gibi imalı sözler söyleyip, arkasından da bu «psikopatolojik» gibi tâbirler kullanmak, bize vaktiyle bu parlâmentoda bu nevi sözleri söyleyenleri ve o zaman yaptığımız protestoları hatırlattı. Seviyeli bir insan, fikre fikirle mukabele eder, durup dururken çamur atıcı satışmalarda bulunmaz. Bizim o nevi tedavilere ihtiyacımız yok. Allah, ahlâktan malûl olanları tedavi etsin.

Arkadaşlar; şurada Yüksek Meclisi iğfal etmek için, yalan, tahrif, mugalâta ne varsa seferber edilmiş. Efendim; seçimi yenilemekle, seçimi yenileriz arasında fark yokmuş. Arkadaş, seçimi yenileriz bir hükümdür; seçimi yenilemek muallâkta kalmış bir sözdür, bir mastardır. Bahis mevzuu olan, «seçimi yenileriz» in yerine «seçimi yenilemek» ibaresinin gelip gelmediğidir. Bunların ayniyetinden bahsetmek, birtakım abes istidlâllerle bir sahtekârlığa kanat germek ciddi bir hareket değildir.

Muhterem arkadaşlar; burada neler söylemiyor Sözeü! Sayın Başbakanın meşhur basın toplantısında, evet, bizi hedef alarak söylediği bir cümleyi, burada Sözeü tahrif etmişlerdir. Sayın Başbakan, alaturka kurnazlıktan bahsetmiştir, niçin? Tahrifle, Mecliste söylediği sözlerle alakalı değil. Mevcut Seçim Kanunu ile Millet Partisi seçimlerin yenilenmesini istiyor diye soruyorlar gazeteciler; o da «Bu bir alaturka kurnazlık.» diyor. Neyi tahrif etmedi ben bir türlü tefrik edemedim. O zaman biz bu kürsüde, bizi tezyif etmek için kullandığı alaturka kurnazlık sözünün millete karşı saygılı bir söz olmadığını, söylendiği yere göre, maksada göre buradaki kurnazlığın, dessashlık, hilekârlık mânasına geldiğini, alaturka kurnazlık ise Türk usulü kurnazlık, Türk usulü sahtekârlık demektir. Arkadaşlar, ben Avrupa'da uzun yıllar buldum, orada Türklerin sahtekârlığından bahseden bir tek atalar sözü görmedim. Orada, «Fort comme un Turc» denildiğini gördüm. Türklerin faziletinden bahsedildiğini gördüm, fakat sahtekârlığından bahsedildiğini, dessashlığından bahsedildiğini görmedim. Bir Başbakanın, bir kimseyi kötölemek için, kendi milletini dessas ve hilekâr şekilde gösteren bir tâbiri kullanmasını burada yerdim. Sayın Sözeü, şimdi bunun da avukatlığını üzerine almış, hakikatleri ketmetmek suretiyle cevap vermeye çalışıyor.

Muhterem arkadaşlar; elektronik beyin, alay, istihza... Arkadaşımız, böyle bir aletin bulunduğunu duydum, bunu sorarım demiş, kendileri de kabul etmişler. Kendilerinin kabul ettiği, Komisyonun kabul ettiği bir hususu, burada istihza mevzuu haline getirmek, her halde o Komisyonu tensil edene yakışmaz. Peki bu kadar abes bir aletin olup olmadığı hususunu, arkadaşımızın gül hatırı için sormak isteyen bu Komisyon, neden Sayın İsmail Hakkı Akdoğan'ın sadece, duydum böyle bir alet varmış, diyen bir sözünü değil de

vaktiyle fizik hocalığı yapmış, PTT de TRT de bu işlerden anlıyan adam olarak çalışmış bir zatın stüdyosunda Başbakanın meşhur konuşmasını tetkik ettiğini ve «seçimi yenilemek» sözünün sarahaten anlaşıldığını beyan eden bir zatın raporu üzerine Komisyon bu semahatı göstermemiştir? Eğer Komisyon sırf «biz o arkadaş memnun olsun diye vaktiyle yapmıştık, hakikatte biz her hakikati tesbit etmiştik» diyor idi ise, biz de kendilerine soruyoruz; birinci defa gösterdikleri semahatı, ikinci defa daha ciddî esaslara dayanan bir talep karşısında niçin göstermemişlerdir? Kendilerinden bu kadar eminseler, neden Fen Fakültesine bu teyp bandının gönderilmesine razı olmuyorlar? Neden haysiyetli insanları korumak ve onların zan altında kalmasına biran evvel nihayet vermek bahanesinin gölgesine sığınmıyorlar? Komisyonun Sayın Başkanı burada yaptığı konuşmada, yeri gelince temas edeceğim, ben diyor banddan eminim, osilografa değil, Fizan'a gideyim. Fizan'a gitmeye lüzum yok. Fen Fakültesi yakınımızdadır. Hakikati örtmek isteyenlerin karşısına, her türlü partizanca düşünceleri bir tarafa bırakarak, vatanseverce bir şahlanışla çıkalm, demişiz, bu da kusurlar arasına kaydedilmiş.

Bu memlekette partizanca ihtiraslar, kinler uğruna Anayasa yıllarca çatır çatır çığnemiştir. Ben zulmün kurbanı olmuş, bâsübâdelmevte ermiş bir vilâyetin yıllarca temsileliliğini yapmış bulunuyorum. Hiçbir mahkemededen karar almaya lüzum yoktur. Kırşehir'i kaza yapan hareket, bir zulümden başka bir şey değildir. Eğer bunu müdafaa ediyorlarsa, korkarım ki, âkibetleri yapanlarınkine benzer. (A. P. sıralarından, «ne alâkası var?» soruları.)

İlmin mütalâasına imkân veriniz demişiz; bu da istihfaf mevzuu. Kendinden emin olan insanlar, bir seneden beri uzamış olan bir tahkikatın, her türlü gölgeyi üzerinden atmak için, şurada 20 gün, bir ay Fen Fakültesine veya İstanbul Üniversitesine gitmesinde hiçbir mahzur düşünülemez.

Muhterem arkadaşlar; bir de ham zaptı kendilerine ibraz etmemiş olmamızdan büyük neticeler çıkarmaya çalışıyorlar. Kimler? Meclisin tasdikli, resmî tutanağını bile birtakım sudan sebeplerle hükümsüz hale getirecek kadar kendilerini peşin bir hükmün zebunu yapanlar, hiçbir imzayı ve işaret ihtiva etmiyen bir kâğıdın üzerine daktilo ile yazılmış bir ham zaptın ibraz

edilmemesinden büyük mâna çıkarıyorlar. Siz, tasdikli tutanağı kıymetten düşürdüğünüze göre (Arkadaşların söylediler de hatırladım; «mek» yazmışım, üç nokta koymuşum) diyen stenografin şahadetiyle, ses makinası ile karşılaştırılarak, tasdik edilerek verildiği resmen tesbit edilmiş bulunan bir vesikayı, bununla çürüten insanların imzasız boş bir kâğıt ile amel edeceklerini düşünmek için insanın idrakten yoksun olması lâzım.

Arkadaşlar; bu Komisyon maalesef peşin bir kanaatin, peşin bir kararın içindedir. Teypi götürdük Komisyonun huzuruna, buyurun dinleyin, dedik. Ver dediler, veremem; burada teyp vardır, ahırsınız bir kopyasını, dedim. Orada bir arkadaş, «Sizin tahrif etmediğiniz ne malûm?» dedi. Komisyonun Sayın Başkanı da geçen hafta burada yaptığı konuşmada, komisyon müzakereleri esnasında bir arkadaşın aynı şeyi Sayın İsmail Hakkı Akdoğan'a söylediğini ifade ettiler. Şimdi arkadaşlar, bantta, seçimi yenileriz yerine, seçimi yenilemek, diye bir şeyin bulunduğunu TRT tesbit etseydi, Komisyonun vereceği cevap gayet açıktı; bu bant kopyası aylarca sizde kalmıştır, eğer bir tarif varsa bunu sizin yapmadığımız nereden belli? Çünkü daha peşinen söylemişler, Meclisin ses bantı ile TRT nin ses bantı mutabık olduğuna göre, sizin yedinizde aylarca kalmış olan bir ses bantı kopyasının bizim için mesnedolanıyacağı tabiidir, diyeceklerdi. Kârda hisseleri var, zarar da yok, eğer «mek» çıkarsa bunu söylüyebileceklerdi, TRT de buna «riz» dendi mi, şüphayle karşıladıkları bu bantın hiçbir kazaya uğramadığını, son derecede sağlam olduğunu Komisyonun Muhterem Başkanı burada büyük bir âlietnaphkla ifade etmektedir. Bant hakkındaki zihniyetleri bu idi. Tasdik edilmiş, altında Tutanak Müdürünün mührü imzası var. Verilmiş bize, ne zaman verilmiş? 9 Mart'ta verilmiş. Yâni tahrifat iddiasını, sahtekârlık iddiasını bu kürsüde 6 Mart'ta ortaya atışımızdan üç gün sonra, Tutanak Bürosunun bütün dikkatinin bu ithamın üzerinde toplandığı bir zamanda. İstenilen birkaç dakikalık, üç beş dakikalık, bantta üç beş dakika yer tutan bir konuşmanın, dikkatsiz, itinasız hazırlandığı ve yalnız ihtilâflı kelimedede zühul vâkı olduğunu kabul etmek için insanın kendi idrakinden zühul etmesi lâzım. Ama bu muteber değil, bu ithamın sıcağı devam ederken, Tutanak Bürosun-

da, bu nasıl oldu diyenler var, yapanlar varsa bunun sonu ne olacak, diyenler var. Tam bu sırada tasdik edip veriyorlar, ne gariptir ki ihtilâflı kelimedede yanlış oluyorlar, zühul etmiş oluyorlar. Peki Tutanak Müdürü bu ihtilâf karşısında büyük bir dikkat ve itina göstermedi mi? Benim bildiğim namuslu bir adamdı. Her vesileyle göklere çıkardıkları Tutanak Bürosundaki insanlar bu itham karşısında, biz band kopyası istediğimiz zaman, tutanak kopyası istediğimiz zaman, acaba dikkat ve itina gösterdiler mi? Şüphesiz gösterdiler. Fakat bunların büyük bir dikkat ve itina ile hazırlıyacakları muhakkak olan bir tasdikli tutanak, iddiamızı ispat ettiği için makbul sayılmamıştır. Ne ile çürütülmüştür? Bir şef çıkıyor, ben diyor yoktum diyor, aylarca sonra geldim, Bu mesele diyor, ihtilâflı, dedikodulu olduğu için, benim vazifem değildi, yapmaya mecbur değilim, şunu bir de ben gözden geçireyim, dedim ve diyor o zaman muttali oldum ki, tutanağa «seçimi yenilemek» şeklinde yanlış olarak geçmiş, bu «seçimi yenileriz»miş. Arkasından bir kuvvetli şahit daha; ben bu sayfanın bana ait olduğunu nereden bileyim? Makina ile yazılmış, imzam yok, mührüm yok, şahsıma ait özel bir işaretim yok, yani elle yapılmış bir işaretim yok Ama hazırlanmışlar. Efendim, nasıl hazırlanmış bilir misiniz; arkadaşları demişler ki, yahu sen «mek» yazmışsın, üç de nokta koymuşsun...

Arkadaşlar; bir insan bâzı şeyi, bâzı cümleyi hazırlar, özel bir önemi olur, herkesin dikkatini üzerine çeken bir cümle olur da, insan bunu hatırlıyorum, der. Her gün 70 - 80 sayfa burada zabıt tutan bir stenografin aylarca sonra «mek» demişim üçte nokta koymuşum diye, üç noktaya bile şahitlik etmesini ciddiye almak mümkün değil. Buna mugalâtanın ta kendisi derler:.

Muhterem arkadaşlar; biz bu kürsüde bu iddiayı ortaya atmadan evvel öyle ciddi deliller temin etmeliymişiz ki, sayın sözcüyü dinlerken kazıye-i muhkeme aklına geldi. Arkadaşlar; siyasi hayatta bir kötülüğün mevcudiyetine işaret olacak birtakım şeyler oldu mu, ortaya atılır. Bilirsiniz, savaç suçun kesin delilini aramaz, birtakım emareler olduğu zaman dâva açmaya mecburdur. Biz, Başbakanın o gün burada söylediği sözleri dinledik; efen-

dim, Başbakan şarta muallâk söylemiş, şu şu olmazsa şöyle olur, demiş. Arkadaşlar; eğer Başbakanın söylediği sözler A. P. Grubu tarafından ve bizzat kendisi tarafından nazari plânda sözler olarak mütalâa edilseydi, o çılgınca alkış, tezahürat kopmazdı. Anayasanın hükümleri burada okunsa, Yüksek Meclisiniz alkışlar mı? Şüphesiz alkışlamaz. Ne zaman alkışlar? Siyasi mânâ taşıyan bir meydan okuyuş, bir karar ifade edecek şekilde zikredilirse o zaman alkışlar. Sayın Başbakanın söylediği sözün ilki şudur; «Yüksek Heyetiniz her zaman seçimleri yenilemek hakkını haizdir». Arkasından hafif bir tezahürat. Arkasından, «seçimi yenilemek», dokuz saniye devam ediyor, arkadaşlar. Eğer, Yüksek Heyetiniz hiçbir mânâsı olmayan, bir kararın ifadesi olmayan, bir meydan okuyuşun ifadesi olmayan, hele muhalefete karşı bir nümayişin ifadesi olmayan, böyle nazari sözleri çılgınca alkışlayacak hale gelmişse diyeceğim yok. Burada o gün nümayiş yaptılar, Başbakan da, kendileri de. Varız dediler, varız dediler. Biz de varsanız buyurun dedik. O zaman biz de sözü söylemedik dediler. Başvekil diyebilirdi, gayet tabii Anayasaya göre seçimi yenileme kararı vermek Büyük Millet Meclisindedir. Ama burada Başbakan nümayiş yapacak, iktidar grubu bu nümayiş çığınca alkışlarıyla tescil ve tasvibedecek. Ondandır sonra bu nazari şarta muallâk bir sözdü demek ciddi değildir arkadaşlar. Havası ile, edası ile, her şeyi ile meydan okunmuş. Biz de seçimleri yeniliyelim dedik.

Arkadaşlar; biz bu meseleyi buraya nasıl getirdik? Durup dururken bir siyasi parti-nin böyle bir meseleyi getirmesi için, yani getirmesini düşünmek bence ciddi bir hareket olamaz. Ne yapacağız bunu buraya getirip? Tutanak Müdürlüğünde bir memur veya bilmediğimiz iki kişi, şu veya bu mülâhaza ile böyle bir şeyi yapmış. Bununla ne olacak? Arkadaşlar; bununla bir iktidar mahvolmaz, Eğer kötülere tesbit için müsaraat ederse takdir görür milletten.

Biz bu tebliği neşrettik arkadaşlar. Orada, bizim tebliğimizde, «seçimleri yeniliyelim» diye bir tabir geçer. Bunu tebliğe koymak için arkadaşlarımız Memduh Erdemir Başbakanın seçimlerle alâkalı sözünü Zabıt Müdürlü-

günden istemiştir. Verilen hamzabıttta «seçimi yeniliyelim» diye geçiyor. Seçimi yenileriz, yeniliyelim. Seçimi yenilemekle yani muallâkta kalan bir sözle, «seçimi yenileriz» diyen bitmiş bir cümleyi müsavi ve eşit addeden sayın komisyon sözcüsü, acaba ikisi de hüküm ifade eden seçimi yeniliyelim ve yenileriz arasında büyük bir fark mı görüyor? müsaade buyurursanız okurum, sizi tatmin ederim.

Arkadaşlar; bunu gördük, neşrettik tebliğî. Başbakanın ertesi gün söylediği sözü görünce içimize bir şüphe girdi. Üç arkadaşta yahu gidin şu zaptın bir tasdikli suretini alın dedik. Getirdiler; bizde yok, yazılı olarak isteyiniz veriniz, demişler.

Arkadaşlar; bir dinliyelim demiş, bizzat Zabıt Şefi de diğerleri de söylüyor, dinlemişler; seçimi yenileriz veya yeniliyelim sözü yok, seçimi yenilemek diye muallâkta kalan bir söz bandın üzerinde yer almış. E bunu hayretle karşılamamak elbette mümkün değil. Geldiler durumu bana söylediler. Aldıkları kopyayı da dinledik, «seçimi yenilemek», açıkça anlaşılıyor. Sayın komisyon sözcüsü «seçimi yenileme» yi yalnız bizim anladığımız, yenilemek sözünü yalnız bizim anladığımızı, başka kimsenin banttan böyle bir mânâ çıkarmadığını söylüyor.

Arkadaşlar; size şunu söyleyeyim, burada Sayın Asbuzoğlu ifade ettiler, bir arkadaşımızdan bu bandın kopyasını özel olarak dinlemişler, «seçimi yenilemek» olduğunu görmüşler. Pek çok milletvekili arkadaşımız dinlemiştir, «seçimi yenilemek» şeklinde anlamıştır. Komisyonunda bandı dinledikleri zaman, müsaade buyurursanız Komisyonun Sayın Başkanı ne diyor Sayın Faruk önder'e bilir misiniz? «Siz diyor, bu tahrifatı, sahtekârlığı nereden anladınız? Ben diyor, bandımızı dinlediğim şu anda, Komisyonunda dinlediğim şu anda, itiraf edeyim ki, seçimi yenilemek mi, yenileriz mi, yeniliyelim mi, anlamadım diyor. Bilmem Sayın Hatipoğlu ne anladılar?» Diyor. Hatipoğlu'nun beyanı da; «Sayın Atalay ile ben seçimi yeniliyelim» anladık diyor. Görüyor musunuz? Komisyonun Başkanı dinlediği zaman ne olduğunu anlamıyor. İki komisyon üyesi, TRT nin raporundaki «seçimi yenileriz» ibaresini anlamıyorlar, seçimi yeniliyelim anlıyorlar. Demek ki, çeşitli şekilde anhyanlar vardır. Bunu yalnız Millet

Partililer böyle anlıyor demek suretiyle çürük bir iddia uğruna hilâfı hakikat sözler söylüyor demeye getirmek, zannederim alâmerikan bir kurnazlık.

Muhterem arkadaşlarım; bandı dinledik. «Seçimi yenilemek» Arkadaşlar 6 Mart günü alıyorlar. Ben de 6 Mart günü söylüyorum burada. Tutanak Şefi «Pazar günü diyor, 6 Mart. Getirdiler dinledik, hayretler içinde kaldık.

Burada Meclisin tatile gitmemesi için yapılan müzakereler esnasında söz alarak görüşlerimizi açıkladık. Bu esnada bu tahrifat hâdisesine de temas ettik. Arkadaşlar ne bekliyorlardı bizden? Ham zapta bakıyoruz, «yeniliyelim» Üç arkadaş gidiyor, dinliyorlar, «yenilemek» Suretini alıp geliyorlar, dinliyoruz; «yenilemek» E... Bu kadar delil karşısında, bu kadar emare karşısında, bizim böyle bir iddiayı ortaya atmamız için, bunları kâfi görmeyip de bizden kaziyei muhkeme bekliyorlarsa o zaman dünyada ortaya hiçbir şey atılamaz. Biz bu sahtekârlığı Ahmet yaptı, Mehmet yaptı demedik. Ama bir sahtekârlık, bir tahrif hâdisesi vardır dedik. Arkadaşlar yani sayın arkadaşımızın beyanlarının ihtiva ettiği mantık sofistlerin mantığını da gölgede bırakıyor. Bizim ibraz ettiğimiz bant kopyasında, «seçimleri yenilemek» olduğunu işittik. Diyoruz ki, seçimleri yenileriz diyorsunuz. Yahu bu seçimleri yenileriz olsa, biz «seçimleri yenilemek» dir diye iddia edip, bu bandımızı da dinleyin der miyiz? İstiyen biziz arkadaşlar. Ve 6 Martta burada Yüce Meclise dinleten biziz. Sadece bir mantık ki, neticeyi ifade etmek istiyoruz. Sayın sözcü burada, faziletli ve ahlâklı insanlar aleyhlerine onları da ibraz ederler, diyor. Bizim aleyhimize değildi ki. Biz bu kürsüde, «seçimleri yenilemek» olduğunu 6 Martta söylemiş ve bandı Meclise dinletmişiz. TRT nin ses dinliyen memurlarına büyük önem veriyorlar. Ve onların yanımlıyacıkları kanaatindedirler. Bizim yanımlıyağımız gibi bir fikri sabite sahib olduğumuzu söylemek suretiyle, psikopatolojik v. s. şeklinde bir takım yakışıksız imalarda bulunan bu arkadaşımız, acaba TRT deki insanların evliya olduğu kanaatinde midir? TRT deki memur tesir altında kalmasın. Biz kalıyor da demedik. Ama burada karara muhalif kalanlar Bölükbaşı'dan çekindiği için kalıyor dediler. Bütün politikacıları faziletli, vatansever, haki-

kat yolunda olarak ilân ettiler. Bu arkadaşların Bölükbaşı'nın keyfi için yalancı şahadette bulduklarını nereden söylüyorlar?

BAŞKAN — Sayın Bölükbaşı, çalışma saatimiz bitmiştir. Sizin konuşmanız daha çok sürer mi?

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Efendim, Yüce Meclisin oyuna müracaat edilsin, kararına razıyım. («Daha ne kadar sürecek?» sesleri) Vallahi pazarlık olmaz, herhalde Komisyon Sözcüsünü aratmaz.

BAŞKAN — Sayın Bölükbaşı; eğer bir iki saat sürecek gibi ise buna devam etmemize imkân olmadığını arz ederim. Yok, beş on dakikada bitecekse ona göre oyhyabiliriz efendim.

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Beş, on dakikada olmaz

tabii Reis Bey. Bu kadar ithama cevap verilecek.

BAŞKAN — Lütfen, gelecek oturumda söz zatiâlinizindir.

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Lütfen bir Meclisin oyuna müracaat edin, belki müsaade ederler. («Ne kadar sürecek» sesleri.)

BAŞKAN — Peki efendim. Saat tahdidi yapamıyoruz efendim. Konuşmaların devamını kabul edenler lütfen işaret buyursunlar efendim. Kabul etmeyenler...

M. P. GRUPU ADINA OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Bâzı A. P. milletvekillerinin salona girmesi üzerine zırhlı imdat geldi.

BAŞKAN — Kabul edilmemiştir efendim.

30 Mart 1967 Perşembe günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 19,00

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

76 NCI BİRLEŞİM

29 . 3 . 1967 Çarşamba

Saat : 15,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Millet Meclisi tutanaklarında ve ses bantlarında sahtecilik ve tahrifat yapıldığı iddialarını tahkik için kurulan Meclis Araştırma Komisyonu raporu. (9/10, 10/10) (S. Sayısı : 221) [Dağıtma tarihi : 6 . 3 . 1967]

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, Birleşmiş Milletler Siyasi Komisyonunda Kıbrıs hakkındaki, aleyhimize tecelli eden karara müessir olan başlıca hususların neler olduğuna dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/122)

2. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya ili Karapınar ilçesinde, çölleşmeye karşı daha hızlı savaşmak için ne gibi tedbirler alındığına dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu (6/171)

3. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, ders ve resmî görevleri dışındaki yazı ve sözlerinden dolayı kaç eğitimcinin bakanlık emrine alındığına ve bu konuda kaç soruşturmanın bakanlığa intikal ettiğine dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/176)

4. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, şeker pancarı alım fiyatının, hangi ölçüler ve faktörler dikkate alınarak tesbit edildiğine dair Sanayi Bakanından sözlü sorusu (6/177)

5. — Manisa Milletvekili Sami Binicioğlu'nun, İşçi Sigortaları Kurumu tarafından Soma'da yaptırılan işçi blok evlerinin, 5 seneden beri gayesine tahsis edilmemesi sebebine dair Çalışma Bakanından sözlü sorusu (6/183)

6. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, 227 sayılı Kanunla kurulan Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu müstahsılın istihsal ettiği sütü işlemek ve değerlendirmek için, memleketin hangi stratejik bölgelerinde örnek tesisler kurmuş olduğuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu (6/184)

7. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, 1341 tarih ve 474 sayılı Kanunun şümulüne giren kasaba ve köylerin adedinin ne kadar olduğuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/185)

8. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, 4753 sayılı Kanuna göre dağıtım tabi tutulacak arazi miktarının tesbit edilmiş olup olmadığına dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/186)

9. — Konya Milletvekili Vefa Tanır'ın, yeni bir Toprak kanunu tasarısının hazırlanmakta olup olmadığına dair Tarım Bakanından sözlü sorusu. (6/187)

10. — Artvin Milletvekili Turgut Altunkaya'nın, Artvin'de kontrolit fabrikası kurmak üzere Ruslarla yapılan anlaşmanın mahiyetinin ne olduğuna dair Tarım Bakanından sözlü sorusu. (6/188)

11. — Hatay Milletvekili Yahya Kanbolat'ın, tütün için taban fiyatının tesbit edilmiş olup olmadığına dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/189)

12. — Adana Milletvekili Ali Karcı'nın, Adana'da bütün fakülteleriyle bir üniversite açılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/190)

13. — Manisa Milletvekili Sami Binicioğlu'nun, Bergama ile Akhisar arasında yapılması takarrür eden asfalt yolun 1966 yılı içinde yapıp yapılmıyacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/191)

14. — Manisa Milletvekili Sami Binicioğlu'nun servet transferi yoluyla memleketimize ne gibi malların girdiğine ve bu müsaade belge-

rinin kimlere verildiğine dair Ticaret ve Maliye Bakanlarından sözlü sorusu (6/192)

15. — Nevşehir Milletvekili Salâhattin Hakkı Esatoğlu'nun Hükümetin güven oyu aldığı tarihten itibaren kaç vali, kaymakam, il hukuk işleri müdür, emniyet müdürü ve emniyet kadrosunda vazifeli memurun nakil suretiyle yer değiştirdiğine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/193)

16. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, 1950 yılından bugüne kadar Türkiye'de sosyal konularda ne kadar yabancı araştırmacı çalıştığına dair, Millî Eğitim ve Dışişleri Bakanlarından sözlü sorusu (6/194)

17. — Sakarya Milletvekili Hayrettin Uysal'ın, Sakarya ilinde, Temmuz 1965 te meydana gelen âfet ve sel baskınları sonucunda ne kadar maddi zararın tesbit edilmiş olduğuna ve zarar gören ilçe ve köylere ne çeşit yardım yapıldığına dair Başbakan, Bayındırlık, Tarım, Çalışma, Enerji ve Tabii Kaynaklar, İmar ve İskân ve Köy İşleri Bakanlarından sözlü sorusu. (6/195)

18. — Konya Milletvekili Nazif Kurucu'nun, Konya'nın Akşehir ilçesinde, bir adliye binası yapılmasının düşünüldüğüne dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/196)

19. — Çanakkale Milletvekili A. Nihat Akay'ın, Beş Yıllık Kalkınma Plânında, kurulması derpiş edilen radyo istasyonlarından Erzurum ve Diyarbakır verici tesislerine bugüne kadar ne miktar yatırım yapıldığına dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu. (6/197)

20. — Kars Milletvekili Âdil Kurtel'in, 1966 Ocak sonu itibariyle, İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile yurt dışına gönderilen kadın ve erkek işçi adedinin ne kadar olduğuna dair, Çalışma Bakanından sözlü sorusu. (6/198)

21. — Van Milletvekili Salih Yıldız'ın, Van Toprak Mahsulleri Ofisinin buğday alımı yapması konusunda ne düşünüldüğüne dair, Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/200)

22. — Van Milletvekili Salih Yıldız'ın, Van'da bir et kombinası kurulmasının düşünüldüğüne dair Ticaret Bakanından sözlü sorusu (6/201)

23. — Erzurum Milletvekili Adnan Şenyurt'un, Erzurum'da bir askeri dikimevi kurulması hususunda ne düşünüldüğüne dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/202)

24. — Sivas Milletvekili Nazif Arslan'ın, turistik önemi haiz bulunan Erzurum - Erzincan - Sivas karayolunun yapımının, 1966 uygulama yılında, ele alınıp alınmadığına dair Bayındırlık, Turizm ve Tanıtma Bakanlarından sözlü sorusu. (6/203)

25. — Van Milletvekili Salih Yıldız'ın, Van iline bağlı Özalp ilçesine, bugüne kadar bir kaymakam tâyin edilmemesi sebebine dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/204)

26. — Van Milletvekili Salih Yıldız'ın, Çaldıran'ı Doğu - Bayazıt'a bağlayacak olan yolun ne zaman açılacağına dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu (6/205)

27. — Sinop Milletvekili Niyazi Özgüç'ün, Denizli'nin Pamukkalesine akan suyun, tarihî ve turistik kıymetini muhafaza için, eski halinde bırakılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Başbakan'dan sözlü sorusu (6/206)

28. — Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Ceyhan Nehrinin anakolu ile Sarun, Sunbas adını taşıyan kolları ve Kozan'ın Kilgen ve Deliçay suları üzerinde daha evvel yapılmakta olduğunu bildiğimiz baraj ve sulama etütlerinin ne safhada olduğuna dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/207)

29. — Nevşehir Milletvekili Salâhattin Hakkı Esatoğlu'nun, Maden Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten 10 Ekim 1965 tarihine kadar yabancı şirketlerin memleketimizde almış olduğu maden arama ruhsatının sayısının ne olduğuna ve hangi maden alanları için verilmiş bulunduğuna dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/208)

30. — Nevşehir Milletvekili Salâhattin Hakkı Esatoğlu'nun, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlerimizde, Amerikan pazarı adıyla açılmış olan mağazalarda teşhir edilip satışı yapılan yabancı menşeli malların, memleketimize hangi yoldan ithal edilmekte olduğuna dair Adalet ve Ticaret Bakanlarından sözlü sorusu (6/209)

31. — Afyon Karahisar Milletvekili Muzaffer Özdağ'ın, eski İstanbul Savcı yardımcısının, 20 gün çalıştığı İnegöl Savcılığından, Nusaybin'e nakledilmesi sebebine dair Adalet Bakanından sözlü sorusu (6/210)

32. — Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzun'er'in, Of ilçesinde kurulması tesbit edilen çay fabrikasının kuruluş yerinin seçilmesindeki ekonomik ve sosyal zaruretler yanında teknik faktörlerin de müessir olup olmadığına dair Gümrük ve Tekel Bakanından sözlü sorusu (6/211)

33. — Manisa Milletvekili Sami Binicioğlu'nun, Malatya'da Atatürk Ortaokulunda vazifeli bir öğretmenin, derste talebelerine Allah yoktur mealinde konuşmalar yaptığı hakkındaki neşriyatın doğru olup olmadığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu (6/212)

34. — Hatay Milletvekili Hüsnü Özkan'ın, Kıbrıs'tan tahliye edilen 504 mücahidin geri alınmasında, son defa Birleşmiş Milletler Assemblesi tarafından verilen kararın her hangi bir rolünün olup olmadığına dair Dışişleri Bakanından sözlü sorusu (6/213)

35. — Uşak Milletvekili Fahri Uğrasızoğlu'nun, Uşak'ın bazı köylerinden, hava alanı olarak inşa edilmek üzere, istimplâk edilen 5 000 dönüm tutarındaki tarım arazisinin eski sahiplerine iadesi hususunda ne düşünüldüğüne dair Millî Savunma Bakanından sözlü sorusu (6/214)

36. — Konya Milletvekili Vefa Tanır'ın, Hazinesinin mülkiyet veya tasarrufu altında bulunan tarıma elverişli toprakların icara verilmesi işleminde, hangi objektif kriterlere göre hareket edilmekte olduğuna dair Maliye Bakanından sözlü sorusu. (6/215)

37. — Van Milletvekili Mehmet Erdiñ'in, beş ayda iki defa görev yeri değiştirilen Nusaybin Savcısının nakline İstanbul A. P. teşkilâtı ile yazdığı makalelerin sebep olduğu yolundaki söylentilerin doğru olup olmadığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu. (6/216)

38. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, bilûmum resmî binalar için Anıkarı'da her yıl ödenen kira bedellerinin miktarına ve binlar-

da yapılan tadilat ve tamiratın kime aid olduğuna dair Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Bayındırlık bakanlarından sözlü sorusu. (6/217)

39. — Sinop Milletvekili Hilmi İşgüzar'ın, ortaokullardaki ev - işi öğretmenliğinde istihdam edilmek maksadiyle açılmış olan sınıva giren kız enstitüsü mezunlarının adedine ve kaçının öğretmenliğe atandığına dair Millî Eğitim Bakanından sözlü sorusu. (6/218)

40. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, İstanbul Belediye Meclisi A. P. üyesi bir zatın 27 Mayıs Devrimini yersiz, haksız ve gayrimeşru göstermeye kalktığı yolundaki neşriyatın doğru olup olmadığına dair Adalet Bakanından sözlü sorusu. (6/219)

41. — Van Milletvekili Mehmet Erdiñ'in, Van'ın Muradiye ilçesinde kurulması mutasavver Bendimahı Hidro - Elektrik Santralının hazınlıklarının bitip bitmediğine dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/220)

42. — Van Milletvekili Mehmet Erdiñ'in, Van ili içinden geçen Akköprü ve Kurubaş dereelerinin ıslahının düşünülüp düşünülmediğine dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/221)

43. — Van Milletvekili Mehmet Erdiñ'in, Van ili Erciş ilçesinde yapılması düşünülen Koçköprü Barajı etütlerinin ne safhada olduğuna dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/222)

44. — Van Milletvekili Mehmet Erdiñ'in, Van ili Çatak ilçesinin ortasından geçen dereenin ıslahının düşünülüp düşünülmediğine dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/223)

45. — Van Milletvekili Mehmet Erdiñ'in, Erciş ilçesini ve güzergâhında bulunan 10 - 12 köy arazisini sulayan toprak kanalının ıslahı konusunda bir hazırlık olup olmadığına dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu (6/224)

46. — Van Milletvekili Mehmet Erdiñ'in, Van ilinde, yeniden DSİ Bölge Başmüdürlüğü ihdasının düşünülmekte olup olmadığına

dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/225)

47. — Sinop Milletvekili Niyazi Özgüç'ün, yangın felâketi geçiren Gerze ilçesi halkı için inşa edilmekte olan meskenlere dış memleketlerden yardım yapılmış olup olmadığına dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu. (6/226)

48. — Van Milletvekili Mehmet Erдіңin, Van - Gevaş Beyarkı sulama projesinin yeniden ihalesinin düşünülüp düşünülmediğine dair Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü sorusu. (6/227)

49. — Van Milletvekili Mehmet Erдіңin, Van'ın Erciş ilçesinde, Karayolları 11 nci Bölge Müdürlüğünün bir şubesinin açılmasının düşünülüp düşünülmediğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/228)

50. — Van Milletvekili Mehmet Erдіңin, Gevaş ilçesine bağlı Müküs nahiyesi yoluyla Er-

ciş - Diyadin yolunun yapımına devam edilip edilmeyeceğine dair Bayındırlık Bakanından sözlü sorusu. (6/229)

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

